

Täysistunto

Tiistai 4.11.2025 klo 14.00—20.27

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 20.27.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—17.00 ja 19.41—20.27) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.00—19.41).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 30.10.2025 antanut hallituksen esitykset HE 161 ja 162/2025 vp.

2.2. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Adlercreutz) VN 5/2025 vp.

2.3. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 46—48/2025 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 156/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Keskustelu

14.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen keskeinen saavutus on ollut julkisen talouden kunnianhimoisen sopeuttaminen. Olemme sopeuttaneet jo 6 miljardin euron edestä. Vaikka valtaosa sopeutuksesta tehdään valtion käyttömenoja karsimalla, [Hälinää — Puhemies koputtaa] olemme joutuneet turvautumaan myös joihinkin veronkorotuksiin. Veropoliittisesti olemme halunneet välttää suoran työn verotuksen kiristämisen, joten pyrimme verottamaan reilusti ja oikeudenmukaisesti yhteiskunnan muita veropohjia. Yhteiskunnan digitalisoituessa ja sähköistyessä on luontevaa, että jatkossa verotamme sähköenergiaa suhteellisesti enemmän.

Sähköenergian tuotanto perustuu laajaan veronmaksajan tukeen, jos ajattelemme vaikkapa 1970-luvun ydinvoimalahankkeita, valtionyhtiöitä energiasektorilla, kantaverkkoa tai tuulimyllyjen syöttötariffeja. Sähköenergian tuotanto on ollut ja tulee olemaan vahvasti kiinni valtiossa, sillä esimerkiksi kantaverkko on taloudelliselta luonteeltaan luonnollinen monopoli. Taloustieteen perustotuuksien mukaan luonnolliset monopolit kannattaa pitää valtion ja veronmaksajan hanskassa. Näin ollen sähkömarkkinoilla on hieman poikkeuksellinen asema verrattuna vaikkapa autokauppaan tai tavanomaiseen liiketoimintaan.

Arvoisa puhemies! Suomen eräs merkittävä kansainvälinen kilpailuetu on puhdas ja edullinen sähkö. Laajat tuulivoimapuistot, vesivoima ja ydinvoima tuottavat meille edullista sähköä — harvoja valopilkkuja kotitalouksien kasvaneissa kustannuksissa. Tietoteknillisten sovellutusten kehittyessä ja sosiaalisen median ja pilvipalveluiden kasvaessa datakeskusten määrä tulee kasvamaan Suomessakin merkittävästi. Suomen verrattain kylmä ilmasto tarjoaa edulliset olosuhteet laskennan jäädytykselle. Veronmaksajan pääosin omistama kantaverkko on samoin luotettava, ja sen liitynnät tarjoavat edullista ja toimitusvarmaa sähkötehoa. Tekoälybuumi jatkuu, eikä suurten kielimallien kehitykselle ole loppua näköpiirissä. Siksi datakeskusten määrä jatkaa kasvuaan — voimme sanoa, että internet ja tekoäly asuvat niissä. On kuitenkin eri asia, pitääkö veronmaksajan tukea verotuella esimerkiksi pornon laskentaa, kryptovaluuttalouhintaa tai tietoturvallisesti epämääräisiä sovelluksia. [Timo Harakan välihuuto] Naapurimaissamme datakeskusten vastaava verotuki on poistettu. [Timo Harakka: Ruotsissa palautettiin!]

Arvoisa puhemies! — Hetkinen. Pahoittelut, sähköiset laitteet joskus tупpaavat haparoimaan. — [Puhuja käytti puheenvuoron pitämiseen sähköistä laitetta — Välihuutoja] — No niin, arvoisa puhemies! Datakeskusten tarvitsema sähköteho on valtaisa. Pelkästään... — Nyt on joku mennyt tänne laitteeseen. — Pelkästään Forssaan suunnitteilla oleva kokonaisuus saattaa kuluttaa noin puolet Olkiluoto kolmosen sähkötehosta ja melkein kymmenyksen koko Suomen sähkötarpeesta, ja kyseessä on siis vain yksi datakeskus. Eri arvioiden mukaan näiden konesalien sähköntarve voi nousta muutaman vuoden kuluessa jopa 1,5 gigawattiin. Salien taloudellinen lisäarvo kansantaloudessamme voi kuitenkin jäädä suhteellisen maltilliseksi, jos ja kun ulkomaiset suorat investoinnit työllistävät pysyvästi melko vähän työvoimaa varsinaisen rakentamisen jälkeen. Joissain skenaarioissa tällainen keskus voi olla vain sähköä ostava ja myyvä välittäjä turvallisuus- ja jäädytyspalveluineen sekä varavaimakoneineen. Tällöin investointien pysyvä vaikutus bkt:hen voi jäädä rajalliseksi. Suomalaisen kansantulon

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

kannalta tarvitsisimme korkeamman jalostusarvon vientiä — sähkö sellaisenaan on aika primitiivinen vientituote. Ideaalitulanteessa suomalaiset firmat voisivat viedä tekoöljymalleja ja huipputason tietoteknisiä palveluja. Emme elä olemalla sähköenergiareservaatti. Datakeskusinvestoinnit voivat kuitenkin parhaimmillaan täydentää elinkeinorakennettamme, mutta kansantaloutemme selkärangaksi TikTokista ei ole. On myös syytä pohtia, tarvitsevatko maailman rikkaimmat suuryritykset veronmaksajan selkänahasta raavittuja verotukia.

Olisi tietenkin toivottavaa, että investoinnit toisivat mukaan vaikkapa merkittävät määrät t&k-toimintaa tai muita rinnakkaisinvestointeja — tämä jää nähtäväksi. Sähköverkon lisääntyneen kuorman vuoksi sähkön hinta nousee, kuten Irlannissa, ellei sähkön tarjonta lisäännä nopeasti. Datakeskukset tarvitsevat etupäässä vakaata sähkötehoa, perusvoimaa, ja sähkömarkkinoiden joustoihin osallistuminen voi osoittautua hankalaksi. Toivon mukaan hukkalämpö saadaan hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi kaukolämpöverkossamme, kuten monin paikoin näyttää. Kannattaa muistaa, että esimerkiksi lisäydinvoiman rakentaminen on kovin hidasta, projektit voivat kestää vuosikymmeniä. Tuulipuistoja on melko tavalla. Jossakin päin Suomea poliittinen vastustus tuulivoimalle on kasvussa. [Timo Harakka: Kenenkähän ansiosta?] Kokonaisuus on haastava.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi eräitä lainkohtia sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetusta laista. Lainkohdat kumoamalla konesaleissa käytettävän sähkön vero siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, jonka vero on 2,24 senttiä kilowattitunnilta. Alemman sähköveroluokan vero on 0,05 senttiä kilowattitunnilta, joten ehdotettu muutos nostaisi käytettävän sähkön veroa 2,19 senttiä kilowattitunnilta. [Timo Harakan välihuuto] Kyseisen verotuen poistamisesta päätettiin keväällä 2025 yhtenä toimenpiteenä korvattaessa makeisten ja suklaan arvonlisäveron korottamatta jättämisestä seurannutta vajetta valtion verotuloihin. Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2026.

Verotuen poiston valmisteverotuloja lisäävän vaikutuksen arvioidaan olevan vuositasolla noin 47 miljoonaa euroa, vuoden 26 tasolla. Koska muutos tulisi voimaan vasta heinäkuussa, ehdotus lisäisi valtion sähköverotuloja vuodelta 2026 noin 24 miljoonaa euroa. Datakeskusten ennustetun sähkön kulutuksen kasvun seurauksena vuositason verotuottovaikutus kasvaisi ajan myötä. Verotuen poiston valmisteverotuloja lisäävän vuositason vaikutuksen arvioidaan olevan noin 56 miljoonaa euroa vuoden 27 tasolla ja noin 74 miljoonaa euroa vuoden 29 tasolla. Sähköverotuen poistaminen nostaisi datakeskustoimintaa harjoittavien yritysten kustannuksia verotuen poiston verran.

Arvoisa puhemies! Vaikka nykyinen sähköverotuki nyt ehdotetaan poistettavaksi, hallitus on päättänyt varmistaa Suomen kilpailukyvyyn, kansantalouden ja kokonaisedun kannalta hyödyllisten datakeskusinvestointien toteuttamisen. Tätä varten hallitus valmistelee parhaillaan datatalouden tiekartan suosituksia hyödyntäen uuden tukimallin tavoitteen saavuttamiseksi. Sen valtiontaloudelliset vaikutukset voivat olla enintään nykyisen datakeskusten sähköverotuen suuruiset. Hallitus päättää valmistelun päälinjoista mahdollisimman pian, ja tavoitteena on, että tuki on voimassa syksyllä 2026.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.10 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin vahingollinen esitys koko Suomen kansantaloudelle. [Juha Mäenpää: Mistäs sä sen tiedät?] Muistetaanko nyt hiukan tätä surullisenkuuluisaa historiaa, joka tähän liittyy? Huonosti valmisteltu makeisvero, sitten Fazer uhkasi luopua Lahden investoinnistaan, sitten häthätää keksittiin kaivosveron ja datakeskusveron nostaminen — se taisi olla Pena, joka sen keksi — ja sen jälkeen sitten viime viikolla hallitukselta kaikkein surkuhupaisin toimenpide, joka jättää Hölmölän peiton jatkajatin varjoonsa, nimittäin se, että veronkorotus tulee voimaan — eli miljardien, kymmenien miljardien investoinnit ovat nyt vaarassa — mutta samaan aikaan luvattiin kompensatio, joka ei siis toisin sanoen parannakaan valtiontalouden tilaa sentin senttiä.

Arvoisa valtiovarainministeriö, nyt kun tuotte tämän eduskuntaan, niin meidän pitää tietää A) minkälainen tämä kompensatio on ja B) mistä se kuuluisa 47 miljoonaa sitten otetaan, jotta voimme eduskunnan käsittelyssä arvioida, onko tässä esityksessänne mitään järkeä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.11 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt ota kantaa niinkään tämän esityksen hyvytyteen tai sen sisältöön, vaan puhun enemmänkin yleisellä tasolla. Tässähän on myös kysymys siitä vakaasta ja ennustettavasta toimintaympäristöstä, kun Suomeen investoidaan.

Ymmärrän sen, ettei TikTok voi olla Suomen talouden selkäranka, niin kuin ministeri tässä totesi — ei varmaan politiikankaan teon selkäranka pitäisi olla, vaikka joillekin on. Mutta onhan tämä vähän erikoinen ratkaisu, että samaan aikaan, kun kovasti perustellaan, että tämä verotuki poistetaan, luodaan rinnalle uusi tuki, joka voi olla maksimissaan samansuuruinen. Tämähän menee aivan sekavaksi. Ei ollut hallitusohjelmassa tällaista ratkaisua. Nyt sitten keväällä päätettiin, että poistetaan verotuki, ja nyt samalla sitten tänä syksynä päätettiin, että tulee uusi tuki, ja kun tulee uusi tuki, niin ei tiedetä, mitä seuraava hallitus tekee, poistaako se sen tuen vai palauttaako se jonkun. Eihän tämmöisessä toimintaympäristössä Suomeen uskalla kukaan investoida, ja tästä olen nyt huolissani.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.12 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Datakeskuksista puhutaan usein yhtenäisenä ryhmänä, mutta niin kuin ministeri Purraakin tässä totesi, on datakeskuksia aika moneen lähtöön. Yhtäältä yhdessä ääripäässä meillä voi olla kryptovaluuttoja louhiva, fossiilisilla polttoaineilla pyörivä datakeskus ja toisessa ääripäässä taas vastaavasti yhteiskunnalle hyvinkin merkittäviä palveluja tarjoava datakeskus, joka päinvastoin vahvistaa meidän energiajärjestelmää ja toimii vähäpäästöisesti.

Datakeskusten yleinen sähköverotuki on tullut tiensä päähän ja jäänyt ajastaan jälkeen, niin kuin ministerikin tässä kuvasi. Mutta kun mietitään tähän päivään paremmin sopivia

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

ratkaisuja, niin on tärkeää säilyttää kannustimet siihen, että datakeskuksilla on meidän energiajärjestelmää tukeva rooli. Se tarkoittaa hukkalämpöjen hyödyntämistä järkevästi, se tarkoittaa osallistumista sähköjärjestelmän joustoihin ja varavoiman tarjoamiseen, se tarkoittaa vähäpäästöisen energian hyödyntämistä, ja se tarkoittaa mahdollisimman suurta energiatehokkuutta. Valitaan lopulta minkälainen malli tahansa tämän nyt poistuvan verotuen tilalle, niin toivon, että se tukee näitä tavoitteita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.13 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kuukausien ajanpeluun jälkeen nyt poistatte datakeskusten täysin perusteettoman veroalen, ja se on oikein. Suomessa on ilman nollaveroakin kaikki datakeskusten vetovoimatekijät, jos niitä tänne haluatte.

Veroale tosin tulisi lopettaa heti 1.1. eikä vasta ensi vuoden heinäkuusta alkaen, kuten nyt esitätte. Koko vuodelta verotuotto valtiolle olisi melkein 50 miljoonaa euroa. Lupasitte tämän esityksen jo varhain viime keväänä, kun paikkasitte Fazerin lobbauksesta makeisveron valtiontalouteen jättämää kymmenien miljoonien aukkoo. Sitten kuitenkin veditte tämän datakeskusten veronkiristuksen takaisin, kun Google puolestaan alkoi lobata teitä. Ja sitten nyt lopulta nöyryytte näitten datajättien painostukseen ja lupasitte datakeskuksille uuden melkein 50 miljoonan euron yritystuen, jolla hyvitätte siis tämän veronkiristuksen.

Myöhemmin tänään käsitellään potkulakia, esitystä, jolla helpotatte työntekijän irtisanomista. Sekin on isojen yhtiöiden vaatimus. Irtisanomista helpotetaan ja työsuhdeturvaa puretaan, työnantajille laaditaan helpotuksia ja yhtiöille räätälöidään etuja. [Puhemies koputtaa] Eikö niiltä pitäisi ottaa, joilla eniten on? Eikö näillä globaaleilla jättiläisillä ole varaa maksaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä poukkoilu nyt hieman ihmetyttää. Ensin hallitus tosiaan päätti perua makeisveron, mikä sinänsä on ihan hyvä, että näin tapahtui. Sitten hätiköidysti keksitään datakeskusveron korotus, ja kuitenkin samaan aikaan sitten lopputuloksena päädytään antamaan vastaava summa toisenlaisena tukena. Onko tässä nyt, ministeri, päätä tai häntää?

Minä olen kyllä täsmälleen samaa mieltä kuin edustaja Harakka tuossa aiemmin, että kyllähän eduskunnan täytyy päätöksiä tehdessään tietää, mistä on kyse, millaista tukimuotoa mahdollisesti kaavaillaan. Kyllä tämä, ministeri, on omiaan heikentämään investointiympäristöä, luomaan epävarmuutta. Me saatamme menettää tässä aika paljon tällaisella poukkoilulla. Mitä mieltä, ministeri, itse olette tästä teidän hallituksenne politiikan johdonmukaisuudesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

14.15 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tässä vähän ihmettelen. Jos 2,19 senttiä kilowattitunnilta on tämä uusi hinta, niin johtaako tämä siihen, että Suomi ei enää ole vetovoimainen maa näille yrityksille? Niitähän on nyt tulossa

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

pilvin pimein. Uskon kyllä, että vaikka tämä korotuskin laitetaan voimaan, niin siitä huolimatta niitä tulee. [Timo Harakan välihuuto] On laskettu, että valtiolle tästä kuitenkin tuloutuu niin, että vuoteen 30 mennessä puhuttaisiin 100 miljoonan luokan tuloista. Silläkin on oma merkityksensä tässä nykyisessä valtion tilanteessa.

Me tiedetään, että datakeskukset kuluttavat parhaimmillaan sähköä keskikokoisen kaupungin verran. Siksi tämä on sellainen asia, mikä pitää kyllä huolella käydä läpi, ja pitää perata ja tutkia ja katsoa, mitkä ne plussat ja miinukset ovat. Kuten arvoisa ministerikin sanoi, korkean jalostustason vientiä me haluamme. Sen takia tämä läpivalaisu kyllä on ihan kohdallansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.16 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellinen puheenvuoro hyvin kuvasi sitä tilannetta, miten vaikeassa tilanteessa varmaan hallituskin on. Toisaalta halutaan tietysti investointeja Suomeen, mutta sitten pohditaan, mikä se sähkön tarve on ja onko meillä riittävästi sähköä ja kuka sen laskun lopulta kuittaa. Onko se suomalainen veronmaksaja, joka sitten lopulta kuittaa sen, että tullaan markkinoille datakeskusten kanssa ja tarjotaan heille se liikenevä sähkö? Näin ei välttämättä ole. Sitten vastakkaisia puheenvuoroja olen kokoomuksen suunnalta kuullut, että datakeskukset ovat tervetulleita ja niitä tarvitaan lisää ja meidän pitää huolehtia se ennakoitava liiketoimintaympäristö, mutta en ole aivan varma, ovatko perussuomalaiset nyt tätä samaa mieltä. Johtuuko tämä poukkoilevuus nyt tämän veropolitiikan osalta siitä, vai mistä se johtuu? Johtuuko se Googlesta vai jonkun muun esimerkistä? Joka tapauksessa Pohjoismaat kilpailevat nyt näistä samoista datakeskuksista, ja sähkövero verrataan Pohjoismaissa. Voitteko hiukan avata sitä teidän hallituksenne sisäistä keskustelua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

14.18 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Tässä keskustelussa on mielenkiintoisia nyansseja tällä hetkellä. Ajattelen näin, että kun meillä on ollut halvimpia sähköjä Euroopassa, jopa halvin sähkö viime vuonna, niin ehkä tällainen veronkorotus itsessään nyt ei ole semmoinen murhaavan paha tekijä ihan kaikille projekteille, joskin tietysti kannustinvaikutukset pikkuisen muuttuvat. [Timo Harakan välihuuto] Sitten taas toisaalta voidaan ajatella, että jos me niitä datakeskushankkeita tänne halutaan, niin tietysti mahdollisimman vähän verotusta on aina hirvittävän hyvä asia, mutta jos me halutaan ohjausvaikutusta sille, mihin niitä datakeskuksia rakennetaan ja mihin esimerkiksi sitä hukkalämpöä käytetään, niin kyllä minun mielestäni on aika perusteltua, että sitä ohjataan näitten veroluokkien kautta. Sieltä on sitten saatavissa se ohjausvaikutus, mitä, uskoisin, me kaikki täällä halutaan. Ei me Suomessa välttämättä tehdä hirveästi sillä, että jossain Kainuun korvessa louhitaan jotain meemikryptokolikoita, mutta sillä, että meillä on aitoa laskentatehoa, me tehdään paljonkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

14.19 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Investoinneille ja liiketoimialoilta pahinta myrkkyä on ennakoimattomuus. Voi pojat, tässä sitä on ollut. Siis edelleenkin meillä hallituksessa on minun mielestäni kahta kantaa: halutaanko niitä konesaleja vai ei? Välillä se vero oli tulossa, sitten sitä ei ollutkaan tulossa, [Juha Mäenpää: Vähän niin kuin vihreillä ydinvoima!] ja nyt veroa nostetaan ja sitten luodaan kuitenkin jonkunlainen yritystukihimmeli siihen tilalle. Kuulostaa kaikkein epäjohdonmukaisimmalta tavalta.

Kirsikkana kakun päällä tässä on erikseen ollut selvitysmies selvittämässä. On tilattu selvitys, mitä pitäisi tehdä. Se selvitys tuli tänään, ja sitä ennen on tämä koko soutaminen ja huopaaminen jo kertaalleen tehty läpi. Kyllä peräänkuulutan samaa kuin edustaja Harakka, että tässä pitäisi katsoa, mikä se kokonaiskuva on: Mistä me nyt ollaan päättämässä, ja mitä hallitus aikoo kokonaisuudessaan tehdä? Mikä se ajatus näihin datakeskuksiin liittyen on?

Lisäksi esitän kyllä huoleni siitä, että valtiovarainministerin suulla esitetään noin pessimistinen kuva Suomen energiataloudesta ja mahdollisuuksista lisätä energiantuotantoa vaikka tuuli- ja ydinvoimalla. Itse näkisin, että täällä on hyvin tilaa ja me pystytään vastaamaan [Puhemies koputtaa] siihen kasvavaan kysyntään ja se on itse asiassa aika välttämätöntäkin. Meidän talous sähköistyy [Puhemies koputtaa] kovaa vauhtia. Toivon, [Puhemies: Kiitoksia, edustaja!] että tässä olisi vähän positiivisempi ote tulevaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.20 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen, että datakeskukset eivät ole automaattisesti hyvä tai huono asia. Kyllä datakeskuksia Suomeen mahtuu, mutta kaikki suunnitellut datakeskukset tuskin voivat toteutua. Kaikkien datakeskusten, joita on suunniteltu, ei myöskään ehkä ole hyvä toteutua. Jos kaikki toteutuisivat, voisivat sähkön riittävyys ja hinta muodostua ongelmiksi. Jos ne kaikki toteutuisivat, voisivat ne myös syrjäyttää muita, työllistävämpiä energiantensiivisiä investointeja, joita me tänne haluamme. [Eduskunnasta: Kuten?]

Sellaiset datakeskukset, jotka luovat ympärilleen laajempaa arvoa ja työtä tuottavaa ekosysteemiä, syöttävät hukkalämpöä hyötykäyttöön ja tasapainottavat sähköjärjestelmää, ovat erittäin myönteisiä ja tervetulleita. Pelkät datakeskukset, jos ne vaikka louhivat kryptovaluuttoja eikä niiden ympärillä ole laajempaa ekosysteemiä, eivät paljoa työllistä, joten on oikein, että toiminnasta jää verotulojen muodossa kuitenkin hyötyä yhteiskunnalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

14.21 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Harakka täällä kysyi, kenen Penan idea tämä oikein oli. No, voin sanoa näin pohjoiskarjalaisena teille, entinen liikenneministeri, että siellä Pohjois-Karjalassa on edelleen monia penoja, jotka odottavat niitä teidän lupaamia rahoja tilille. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Mutta mennään asiaan. Tässä on nyt muutamia faktoja: 1) Tämänkin muutoksen jälkeen Suomi on edelleen houkutteleva ympäristö datakeskuksille, ilman tätä verotukeakin. 2)

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Jatkossa datakeskukset olisivat samalla viivalla muiden yritysten kanssa. Päätös on Ruotsin ja Norjan mallin mukainen.

Kerrottakoon vielä lopuksi, varsinkin demareille, että jos jatkaisimme tällä samalla linjalla, datakeskusbuumin myötä kustannukset kasvaisivat. Tätä näköjään demarit haluavat, siis veronmaksajille lisää kustannuksia, eikä niin, että veronmaksajille lisää rahaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.22 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän kyllä aika outona, että nyt tämmöiselle yhtiölle kuin Alphabet-yhtiö, jonka liikevaihto on satoja miljardeja — ja kun äsken katsoin netistä, niin 80 miljardia on tämän kolmannen kvartaalin voitto tällä isolla firmalla, Alphabetillä, joka omistaa Googlen — ruvetaan tekemään tukea. Ajatelkaa, hyvät ystävät. Kun sitten puhutaan, että tuulivoimalla pyöritetään datakeskuksia — ei ikinä. Ne ottavat vain tasaista virtaa eli ydinvoimaa. [Eduskunnasta: Ei pidä paikkansa!] Meillä on 5 000 megaa purettu valtakunnan verkosta tehoa, 3 000 megaa voimalaitoksia, ja sitten on CHP-sähkö lopetettu, kun turve lopetettiin väkisin ja valheellisilla keinoilla. Tämä tarkoittaa sitä, että suomalainen veronmaksaja, suomalainen sähkönkäyttäjä, se eläkkeellä oleva ihminen taikka lapsiperhe taikka jokainen meistä, on tämän Alphabetin laskun maksaja. Tuntuu nyt, että meillä on valtava sähköpula. Muistatte, että kun viime talvena oli pakkaspäiviä, niin muun muassa moni saha, iso tuotannollinen laitos seiso, kun sähkö maksoi niin paljon, ja maanviljelijät sanoivat, että ei kannata lehtiä enää lypsää, koska sähkö maksaa niin paljon, että se maito, mikä siitä tulee, ei riitä peittämään sähkökuluja. Olisiko parempi ajatella [Puhemies koputtaa] ensin, niin kuin muuan lauluntekijä aikanaan sanoi? Kannattaisi ajatella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

14.24 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On erinomaisen hienoa, että tässä on kyseessä lähetekeskustelu eikä jo päätöksenteko. Toivotaan todella, että tälle asialle voidaan eduskunnassa jotain tehdä. Selvitysmies on siis tänään jättänyt esityksensä siitä, että sähköverohuojennus jatkuisi, ja siellä oli myös nimenomaan lupamenettelyn virtaviivaistamisesta.

Tulen itse sieltä Keski-Suomesta Jämsästä, jossa paperitehtaan hukkalämpöä on käytetty hyödyksi jo vuosia, ja veikkaisin, että aika paljon on huojennuksia ja veroetuja ja tukia maksettu myös metsäteollisuudelle ja paperiteollisuudelle. Meillä on toinen tehdas lakkautettu ja toisen tehtaan hukkalämpöä vielä voidaan hyödyntää, mutta meillä on nyt viritteillä tällainen monen sadan miljoonan datakeskushanke, jossa nimenomaan tarkoituksena on myös hyödyntää tätä hukkalämpöä. Mikä on se pitkäjänteisyys, jota me voimme näille investoijille sanoa? Kun olisivat erittäin tärkeitä investointeja meille, niin kuinka hallitus vastaa tähän, että mitenkä me voimme kertoa, että pitkäjänteisesti tässä maassa tehdään energiapolitiikkaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

14.25 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin näihin investointeihin liittyen. Kun joku tarvitsee paljon sähkötehoa, niin totta kai sähköverkon kapasiteetin pitää olla sitä vastaavassa kunnossa ja on todennäköistä, että sähköverkkoa joudutaan vahvistamaan ja tekemään siinä suhteessa jopa merkittäviä investointeja, kun maahan tulee datakeskuksia, niin kysynkin ministereiltä, että kuinka varmasti on selvitetty se, että kun joku liittyy sähköverkkoon, niin liittymismaksut vastaavat sitä kapasiteetin nostoa, mitä liittyy sitten verkkoihin. Eli toisin sanoen, voidaanko olla varmoja, että tavalliset ihmiset eivät sähkön siirtomaksujen muodossa sitten joudu maksamaan näitä investointeja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä .

14.26 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän veromuutoksen ja mahdollisen uuden yritystuen lisäksi hallitus on kyllä aiheuttanut aika suurta huolta vihreän siirtymän teollisuuden parissa tällä tuulivoiman etäisyyssääntelyllä. Pidän järkevänä, että meidän politiikka datakeskusten ja energian suhteen olisi vähän johdonmukaisempaa.

Myöskin pitäisin tärkeänä sitä, että Suomessa tuotettua puhdasta energiaa käytetään niin, että se tuottaisi mahdollisimman korkeaa lisäarvoa Suomen taloudelle. Datakeskuksia voi tulla Suomeen, mutta on niinkin, että harkintaa kannattaa käyttää eikä kaikille tarvitse sanoa ”kyllä”. Jokaista suunniteltua datakeskusta ei kannata toteuttaa, vaan sähköä kannattaa varata sellaiselle toiminnalle, joka tuottaa jotain muutakin kuin näyttökertoja puhelimessa.

Suomella on merkittäviä kilpailukykyjä datakeskusten hyväksi, joten en pidä järkevänä tätä verotuloa. Sen merkitys investointien houkuttelevuudelle on pieni, ja sen purkaminen on ymmärrettävää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.27 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tosiaan aihe, josta etenkin keväällä tuli paljon palautetta ja etenkin niiltä paikkakunnilta, joille näitä datakeskuksia oli ollut suunnitteilla. On totta, että nämä datakeskukset etenkin siinä rakentamisvaiheessa saattavat työllistää hyvinkin paljon väkeä, mutta sitten toisaalta kääntöpuolena, riskinä on se, että kuluttajan sähkönn hinnan nousu tulevaisuudessa saattaa olla aika suurta.

No joka tapauksessa Ruotsissa ja Norjassa tämä sama uudistus, jota nyt ollaan täällä tehty, on tehty jo aiemmin. Tosin Ruotsissa ilmeisesti — en ole ihan varma — ollaan jotenkin pakittamassa siitä, joten heitäkin varmaan voidaan sitten tästä soutamisesta ja huopaamisesta syyttää.

Mutta ennen kaikkea haluan sanoa sen, mikä edellisessäkin puheenvuorossa edustaja Pitkolta tuli, että tämänkin jälkeen Suomessa on olemassa ihan kaikki ne muut vetovoimatekijät, joita meillä on ollut tähänkin saakka, ihan viileästä ilmastosta lähtien. Tämä datakeskusten tarve tulee kyllä maailmassa kasvamaan. Jos ette minua usko, niin kysykää vaikka tekoälyltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

14.28 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kysymyksiä on nyt monia. Esimerkiksi: Millainen tuki otetaan käyttöön tämän ehdollisen veronkevennyksen tilalle, joka datakeskuksilta nyt ehdotetaan poistettavaksi, ja milloin? Ja onko ennakoitava sijoitusympäristö nyt vaarassa? Riski on ilmeinen. Esityksessä todetaan suoraan, että on mahdollista, että osa mahdollisista konesali-investoinneista Suomeen suuntautuu ehdotetun muutoksen vuoksi muihin Pohjoismaihin tai muualle maailmaan. Lisäksi todetaan, että muutos voi jossain määrin vähentää investointeja uusiutuvan sähkön tuotantoon.

Arvoisa puhemies! Tämä on kyllä kummallinen tarina. Hallitus päätti tästä muutoksesta korvauksena toisesta toteuttamastaan veronkorotuksesta, ja nyt kuitenkin ollaan ottamassa käyttöön jonkinlaista tukea, josta meillä ei ole vielä tietoa, jotta datakeskusten perustaminen ei vaarantuisi. Miksi ei sitten pidetä voimassa nykyistä järjestelmää sen sijaan, että luodaan epävarmuutta investointiympäristöön? Ja mistä leikataan seuraavaksi? Datakeskuksia suunnitellaan monille paikkakunnille, ja kun tietyt ehdot täyttyvät, ne saavat verohuojennuksen. Myös kotikaupunkiini Raaseporiin on suunnitteilla suhteellisen [Puhemies koputtaa] suuri datakeskus, ja on selvää, että toivomme hallituksen toimien olevan vaarantamatta kyseistä investointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.29 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yritykset kaipaavat johdonmukaisuutta, mutta mielestäni on myös ilmeistä, että tämäntyyppinen verotuki ei ole välttämättä tarpeen. Siksi on hyvä, että näitä asioita arvioidaan.

Haluaisin nostaa tähän keskusteluun sen kestävyysnäkökulman, että kun sähkö tuotetaan toisaalla ja suurin osa datakeskuksista tulee tänne pääkaupunkiseudulle ja ympäristöön, onko järkevää sijoittaa niitä datakeskuksia tänne, rakentaa uusi kantaverkko, koska entinen ei jaksa sitä sähköä tänne tuoda, vai olisiko järkevämpää sijoittaa niitä datakeskuksia ympäri Suomen ja käyttää se hukkalämpö vaikka kalankasvatustiloihin, tomaattiviljelmiin tai muihin vastaaviin. Mielestäni metsäkatoa ajatellenkin tämä olisi järkevä systeemi. Elikkä toivoisin myös lupakäsittelyyn joustavuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

14.30 **Pauli Aalto-Setälä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onpa hauska kuulla, miten koko sali vastustaa lisäveroja. No, sanoisin kuitenkin niin, että tähän on valmistava keskustelu, jossa pohditaan, miten tämä asia ratkaistaan, ja jos mietitään datakeskusten vaikutusta, niin kaikki se, mitä myönteistä on sanottu, on totta. Puhutaan ehkä seuraavan kymmenen vuoden kuluessa 10 000 työpaikasta, jollei enemmästäkin, ja se koskee paljon muutakin kuin rakentamisvaihetta. Puhutaan miljardeista, puhutaan ekosysteemistä, jossa pienyritykset pystyvät toimimaan tämän saman yhteisön osana ja tuomaan työpaikkoja ja vaurautta Suomeen. Minusta se on oleellista.

Ehkä sen veron kannalta voisi miettiä myös semmoista vaihtoehtoa, että hukkalämmön talteenotto olisi pakollista, jolloin polttoa tulee vähemmän kaukolämpöverkkoon. Sitten myöskin tähän on ihan validi ongelma, että mikäli sähkö ei kaikille riitä, niin silloin voisi velvoittaa nämä yksiköt myöskin tällaiseen taajuus- ja tehokompensatioon, jolloin

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

sitten pystytään tätä kokonaisuutta hyvin johtamaan niin, että kaikille riittää energiaa ja maa vaurastuu ja voi hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.32 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Todellakin, kyllä keskeinen asia on se, kuinka tämä tuki suunnitellaan, kuinka se suunnitellaan niin, että siitä ei muodostu datakeskuksille pysyvä tuki vaan se tukee uusia investointeja, jotka asettuvat sopivasti joka puolelle Suomea. Totta kai nyt meillä on tällä hetkellä tilanne se, että me tuetaan kaikkia datakeskuksia tasapuolisesti, mutta jos me tämä uusi tuki suunnitellaan älykkäästi, me saadaan sillä paljon investointeja aikaan.

On totta, että sähkön hintataso voi tulevaisuudessa Suomessa nousta, mutta sitten taas toisaalta, kun katsotaan sitä, mitä se maailmalla, vaikka USA:ssa, on ollut, niin se on ollut joitakin senttejä, mitä se on ollut, ja siellä investoinnit ovat olleet huomattavia. Sitten taas, kun katsotaan sitä, miten näitten datakeskusten osalta tämä muutos vaikuttaa, niin jos lasketaan kaukolämmön pohjalta, paljonko hukkalämpöä on tuotettu, niin ehkä tämä muutos noin kolmasosan nostaa käyttökustannuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.33 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Enemminkin olen huolissani siitä, onko meillä täällä riittävästi puhdasta energiaa. Se on se ydinkysymys, että meillä yleensä voidaan kantaa jotakin veroa. Olen sitä mieltä, että meidän pitäisi koko ajan vahvistaa ydinvoimatuotantoa, tuulivoimaa — tuulivoima odottaa investointeja, koska niitä on nyt rajoitettu. Me tarvitaan aurinkoenergiaa ja vesivoimaa, säätövoimaa enemmän. Koko tähän energiaklusteriin, joka liittyy kantaverkkoon ja näihin tuotantotapoihin, meidän pitäisi tehdä isoja investointeja, jotta meillä yleensä on näitä datakeskuksia mahdollisuus tänne saada. Niitä minä kaipaisin tällaisessa keskustelussa enemmän, koska me ollaan myymässä kohta niukkuutta, ja kun tulee niukkuutta, niin silloin hinta nousee, ja se hinnannousu on suurempi kuin tämmöisen veron merkitys tässä on. Mielestäni myös tämän näkökulman pitäisi olla tässä esillä, kun mietitään, mihin niitä datakeskuksia laitetaan. Totta kai datakeskusten kaukolämpöä [Puhemies koputtaa] on hyödynnetty ja niin pois päin, mutta energiaklusteriin [Puhemies koputtaa] investointeihin pitäisi satsata. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.34 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä pidän ihan perusteltuna tätä veronkorotusta, mutta kyllähän tämä prosessi on ollut aivan käsittämätön. Siis kun meillä piti tulla tämä makeisten ja suklaan alvin nosto, joka olisi ollut myös aivan äärimmäisen hyvä ohjaava terveyskeino, niin Fazerin pelossa siitä sitten peruutettiin. Ja nyt sitten peruutettiin Googlen pelossa, tuotiin tähän rinnalle tämä yritystuki, jolla se taloudellinen hyöty, mitä tällä verolla aiotaan saavuttaa, katoaa saman tien, varsinkin kun me emme tiedä edes, millainen tämä tuki on. No, nyt kuuluu sitä, että kaivosyhtiöiden alla hallitus on ilmeisesti peruuttelemassa kaivosveron korotuksestakin.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

[Arto Satonen: Toivottavasti!] Että kyllähän tämä on varsin poukkoilevaa, ja tämä hallituksen toiminta tuntuu varsin epämäärätietoiselta.

Mutta olen ymmärtänyt, että nyt sitten edelleen hallitus etsii sitä säästöä, noin 50 miljoonaa euroa, jota tällä päätöksellä ei saada, kun tämä yritystuki luodaan siihen rinnalle. Kehottaisin hallitusta ottamaan maankäytön muutosmaksun käyttöön. Sillä voimme myös ehkäistä metsäkatoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.35 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi sanoi, että on vähän semmoista poukkoilevaa tämä verojen ja tukien liikkuminen tässä, ja on sinänsä oikeassa — tämä on ihan yhtä epävarmaa, tai lähes yhtä epävarmaa, kuin ministeri Harakan lupaamat bensarahat viime kaudella maalla asuville ihmisille. [Naurua — Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Tänne halutaan investointeja, mutta tarvitsemmeko me datakeskuksia? Noin kolme neljä vuotta sitten aloin kysymään säännöllisesti talousvaliokunnassa ja valtiovaroissakin mahdollisuuksien mukaan sitä, onko jossain laskettu, onko tästä valtiolle enemmän verotuloja kuin nousee kansalaisten yhteenlaskettu sähkölasku. Professorit ja tohtorit vastasivat kuorossa, että onpa hyvä kysymys, tämä pitäisi selvittää. Siitä kiitos Purralle, että nyt ollaan tekemässä datatalouden tiekarttaa, ja ehkä tämä asia selviää, [Puhemies koputtaa] onko tämä viisasta vai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

14.36 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kun tulen Pohjois-Suomesta ja siellä nämä datakeskukset ovat hyvinkin ajankohtaisia, niin meillä on siellä huoli yritysten toimintaedellytysten ennakoitavuudesta ja vakaudesta. Tavoitteena meillä on siellä rakentaa korkean teknologian ekosysteemejä, jotka tuovat sitten myös talouskasvua ja työllisyyttä rakentamisvaiheen jälkeen alueelle ja koko yhteiskunnalle. Tästä meillä on yhteinen näkemys, ja toivon, että kun näitä tiekarttoja tehdään ja toimintoja ennakoidaan ja mietitään, minne näitä rakennetaan, niin näitä alueita sitten myös kuultaisiin ja oltaisiin valmiita yhteistyöhön.

Huoli meillä on oikeastaan myös siitä lainsäädännön riittämättömyydestä uusien toimijoiden taustojen selvittelyn suhteen. Nyt tieto ei kulje toivotulla tavalla ja taustoja ei saada selvitettyä, ja sitten sen myötä joudutaan kriittistä tietoa jakamaan näille investoijille. Se on tässä ajassa myös turvallisuusriski, johon kannattaisi puuttua.

Kysymykseni koskee oikeastaan nyt tätä johdonmukaisuutta: voitteko, arvoisa ministeri, vielä avata, millaisesta uudesta tukimekanismista on mahdollisesti kyse?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio on poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.38 Juha Hänninen erk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys käsittelee konosalien sähköveroluokan muuttamista. Konesalit ovat tärkeä osa modernia taloutta ja digitalisaation infrastruktuuria, mutta niiden toimintaedellytykset eivät perustu pelkästään sähköveroon. Suomi on houkutteleva investointikohde, koska täällä on

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

saatavilla puhdasta sähköä, vakaa yhteiskunta, osaavaa työvoimaa sekä hyvät tiet ja tietoverkot.

Nyt tehtävä veroluokan muutos kannustaa kehittämään toimintaa entistä energiatehokkaammaksi ja kestävämmäksi. Se kannustaa meitä kohti sellaisia investointeja, jotka suojelevat tämän maan myös lapsille ja lastenlapsillemme. Tämä on tulevaisuuteen katsovaa politiikkaa, jossa kannustetaan — ja se suunta on oikein — innovaatioihin, uuteen teknologiaan ja vastuulliseen kasvuun. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.39 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt vielä käydään läpi, että mitäs tässä hallitus on siis tekemässä: verotuki ollaan korvaamassa samansuuruisella suoralla yritystuella. Sitähän tässä ollaan tekemässä, ja olen ymmärtänyt, että pikemminkin tässä salissa on haluttu päästä irti näistä suorista yritystuista. Ja vielä kun katsoo nyt sitten tämän veroluokan muutoksen vaikutuksen — täällä moni viittasi siihen, että sehän on aivan mitätön, että eihän sillä ole mitään merkitystä — niin kuitenkin nykytilaan verrattuna vero kiristyy 44-kertaiseksi. Aivan varmasti toimijat tällaisessa tilanteessa pohtivat, mikäköhän tämän signaalivaikutus on toimintaympäristöön. Tässä suhteessa kyllä ne suurimmat pyyhkeet voi hallitukselle antaa siitä, että ensinhän tässä vaikeutettiin elintarvikealan toimintaympäristöä, sitten Musta Pekka siirrettiin tänne datakeskuksille ja kaivoksille, ja nyt kysymys kuuluu, kenelle se siirretään seuraavaksi.

Nyt kysyn, arvoisa valtiovarainministeri: kun teidän hallituksenne oma selvityshenkilö on esittänyt, [Puhemies koputtaa] että mieluummin jatkettaisiin kehittämistä tämän nykyisen mallin pohjalta, niin miksi te ette [Puhemies koputtaa] toimi sen mukaisesti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.40 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajille puheenvuoroista. Ehkä tässäkin näkee sen, että oppositiolle erilaisen kritiikin esittäminen keskenään hyvinkin ristiriitaisista asioista jopa samojen ryhmien sisällä on mahdollista, mutta täällä hallituksessa joudutaan huomioimaan laajempia kokonaisuuksia. Paitsi että me pohdimme [Timo Harakan välihuuto] tässä finanssipolitiikkaa, verotuottoa, me pohdimme tulevaisuuden sähkön hintaa teollisuudelle, yrityksille, kotitalouksille. Me pohdimme sähkön siirtohintojen kehittymistä, kantaverkkoa, sen pääomittamisen tarvetta, ylipäättänsä kantaverkon vahvistamista, minkälaisille toimijoille. Me mietimme sitä, että me saamme lisäarvoa tuottavia investointeja tähän maahan, myös datakeskusinvestointeja. Toisaalta me pohdimme sitä, miten erilaisia datakeskustoimijoita tähän maahan, kuten moneen muuhunkin maahan, on tulossa. Me mietimme näihin liittyviä turvallisuuskäsitelmiä, ja niin edelleen. Tämä on silloin se kokonaisuus.

Tässä teillä käsittelyssä, läheteillä on valtiovarainministeriön ehdotus tästä sähköverotuen poistamisesta. Kyllä, kuten hallitus on kuvannut, olemme samaan aikaan valmistelemassa työ- ja elinkeinoministeriössä erillistä tukimallia, jolla pyritään varmistamaan se, että nimenomaan ne meidän kansantaloudelle, yhteiskunnalle hyödylliset datakeskusinvestoinnit, [Arto Satonen: Oikein!] jotka tuottavat lisäarvoa tähän maahan, pystytään varmistamaan.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Tämän tukimallin valmistelu on vasta alkanut. Siinä hyödynnetään tämän tiekartan pohjalta annettuja suosituksia ja tätä kokonaisuutta. Sen kokonaishinnaksi tulee maksimissaan se, mitä tämä sähköverotuen osuus on ollut nyt. Oletamme, että datakeskusinvestointeja maahan edelleen voimakkaasti saapuu, ja nämä rahasummat siis kehittyvät edelleen. Mutta tätä tukimallia valmistellaan todellakin paraikaa, ja se pyritään saamaan voimaan ensi syksynä, suurin piirtein samaan aikaan kuin tämä verotuen poistomalli.

Ymmärrän toki, että tämä kokonaisuus ei välttämättä ole optimaalinen, mutta kuvasin juuri sitä, mitä täällä monissa hyvissä puheenvuoroissa esimerkiksi täältä salin vasemmaltaakin laidalta tällä kertaa kuvattiin, sitä, että datakeskustoimijat ja investoinnit ovat keskenään hyvinkin erilaisia. Me emme voi käsitellä silloin niitä samana kokonaisuutena. Ja nimenomaan tämä verotuki on myös yritystuki, jota me olemme tähän asti tarjonneet jokaiselle maahan tulevalle datakeskusinvestoinnille riippumatta siitä, tarjoaako se välttämättä sen paremmin työllisyyteen, kansantalouteen kuin laajempaan lisäarvoon merkittävää hyötyä.

Tietenkin kaikkein hienoin tilanne on se, kun näiden investojien konesalien ympärille muodostuisi aitoja laajoja ekosysteemejä, erilaista liiketoimintaa, yrityksiä, tekoälyä ja niin edelleen. Tätä kohti me teemme ylipäättänsä veropolitiikkaa ja erilaista yritysten toimintaedellytyksiä parantavaa politiikkaa tässä hallituksessa, mutta samaan aikaan on huomattava, että kaikkien investointien kohdalla tämä ei ole toteutunut eikä myöskään toteutumassa.

Puhemies! Mitä tulee tähän hukkalämmön hyödyntämiseen, niin todellakin tämänhetkisessä tilanteessa tähän ohjaa jo EU-direktiivi ja siis voimaan tuleva lainsäädäntö siitä, että yli yhden megawatin salien hukkalämpö on hyödynnettävä.

Suomi on suuri maa. Tässä tullaan jälleen siihen, onko konesaleja, varsinkin suurimpia, järkevämpää rakentaa sinne, missä on enemmän tilaa eli pohjoisempaan Suomeen, vai esimerkiksi sinne, missä kaukolämmön hyödyntäminen on yksinkertaisempaa, kuten kaupunkiseutujen lähelle.

Oppositio esitti joissakin puheenvuoroissaan kysymyksiä siitä, halutaanko konesaleja tänne, ikään kuin tämä olisi epäselvää. Toivottavasti tässä puheenvuorossani siihen vastasin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.45.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.52.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan tässä täysistunnossa aiemmin keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. Edustaja Rasinkangas poissa. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

17.52 Juha Hänninen erk: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee konesalien sähköveroluokan muuttamista. Kyseessä ei ole pelkkä verotekninen uudistus, vaan tämä esitys on osa laajempaa talouspolitiikan kokonaisuutta. Se on osa historiallisen yrittäjämysteistä kokonaisuutta, jonka selkeä suunta on vahvistaa Suomen talouden kasvua ja kilpailukykyä pitkällä aikavälillä.

Tämän hallituksen linja on selvä: välttämättömän verotuksen on oltava vastuullista, kannustavaa ja kestävä. Juuri siksi myös tukijärjestelmien on vastattava ajan vaatimuksia sekä kannustettava sellaisiin investointeihin, jotka ovat suomalaisille hyväksi.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys käsittelee konesalien sähköveroluokan muuttamista. Konesalit ovat tärkeä osa modernia taloutta ja digitalisaation infrastruktuuria, mutta niiden toimintaedellytykset eivät perustu pelkästään sähköveroon. Suomi on houkutteleva investointikohde, koska täällä on saatavilla puhdasta sähköä, energiaa, vakaa yhteiskunta, osaavaa työvoimaa sekä hyvät tiet ja tietoverkot. Nyt tehtävä veroluokan muutos kannustaa kehittämään toimintaa entistä energiatehokkaammaksi ja kestävämmäksi. Se kannustaa meitä kohti sellaisia investointeja, jotka suojelevat tämän maan myös lapsillemme ja lastemme lapsille. Tämä on tulevaisuuteen katsovaa politiikkaa, jossa kannustetaan — ja suunta on oikein — innovaatioihin, uuteen teknologiaan ja vastuulliseen kasvuun.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan, että konesaleista maksettavan sähkön vero siirrettäisiin alemmasta, toisesta sähköveroluokasta yleiseen, ensimmäiseen sähköveroluokkaan. Vaikka muutoksen myötä valtio saa enemmän, on tärkeää myös, että turvataan tuleville investoinneille kaikki edellytykset. Siksi esimerkiksi datakeskusten investointiympäristö turvataan muilla toimenpiteillä. Työn alla oleva uusi tukimalli varmistaa, että Suomi säilyy kilpailukykyisenä ja että energiantensiivinen digitaalinen teollisuus jatkaa kasvua täällä Suomessa. Tämä on tärkeää meille Pohjois-Suomessa, jonne on suunnitteilla suuria datakeskushankkeita, joissa on Oulun yliopiston korkean tason osaaminen lähellä ja käytettävissä. Tämä on vastuullista talouspolitiikkaa, josta syntyy kokonaisuus. Verotuksen kautta vahvistamme julkista taloutta ja samalla luomme pohjaa uusille investoinneille ja työpaikoille.

Arvoisa puhemies! Meidän on muistettava, että Suomeen syntyy kasvua vain työllä, ahkeruudella, investoinneilla ja yrittämisellä. Tämä hallitus tekee päätöksiä, jotka luovat edellytykset sille kasvuille. Kun verotus on reilua ja kannusteet ohjaavat innovaatioihin, syntyy hyvinvointia, joka kantaa tulevaisuuteen. Juuri nyt rakennamme kestävämpää huomista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

17.57 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ehdottaa datakeskusten sähköveron nostamista 44-kertaiseksi. Siltä osin kuin tässä hätäisessä ja sekavassa valmistelussa on edes haettu ja saatu lausuntoja, ne ovat olleet kauttaaltaan tyrmäviä. Lukekaa, hyvät edustajat, elinkeinoelämän kielteiset lausunnot, vaikkapa Teknologiateollisuuden hyvin perusteellinen vastustus.

On ollut helppo vähätellä tätä hinnannousua jopa ministeriäitiöistä, kun kilowattitunneissa puhutaan senteistä ja desimaaleista. Mutta puhutaanpa gigawattitunnin hinnasta: se nousee 55 000 eurosta noin 2,2 miljoonaan euroon. Tämän kertaluokan merkittävä nosto saattaa olla jopa ratkaiseva tekijä investoinnin kannalta.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

On turha toivoa kasvua ja investointeja, jos näytetään keskisormea niille, jotka tänne investoivat. Hallituksella on näköjään varaa ryhtyä valikoimaan, kenet huolitaan investoimaan Suomeen ja millaista tuotantoa täällä palvelimilla sallitaan. Tämä olisi huvittavaa, ellei tämä olisi surullista. Kolmen euron suutari tekee miljardin euron vahingon.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että täällä salissa on sanottu uskottavan, että investointeja tulee. Hallituksen tehtävä on saada aikaan varmuutta eikä jäädä uskon varaan. Täytyy ymmärtää, että jos kymmenen miljardin euron investointi supistuu prosenttiin verran, vain prosenttiin verran, Suomi silloin menettää 100 miljoonaa euroa eli kaksi kertaa sen luullun säästön verran. Tällainen uhkapeli ilman muuta heikentää Suomen houkuttelevuutta investointikohteena.

Tällä on myös turvallisuusulottuvuus. Mitä enemmän meillä on ulkomaalaisia palvelimia Suomessa, sitä kiinnostuneempia ulkomailla ollaan Suomen turvallisuudesta. Merkittävää oli, että Microsoft ilmoitti omasta datakeskusinvestoinnistaan maaliskuussa 22, siis vain muutamaa viikkoa Venäjän laittoman hyökkäyksen jälkeen. Se oli kansainvälisen jättiyrityksen signaali kaikkialle maailmalle siitä, että näinkin lähelle sotaa on turvallista ja kannattavaa sijoittaa. Ja tässä siis hallituksen kiitos, veronkorotus.

Arvoisa puhemies! Hallituksen prosessi oli sellainen, joka jättää hölmöläisten peiton jatkamisen täysin varjoonsa. 60 miljoonan euron veromenetystä palloteltiin kuin Mustaa Pekkaa yhdeltä taholta toiselle, kumartaen ensin Fazeria ja sitten Googlea. Lopputulos oli surkein mahdollinen. Verohuojennus poistettiin, joten niin miljardi-investorit kuin pienet sähkökattilayrittäjät jäivät epävarmuuteen. Samalla kuitenkin luvattiin uusi erillinen yritystuki, joka nollaa valtiontalouden hyödyn. Pallottelu siis jatkuu, emmekä tiedä, kenen kädessä Musta Pekka lopulta on — tai viime kädessä suomalaisen työntekijän kädessä, pahoin pelkään.

On tietenkin täysin anteeksiantamatonta, että näin merkittävä riski otetaan ilman vaikutusarvioita, uutta lausuntokierrosta ja lainsäädännön arviointineuvoston kantaa, ja huvittavinta, tai murheellisinta kyllä, päiviä ennen kuin itse ilmoitettu, itse valtuutettu selvitysmies edes sai raporttinsa valmiiksi. On hyvä syy epäillä, että nämä uudet arviot olisivat kielteisiä, kuten itse asiassa tämän selvitysmiehenkin. Sitä suuremmalla syyllä tämä esitys on vastuuton.

Hallituksen on esitettävä nyt eduskuntakäsittelyn aikana vähintään luonnos tuosta uudesta veronkorotuksen kompensatiosta, jotta valiokunnat voivat arvioida, nyt siis jälkikäteisesti, muutoksen vaikutukset ja riskit. Toisekseen hallituksen on esitettävä, miten kompensaaion aiheuttama noin 50 miljoonan euron vuosittainen tulonmenetys korvataan: mistä leikataan tai mitä muuta veroa korotetaan. Vain tieto kompensaaion sisällöstä ja rahoituksesta mahdollistaa eduskunnalle riittävät tiedot käsitellä asiaa.

Arvoisa puhemies! Tulevassa kompensaatiossa on myös merkittävä ympäristöulottuvuus, ja tässä kohtaa haluan esittää vakavan moitteen valtiovarainministeri Purralle, mutta palaan siihen seuraavan puheenvuoroni aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko poissa, edustaja Mikkonen poissa.
— Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

18.02 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakka piti tuossa erinomaisen katsauksen ja puheen siitä, miten datakeskuksien kanssa on poukkoiltu tässä päätöksenteossa.

Ajattelin kuitenkin tässä ensin viitata siihen, että jotta meillä yleensä on mahdollista saada näitä datakeskuksia, niin meillä pitää olla sitä energiatuotantoa. Se tuotanto on meillä se pullonkaula oikeasti lähitulevaisuudessa, jos emme saa riittävästi näitä laajennettua niin, että me saisimme puhdasta energiaa, jota me nyt saadaan riittävästi. Ajatellaan niin, että meidän kantaverkko on semmoisessa tilanteessa, että sitä joudutaan vahvistamaan ja pitää vahvistaa, ja jakeluverkkoa myös. Käytännössä kantaverkko on kuitenkin se iso asia.

Toisaalta sitten me tarvitsemme tätä puhdasta energiaa: ydinvoimaa, tuulta, aurinkoa, vetyä. Me tarvitaan tällaisia kombinaatteja, joissa näitä voidaan tehdä. Ja sitten ennen kaikkea me tarvitsemme säätövoimaa Suomessa enemmän, ja se on meillä tässä iso asia, ja sen takia nämä vetyratkaisut tässä yhteydessä olisivat tosi tärkeitä.

Siinä mielessä, että me voisimme näitä datakeskuksia saada tänne, meillä pitää olla tämä tuotantorakenne semmoinen, että me pystymme niitä tekemään. Myös se, että jos meille tulee niukkuutta, niin se näkyy myöskin meillä tavallisilla kansalaisilla korkeampana sähkön hintana, yrityksillä korkeampana sähkön hintana. Siinä mielessä lähtisin tästä päästä. Tämä hallitus on nyt muun muassa näitä tuulivoimapäätöksiä jarruttanut, että niitä ei ole saatu aikaiseksi ja niin poispäin näitten luvitusmenettelyn etäisyysvaatimusten johdosta. Tämä tulee olemaan semmoinen asia, joka sitten tekee tästä tosi hankalan.

Arvoisa rouva puhemies! Totta kai sitten tässä on myös tärkeätä, että nämä datakeskukset sijoittuisivat sillä tavalla järkevästi Suomenkin kannalta, että niitten muut hyödyt kuin tämä laskentakapasiteetti ja muut tällaiset asiat ja ammatillisten keskittymien synnyttäminen... On tärkeätä, että kun sieltä syntyy aika paljon lämpöä, tämä lämpö pitäisi pystyä hyödyntämään asutuskeskuksissa kaukolämpönä ja niin poispäin. Tämä ohjaaminen olisi tässä mielessä myöskin välttämätöntä. Siinä mielessä olisi tosi tärkeätä tietää, mikä tämä hallituksen uusi tukimalli on ja vaikuttaako se tämäntyyppiin asioihin tämän osalta, kun mietitään sitten näitä ratkaisuja.

Tämä verotuki- ja sähköverokeskustelu tässä on ollut kyllä semmoinen poukkoilu käytännössä, että ensin sitä laitetaan ja sitten toisella kerralla tehdään tämmöinen uusi yritystukimalli. Tästä kyllä voi kysyä, onko tämä sitten semmoinen toimintamalli, joka houkuttelee Suomeen datakeskuksia ja yrityksiä tulemaan. Nämä ovat kyllä kokonaisuuksia, joita he varmasti miettivät.

Edustaja Harakka hyvin kuvasi näitä megaluokan juttuja tässä. Kun tätä sähköveroa tehdään, niin kyllä ne vaikuttavat näiden isompienkin organien päätöksiin siitä, minne se tehdään. Mutta itse näkisin, että tämä meidän energiaklusteri pitää pitää vahvana ja pitää sellaisena, että me saadaan lisää sähköä, jotta me voimme näitä hankkeita tehdä. Sitten on helpompi verottaa, kun on mistä voidaan verottaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.06 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä todetaan seuraavaa: ”Hallitus päätti kaivostoiminna ja datakeskuksissa, eli konesaleissa, käytettävän sähkön veron korottamisesta siirtämällä se veroluokasta II yleiseen veroluokkaan I yhtenä toimenpiteenä korvattaessa makeisten ja suklaan arvonlisäveron korottamatta jättämisestä seurannutta vajetta valtion verotuloihin. Tällä esityksellä

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

toteutettaisiin konesalien sähköveroluokan muutos.” Hallituksen esitys on siis seurausta makeisten ja suklaan arvonlisäveron korottamatta jättämisestä, ja sen taustalla oli käytännössä yhden yksittäisen yrityksen ja sen investoinnin tukeminen. Vaikka tuo käytännössä yhden yrityksen erityistalousalueen perustaminen on itsessään perusteltua, on toteutuessaan tällä hallituksen päätöksellä pahimmillaan kova hinta monelle varsinkin itäisen Suomen kunnalle ja kaupungille. Yhden yrityksen tukemisella saattavat jopa miljardien investoinnit jäädä toteutumatta alueellamme. Se, että hallitus puhuu uudesta tukielementistä konesaleille, ei tässä kovinkaan paljoa lohduta. Mitä on mahdollisesti tulossa, millä aikataululla ja millä ehdoilla? Kukaan ei tiedä, ja investoinnit ovat vaarassa jäädä tulematta Suomeen.

Arvoisa puhemies! Lausuntokierroksen aikana esitykseen annettiin yhteensä 125 lausuntoa, kuten täällä on tuotu esille. Lausuntoja konesalien verotuen poistamisesta antoivat alan toimijat, heidän etujärjestönsä, alaan liittyvät erilaiset alihankkijat, kunnat ja kaupungit, kaukolämpöyhtiöt, energiayhtiöt, sähköverkkoyhtiöt, etujärjestöt ja keskeiset ministeriöt. Lähes kaikki lausunnonantajat katsoivat, että esitys tulisi ensisijaisesti peruuttaa.

Useissa lausunnoissa ehdotettiin toissijaisesti verotuen säilyttämistä niin, että sen saamisen ehtoja kiristettäisiin. Nykyisen lain ehtoja alemman verokannan soveltamiseksi ehdotettiin tiukennettavaksi hukkalämmön hyödyntämisen ja energiatehokkuuden parantamisen osalta, minkä lisäksi ehdotettiin uusia ehtoja uusiutuvan energian käytöstä tai sähköreservimarkkinaa osallistumisesta.

Useissa lausunnoissa katsottiin myös, että veromuutoksen takia mahdollisesti peruuntuvien konesali-investointien negatiiviset taloudelliset vaikutukset ovat moninkertaiset esityksessä arvioituun verotuottoon verrattuna. Näitä laskelmia on moni ihmetellyt.

Erityisen merkille pantavaa on, että valtaosassa lausuntoja esitettiin huoli hallituksen ennakoimattomasta ja tempoilevasta veropolitiikasta ja sen vaikutuksista Suomen houkuttelevuuteen investointikohteena.

Arvoisa puhemies! Verotuen poiston valmisteverotuloja lisäävän vuositason vaikutuksen arvioidaan olevan noin 56 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasolla ja noin 74 miljoonaa euroa vuoden 2029 tasolla. Sähköverotuen poistaminen nostaisi konesalitoimintaa harjoittavien yritysten kustannuksia verotuen poiston verran. Koska konesalien lopputuotteiden markkinahinta määräytyy pääosin kansainvälisillä markkinoilla, konesalien ei oleteta pystyvän viemään kustannuksia lopputuotteiden hintoihin ainakaan täysimääräisesti. Siten konesalitoimintaa harjoittavien yritysten voitot ennen yhteisöveroa alenisivat kutakuinkin verotuen poiston verran, minkä takia yhteisöverotulot alenisivat vuoden 2027 tasolla arviolta noin 11 miljoonaa euroa nykyisin mukaisella yhteisöveron tasolla. Siten ehdotetun muutoksen julkista taloutta parantavan vaikutuksen arvioidaan olevan vuonna 2027 nettomääräisesti noin 45 miljoonaa euroa, ja siihenkin liittyy monia epävarmuustekijöitä. Voidaan vain arvailla, paljonko verotuloja jää saamatta sen takia, että jo suunnitteilla olevat investoinnit jäävät kokonaan toteutumatta.

— Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

18.10 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän sähköveroluokan noston yhteydessä voisi puhua laajemminkin teollisuuspolitiikasta ja sen merkityksestä meidän koko maallemme. Meidän tulee tässä salissa kyetä luomaan sitä pitkää katsetta, 10—15 vuoden katsetta, yrityksille ja tarjota sitä kautta rohkeutta ja mahdollisuuksia investoida tänne uusia teollisia laitoksia ja työpaikkoja. Tämä sähköveron vatvominen on yksi tapa tietenkä siihen, että luodaan vaan epävarmuuksia siihen investointiympäristöön, minkä pitäisi olla stabiili ja varma.

Myös omalla kotiseudullani Satakunnassa puhutaan paljon datakeskushankkeista. Datakeskuksilla on alueellisesti erittäin merkittävä rooli, ja tämän vuoksi kannattaisikin pitää ovia auki kaikille investoinneille. Osa datakeskuksista sijoittuu tietenkin kasvukeskusten ulkopuolelle: on halpaa maata, ja runkoverkot, sähköverkot ovat kyvykkyydeltään parempia tällä hetkellä siirtämään energiaa. Niillä on erittäin iso merkitys koko talousalueelle tällaisten kasvukeskusten ulkopuolella.

Datakeskukset tuottavat myös paljon hukkalämpöä, niin kuin tiedetään, ja hukkalämpöä hyödynnetään monessa paikassa, monessa kunnassa kaukolämmön tuottamisessa. Monet näistä kohteista ovat sellaisia, vaikka esimerkiksi metsäteollisuuden yhteydessä, että on valitettavasti jouduttu kapasiteettia sulkemaan ja tällä tavoin myös energian tuottaminen on muuttunut siinä mielessä, että välttämättä metsäteollisuuden yhteydessä olevilla tuotantolaitoksilla ei enää pystytä tulevaisuudessa kaukolämpöä järkevästi tuottamaan, joten silloin esimerkiksi datakeskusten rooli voisi tässä mielessä nousta erilaiseen asemaan ja tarpeelliseen rooliin.

Joten kyllä tässä koko energiansiirtoverkko- ja energiatuotantoasiassa pitää hyvin laajasti katsoa myös alueellisesti, missä sitä kantokykyä verkoissa on. Eli oikeastaan se, mitä peräänkuuluttaisin, on nimenomaan laaja keskustelu koko teollisuuspolitiikasta. Nyt puhutaan lähinnä datakeskuksista, mutta kyllä tätä voi peilata myös laajemmin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

18.12 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmassa puheenvuorossani käsittelin siis lähinnä kansantaloudellista ja osittain myöskin turvallisuuspoliittista ulottuvuutta, jotka liittyvät Suomen kannalta digitaalisen keskusjärjestelmän välttämättömyyteen datakeskusvetoisuuteen.

Mutta nyt haluaisin lausua pari sanaa ympäristöulottuvuudesta. Ja tässä kohtaa haluan esittää vakavan moitteen valtiovarainministeri Purralle, joka väitti, että sähkö ei Suomessa riitä datakeskuksille. Hän jätti mainitsematta, että sähköntuotanto noudattaa kysyntää. Kun ministeri päivitteli, että iso datakeskus voisi käyttää puolet Loviisan tuottamasta ydinvoimasta, hän ei samalla sanonut, että jo nyt on rakenteilla ja kaavoitettuna tuulivoimaa kaksi kertaa tämän tarpeen verran, tuotantoa, joka vain odottaa kysyntää. Tämä kapasiteetti saadaan siis saman tien käyttöön.

Tuulivoimaa on niin sanotusti putkessa peräti 50 000 megawattia, eli nykyisellä tehokertoimella laskien 125 terawattituntia. Vertailun vuoksi Suomen nykyinen sähkönkulutus on 80 terawattituntia. Tuotantoa voidaan siis lisätä merkittävästi. Ja hetken päästä palaan siihen, mitä tapahtuu, kun ei tuule. Tämä on aina se vastakysymys.

Toisaalta hallitus on omalla omituisella tavallaan niin sanotusti ratkaisemassa asian myös toisesta päästä. Suunnitelmissahan on estää tuulivoimaloiden rakentaminen täysin

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

kohtuuttomilla etäisyysvaatimuksilla. Tilannetta siis ajetaan kahta kautta kriisiin. Saamme odottaa kansantalouden kasvua aika pitkään, jos ei tässä päästä järkevämmälle tolalle.

Mitä sanoo Fingrid? Fingrid sanoo, että lisäkysyntä olisi toivottavaa, koska se tuo myös lisää tuotantoa. Taattu kysyntä luo tarjontaa.

Ministeri ja hänen puolueensa pelottelevat kansalaisia myös kasvavalla kotitalouksien sähkölaskuilla. Tämä pelottelu menee hyvin perille toreilla, sillä tämä kysymys aidosti huolettaa tuhansia somekeskustelijoita. Mutta jos sähkö ei sittenkään lopu, kuten äsken juuri totesin, jää edelleen huoli kulutuspiikeistä, jotka jo nyt heittelevät sähkön hintaa vartin välein. Datakeskuksilta pitääkin vaatia kulutusjoustoja ja tarvittaessa myös varavoiman käyttöönottoa, joka ylittää tasaa tuotantokuormaa. Toisin sanoen tilanne paranisi nykytasosta. Yksin tämä äsken mainittu Forssan jättikeskus sisältäisi 353 varavoimaa.

Arvoisa puhemies! Konesalien verokohtelu sisältää jo nyt vaatimuksen hukkalämmön käyttämisestä ensisijaisesti kaukolämpönä. Se vähentää ilmastopäästöjä, ja sitä on maailmalla katsottu lähestulkoon edelläkävijäratkaisuna sekä ilmastotoimenä mutta myöskin tämän sähköntuotannon hyödyntämisenä. Oikeastaan luvut ovat jo nyt melko merkittävät. Yksin Microsoftin osuus lämmityksen hiilidioksidipäästöjen vähennyksistä on 400 000 megatonnia vuodessa. Yksin nämä Microsoftin tulevat palvelukeskukset vastaavat 40 prosentista Espoon kaupungin kaukolämmöstä. Tämä on oikeastaan lähes ainoa ilmastotoimi, jota tämä hallitus edesauttaa, ja nyt tämä koko sekoilu uhkaa myös sitä, samoin kuin investointivarmuutta, kasvua, innovaatioita ja digitaalista tuottavuuttamme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.17 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi nyanssi vielä tähän keskusteluun, joka on ehkä syytä ottaa huomioon valiokuntakäsittelyssä, liittyy vuoden 2026 osalta tähän EU-oikeudelliseen kysymykseen. Vuoden 2021 energiaverouudistus, jossa alennettiin muun muassa konesali- ja kaivostoiminnan sähköveroa, sisältyy Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan. Suomi on tällä perusteella saanut EU:lta RRF-maksatuksia. Ehdotetusta sähköverotuen poistosta voi seurata, siis voi seurata, että komissio katsoo uudistuksen olevan tältä osin peruttu. Tästä taas voi seurata EU-tulon menestyksiä, joiden määrän arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Valiokuntakäsittelyssä varmasti kaikki nämä oleelliset asiat käydään läpi, ja ehkä kannattaa joihinkin jopa epäoleellisiinkin takertua siellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.18 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakka tuossa viittasi, että Suomessa on sähköä kohtuullisen helposti tarjolla, mutta tähän liittyy semmoinen ongelma, että kun energiatuotantoa rakennetaan, se on erittäin pääomavaltaista ja ne ovat aika hitaasti rakennettavia juttuja. Ydinvoimassa kestää vähintään kymmenen vuotta, että me saadaan sitä kautta jotain sähköä. Tuulivoimaa voidaan rakentaa, mutta meillä on kaavoitusongelmia tuulivoiman osalta. Merituulivoima ei ole edennyt tuolla kovinkaan paljon. Kyllä meillä tällaisia ongelmia tässä on. Sen takia meidän pitäisi yrittää rakentaa tällaisia... Esimerkiksi jos tuulivoimaa saadaan aikaiseksi, niin kun tuulee aina aika ajoin, sitten energiaa pitää saada varastoitua, ja silloin se vetykuvio tulee siinä mukaan.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Aurinkoenergia on tietyllä tavalla tiettyinä aikoina. Tämä on aika iso kokonaisuus, ja tämä on aika pääomavaltaista ja aika hitaasti toteutettavissa.

Sitten kun katsotaan meidän kantaverkkouudistuksia, niin kun uutta kantaverkkoa Suomessa yritetään vetää melkein minne vain, niin se on yli kymmenen vuoden projekti, että me saadaan kantaverkkoa vietyä jonnekin, liittyen kaavoitukseen ja liittyen kaikkiin muihin asioihin. Jos datakeskuksia yritetään saada huomenna, ne rakennetaan nopeasti, niitä saadaan vuodessa pystyyn, mutta meillä ei ole sitten energiatuotantoa niin paljon, että me pystyttäisiin hirveän monia datakeskuksia yhtä aikaa tekemään. Kyllä tämä vaatii tähän sähköntuotantokykyyn aika isoja panostuksia, ja toivoisin kyllä, että näin tehdään. Meillä on aika stabiili ollut tämä sähkönkulutus tässä viimeiset parikymmentä vuotta. Siinä ei ole kauheasti tapahtunut muutosta, koska teollisuuden sähkönkulutus on pienentynyt ja kuluttajien on kasvanut. Se on pysynyt aika lailla siellä samalla tasolla, ja nyt nämä datakeskukset voivat tuoda siihen uuden ison piikin. Itse olen työskennellyt ydinvoimalaitoksella 12 vuotta, ja jotenkin tunnistan, mitä kaikkea se tarkoittaa, jos puhutaan ydinvoimasta, ja se ei ole varmaan tässä se todennäköisin vaihtoehto. Kyllä minä luulen, että näistä muista haetaan niitä ratkaisuja.

Mutta kaiken kaikkiaan itse toivoisin, että me oltaisiin jatkossakin sähkön tuotantokustannuksillemme kilpailukykyinen alue, ja silloin se tuo sentyypistä toimintaa tänne, josta me sitten hyödyimme vähän muutenkin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

18.20 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Lylyn huomiot ovat erittäin tärkeät. Ne korostavat sitä, että datatalous ja energiapolitiikka todellakin kiertyvät yhteen. Puhdas energia ja vakaat verkot ovat tälläkin hetkellä se Suomen kilpailuvaltti, jota toivottavasti emme nyt menetä lähinaapureillemme, jotka suunnittelevat tietenkin jo huomattuaan, että Ruotsiin aiotut investoinnit ovatkin päättyneet Suomeen — tästä käydään siellä jo laajaa keskustelua — että hyvä, he lähtevät nyt kilpailemaan Suomen kanssa, ja pahoin pelkään, miten siinä käy.

Kun siis datatalous ja energiapolitiikka ja myös ilmastopolitiikka, kuten äsken totesin, liittyvät toisiinsa erottamattomasti, niin silloin juuri tarvittaisiin tämän poukkoilun ja Hölmölän peiton jatkon ja epävarmuuden sijaan määrätietoista strategista teollisuus- ja datapolitiikkaa, sellaista näkemystä, jossa nämä kaikki asiat otetaan huomioon, samoin kuin tietysti turvallisuusnäkökohdat, huoltovarmuus ja alueellinen reiluus. Tätä me jäämme nyt odottamaan, ja tämä on kaikkein pahinta myrkkyä, että päivittäin tulee erilaisia tietoja ja epävarmuutta siitä, millä tavoin erilaisia toimijoita ja potentiaalisia halukkaita investoreita täällä käsitellään.

Toivon tietenkin, että selvitysmies Mattilan raportti, johon tietenkään tänään ei ole nyt ollut suurta mahdollisuutta hyvin syventyneesti perehtyä, antaa vähän viitettä siitä, millä tavoin tästä mentäisiin eteenpäin, mutta kyllä tämän hallituksen toiminta on valitettavasti tältä osalta varsin surullista ja pahoin pelkään, että tulee suomalaiselle kansantaloudelle kalliiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu on päättynyt... — Anteeksi, ei olekaan vielä päättynyt. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

18.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kotiseudullani tuolla Pirkanmaalla on käyty keskustelua myöskin siitä, miten voidaan sijoittaa tämmöisiä datakeskuksia sinne. Kyllä siellä tämä energiaverkko on se pullonkaula, ensimmäinen pullonkaula, ja nämä ovat semmoisia isoja kysymyksiä, jotka tässä pitää ratkaista. Sen osalta tämä nämä kaavoitus- ja muut ongelmat ovat aika keskeisiä asioita.

Sitten jos ajatellaan näitä verkkoratkaisuja, joissa kantaverkkoa ja sitä liittymää saadaan aikaiseksi, niin sitten totta kai tulevat myös kysymykset siitä, onko meillä sitä energiatuotantoa riittävästi tarjolla. Sitä tällä hetkellä on, mutta jatkossa sitä ei ole riittävästi, jos sitä halutaan saada.

Ehkä kaikkein tärkein kysymys tässä, jos ja kun me tuulivoimaa saadaan lisättyä, on tämä säätövoiman rakentaminen. Erilaisia ratkaisuja on olemassa. On olemassa erilaisia allasratkaisuja, erilaisia kaivosratkaisuja, sellaisia, missä vettä käytetään tämän säätövoiman elementtinä, mutta ne ovat kanssa erittäin kalliita ja erittäin isoja hankkeita. Tästä kokonaisuudesta olisi huolehdittava, kun näihin datakeskuksiin mennään, ja olen samaa mieltä kuin edustaja Harakka, että tämän energiapolitiikan ja datakeskuspoltiikan pitäisi kulkea käsi kädessä, jotta me saadaan riittävän hyviä ratkaisuja aikaiseksi — ja ennakoivia ratkaisuja. Nämä ovat kaikki semmoisia ratkaisuja, joissa ennakoivuus ja aika pitkälle tulevaisuuteen katsominen olisi tärkeätä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

18.24 **Timo Harakka sd:** Kiitos, rouva puhemies! Jatkan tuosta, mihin edustaja Lyly jäi.

Täytyy sanoa nyt ihan täältä salista kuunnelleena, että tuo valtiovarainministeri Purran puheenvuoro datakeskuksista oli oikeastaan halveksivinta, mitä Suomen hallituksen edustaja on voinut investointihalukkuille yrityksille sanoa. Se veti lokaan koko tämän datakeskusalan, ikään kuin se olisi jonkinlaista puolirikollista toimintaa, joka uhkaa suomalaisten kansalaisten hyvinvointia, sen sijaan, että puhuttaisiin siihen sävyyn, että se tuo kasvua, kauan kaivattua rakennusalan elpymistä ja myös pysyviä työpaikkoja.

Osana tätä tietynlaista halventamista on se, että nähdään, että nämä datakeskukset ovat jotenkin täysin erilaista teollisuutta kuin perinteinen teollisuus. Nyt täytyy sanoa, että hänen puolueensa näkemys teollisuudesta on sellainen aika nostalginen, jostain 60- ja 70-luvulta, jolloin varmaan on se edellinen kosketus teolliseen työhön — jolloin oli paljon työväkeä myöskin omassa kotikaupungissani, metsäteollisuuskaupungissa Äänekoskella, tehtaalla, mutta eipä ole enää. Vaikka tuotantomäärät ovat kasvaneet, vaikka uusiakin tuotantolaitoksia syntyy, niin ei siellä tehtaan haalareissa toimi montaakaan sataa henkilöä nyt enää, jolloin datakeskukset ovat työllistäjinä aivan verrannollisia. Silloin täytyy sitten kysyä, eivätkö nämäkään työpaikat nyt sitten hallitukselle tunnu kelpaavan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle työntekijän henkilöön liittyvää irtisanomisperustetta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 158/2025 vp

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.45 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Orpon hallitus on uudistanut suomalaisia työmarkkinoita merkittäväällä tavalla. Hallitus on vahvistanut ensinnäkin työrauhaa ja kilpailukykyä, mahdollistanut paikallisen sopimisen kaikille työpaikoille sekä vähentänyt hallinnollista taakkaa erityisesti pk-yrityksiltä. Olemme tehneet niitä uudistuksia, joita on kaivattu pitkään mutta joiden tekemiseen ei aikaisemmin ole ollut kyvykkyyttä. [Timo Suhonen: Mitkä on työllisyysvaikutukset?]

Myös nyt käsiteltävänä oleva irtisanomiskynnystä madaltava esitys on uudistus, jonka tarve on kyllä pitkään tunnistettu mutta jonka toteuttaminen on jäänyt aiemmin vain puheen tasolle. Tällä kertaa tämäkin uudistus viedään kyllä maaliin saakka. [Timo Harakan välihuuto]

Nykyinen sääntely on nostanut irtisanomisen kynnyksen verraten korkealle. Erityisesti pienemmät yritykset pitävät irtisanomisen oikeudellisia riskejä merkittävänä työllistämisen esteenä. Korkea kynnys irtisanoa sellaisessa tilanteessa, jossa työntekijä ei toimi työsuhteeseen liittyvien vaatimusten mukaisesti, heikentää työnantajan rohkeutta palkata uusia työntekijöitä. Mitä pienempi yritys, sitä suurempi merkitys yksittäisellä rekrytoinnilla on.

Valtaosa uusista työpaikoista syntyy, hyvät kansanedustajat, pieniin ja keskisuiuriin suomalaisiin yrityksiin. Pk-yritykset ovat Suomelle suuri työllisyyskasvun mahdollisuus. Näiden pk-kentän toimijoiden kasvu pitää mahdollistaa myös lainsäädäntöä uudistamalla. Siihen me olemme hallituksessa täysin sitoutuneita. Me haluamme poistaa työllistämisen esteitä, jotta yritykset uskaltaisivat työllistää nykyistä rohkeammin ja jotta yhä useampi suomalainen pääsisi töihin.

Herra puhemies! Irtisanomisen kynnystä esitetään madallettavaksi useilla työsuhtesopimusten muutoksilla. Keskeinen muutos on painavuuskriteerin poistuminen lainsäädännöstä. Nykyisessä irtisanomisperusteella edellytetään asiallista ja painavaa syytä, kun jatkossa irtisanomiseen riittää ainoastaan asiallinen syy. Toisekseen nykyisessä työntekijän rikkeiltä tai laiminlyönneiltä vaaditaan vakavuutta ja kohdistumista työsuhteeseen olennaisesti vaikuttaviin velvoitteisiin. Jatkossa nämä olennaisuuden ja vakavuuden vaatimukset poistuvat. Myös työntekijän aiempi moitittava toiminta voitaisiin ottaa jatkossa selvemmin huomioon, kun irtisanomista edeltävää toimintaa arvioitaisiin kokonaisharkinnalla. [Timo Suhonen: Eli alisuoriutuminen!]

Keskeinen muutos liittyy myös uudelleensijoitusvelvollisuuden rajaamiseen. Nykytilanteessa työnantajan on tullut selvittää, voidaanko irtisanominen välttää sijoittamalla työntekijä muihin tehtäviin. Jatkossa uudelleensijoitusvelvollisuus rajataan

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

koskemaan vain tilanteita, joissa työntekijän työntekoedellytykset ovat heikentyneet esimerkiksi sairauden tai työtapaturman seurauksena.

Herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Yhden asian haluan tässä kohtaa tehdä selväksi: Jatkossakaan irtisanomista ei saa tehdä mielivaltaisin perustein. Irtisanomiselle vaaditaan jatkossakin lakiin perustuva asiallinen syy. Irtisanomisperusteen täyttymistä arvioitaisiin jatkossakin kokonaisharkinnalla, jossa huomioitaisiin kaikki työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan. Huomioitavaksi tulevat myös työnantajan toimet omien velvollisuuksiensa täyttämiseksi, kuten työntekijän riittävä ohjeistaminen ja perehdyttäminen. Työntekijää ei saisi jatkossakaan irtisanoa ennen kuin hänelle on annettu varoitus ja siten mahdollisuus korjata menettelynsä.

Herra puhemies! Tällä ehdotuksella tämä sali lähettää sille isolle suomalaiselle pk-kentälle, pienille ja keskisuurille yrityksille, selkeän ja vahvan viestin: Suomessa kannattaa kasvaa, tässä maassa kannattaa investoida, ja täällä, hyvät kansanedustajat, kannattaa palkata lisää työntekijöitä. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.49 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on kyllä tehnyt leikkauksia työttömyysturvaan, vaikeuttanut neuvottelutoimintaa, paikallista sopimista on viety järjestäytymättömiin yrityksiin — minkä piti olla hopealuoti siihen, että työllistetään ja saadaan työpaikkoja synnytettyä: 92 sopimusta on syntynyt, ei ole ollut hopealuoti — ja nyt tuodaan lisää heikennyksiä palkansaajien asemaan irtisanomista helpottamalla. Kun tätä katsoo nyt tällä hetkellä, niin henkilökohtaisista syistä irtisanotaan 12 400 henkilöä vuodessa suuruusluokaltaan, joka on 0,6 prosenttia siitä palkansaajamäärästä, joka on työsuhteessa. Herääkin kysymys, että nyt kun tätä suojaa heikennetään voimakkaasti, niin kuinka paljon tämä 12 400 henkilöä tulee kasvamaan sieltä. Olisi hyvä kuulla. Ja sitten kun tiedetään, että he, jotka on henkilökohtaisella syyllä sanottu irti, ovat myöskin vaikeimmin työllistyviä ja he ovat pitempään työttöminä, niin saamme lisää [Puhemies koputtaa] pitkäaikaistyöttömiä tällä hallituksen esityksellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.51 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämähän on hyvin perinteinen Orpon hallituksen työllisyyslaki eli riitaisena sieltä kolmikannasta lähtenyt, eli aika sekava lähtökohta. Lainoppineet sanovat, että tämä on aika epäselvä ja todennäköisesti tämän vaikutukset eivät tule olemaan välttämättä ihan hirveän suuria. Eli kun tästä asiasta on aika paljon jo etukäteen puhuttu, niin pitäisi myös muistaa, että tämä nyt ei tule tosiaankaan meidän kaikkia töissä käyviä ihmisiä koskemaan.

Itseäni henkilökohtaisesti huolettaa erityisesti se, miten tämä tulee suhteutumaan meidän raskausryjintään, joka jo tällä hetkellä on Suomessa valitettavan yleistä. Työllisyysvaikutuksiaahan tälle ei oikeastaan käsittääkseni ole voitu laskea kauhean tarkasti, mutta sen verran minä osaan sanoa, että tämä tulee työllistämään ainakin lainoppineita juristeja, koska kun tämä laki jossain vaiheessa todennäköisesti voimaan tulee, niin sen jälkeenhan sitten pitää tämä oikeuskäytäntö etsiä, ja siinä menee vuosia.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Tämä on aika monipiippuinen asia. Odotan mielenkiinnolla valiokunnan käsittelyä ja sitten myös sitä, että päästään asiantuntijalausuntojen pohjalta muodostamaan tähän asiaan kanta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.52 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Esitys irtisanomissuojan heikentämisestä on hyvin johdonmukaista jatkoa Orpon hallituksen politiikalle. Taas työmarkkinauudistuksia viedään eteenpäin pikemminkin sanelemalla kuin sopimalla, ja taas työmarkkinauudistuksia toteutetaan yksipuolisesti työntekijöiden kustannuksella.

Suomen talouden ihan keskeisiä haasteita tällä hetkellä on kotimaisen kysynnän puute, ja se taas johtuu pitkälle epävarmuudesta. Jos työntekijä ei voi luottaa toimeentuloonsa tulevaisuudessa, niin tuskin hän kauhean paljon silloin kuluttaakaan. Pelkään pahoin, että nyt kun hallitus omilla päätöksillään taas kasaa epävarmuutta epävarmuuksien päälle suomalaisten harteille, niin se pikemminkin heikentää meidän taloutta ja heiveröistä kasvua kuin vahvistaa sitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.53 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että kummeksun kyllä kovasti sitä, että ministeri täällä perusteli tätä työllisyystoimena. Näin siitä huolimatta, että tässä esityksessä, hallituksen omassa esityksessä, todetaan, että luotettavia arvioita työllisyysvaikutuksista ei ole pystytty esittämään. Päinvastoin, te itse asiassa toteatte tässä esityksessä, että muutos lisäisi epävarmuutta — ei työllisyyttä, ministeri Martinen, vaan epävarmuutta.

Jos hallitus haluaisi tehdä jotain työntekijän eduksi, niin minusta olisi tarpeellista lähteä vaikka poistamaan rangaistuksen kaltainen ja epäoikeudenmukainen irtisanottavien työttömyysturvan karenssi. Se olisi edes pieni helpotus niille, jotka nyt ajetaan työttömyyteen ehkä pitkäksikin aikaa.

Mutta kokonaisuudessaan minusta tässä täytyy olla nyt rehellinen: tämä esitys ei ole mitään muuta kuin vallansiirto työnantajille ja kiusantekoa työntekijöille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Huhhuh, voi voi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.54 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa ennätystyöttömyys tällä hetkellä, ja aidosti moni pitkäaikaistyötönkin odottaa hallituksen toimia, että millä toimilla hallitus parantaa... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu] Ja tänään täällä ministeri sanoi, että työttömien työllistymismahdollisuuksia parannetaan sillä, että heikennetään irtisanomissuojaa — siis heikennetään irtisanomissuojaa.

Voin vain kuvitella, miltä näistä työttömistä tuntuu tällä hetkellä, kun he haluavat uskoa siihen, että olisi paremmat mahdollisuudet työllistyä, ja täällä ministeri sanoi, että te työllistytte paremmin, kun me annetaan teille helpommin monoa sieltä työpaikalta. Siis jos tämä ei olisi totta, niin voisi kuvitella, että tämä on suurin piirtein joku Kummeli-vitsi.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Tämähän on ihan uskomaton esitys, varsinkin kun olemme todenneet ja lukeneet sen teidän esityksestänne, että tästä ei voida edes odottaa mitään keskeisiä tai suoria työllisyysvaikutuksia. Te olette itse sen, ministeri, todennut. Onhan tämä ihan käsittämätön esitys, totean tähän loppuun, ja kysyn: olisiko kuitenkin mahdollista, että peruisitte tämän suurin piirtein vitsinä olevan esityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.55 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun näitä edellisiä puheenvuoroja kuuntelee, niin tuntuu, että ne kyllä käyttää joku sellainen, joka ei ole tainnut työllistää koskaan ketään. [Vasemmalta: Ohhoh! — Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Siis ensinnäkin täytyy sanoa se asia, että kukaan ei palkkaa ketään sen takia, että hän haluaisi sen henkilön irtisanoa. Se on aina epäonnistuminen molemmilla puolilla. Se on ollut ehkä virherekrytointi tai muuta, mutta kukaan ei todellakaan sen takia palkkaa, että saisi jonkun irtisanoa.

Toisekseen, kukaan ei lähde kevyin perustein irtisanomaan ketään, koska se tarkoittaa aina kustannuksia, kun kyse on siitä, että sille samalle paikalle sitten ruvetaan rekrytoimaan jotain toista henkilöä. Se henkilökohtaisen irtisanomisen kynnys on aina korkealla.

Ja kolmas asia on se, että nämä uudet työpaikat syntyvät yksityisellä puolella nimenomaan pk-yrityksiin, ja silloin on aivan olennaista se, mikä on sen työnantajan riski palkatessa, kuinka paljon niitä uusia työpaikkoja uskalletaan ottaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.56 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä hallituksen esitys taas on sitä samaa jyräävää asennetta, jolla hallitus pikemminkin rikkoo kuin rakentaa suomalaista yhteistyön kulttuuria.

Tietysti herää myös kysymys siitä, onko tällä hetkellä todella oikea aika heikentää irtisanomisen suojaa, kun elämme taantumaa ja hallitus on purkanut monella tapaa erilaisia turvaverkkoja. Ja kuten tässä tuli esille, niin tämä ei todellakaan ole mikään sellainen esitys, joka loisi uutta työtä.

Meillä ei henkilöperusteisen irtisanomisen suoja ole mitenkään erityisen tiukka, se on OECD:n keskitasoa. Mutta sinänsä kyllä ajattelen, että olisi tärkeää miettiä pikemminkin kannusteita siihen, miten se ensimmäinen työntekijä tai ensimmäiset työntekijät saataisiin palkattua, mutta se, että siihen lähdetään nyt työntekijän oikeuksia heikentämällä, on minusta väärä tie.

Haluan nostaa esille myös sen, minkä edustaja Oinas-Panuma tässä jo aiemmin nosti esille, että johtaako tämä esitys mahdollisesti naisten raskaussyrjinnän lisääntymiseen, [Puhemies koputtaa] joka on meillä aito ongelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.57 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen monesti miettinyt sitä, pitäisikö Suomeen luoda semmoinen vasemmistolainen erityistalousalue,

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

jossa verot olisivat noin 90 ja kaikki säännöt olisivat juuri niin kuin te haluaisitte siellä vasemmalla. [Minja Koskela: No ei tuo kuulosta vasemmistolaiselta mallilta!] Siellä sitten voisi elää ja yrittää ja rakentaa suomalaista menestystarinaa.

Joka tapauksessa yksikään työnantaja ei halua irtisanoa hyvää työntekijää. Tämä täytyy ymmärtää. Toisekseen, kun puhutaan erittäin pienistä yrityksistä, niin yhden henkilön rekrytoiminen, jos se on virherekrytointi, voi pahimmillaan johtaa sen yrityksen konkurssiin. Tämäkin on hyvä ymmärtää. Kolmas asia, joka on hyvä ymmärtää, on se, että mikroyrityksissä monesti työnantaja tienaa jopa vähemmän kuin se työntekijä siellä. Nyt homma on se, että me tarvitaan tähän maahan niihin pieniin yrityksiin lisää työpaikkoja. Meidän pitää madaltaa sitä työllistämisen kynnystä, mikä tämän esityksen pääasiallinen tarkoitus on, ja luoda oikeusvarmuutta sille, että erityisen vaikeissa tilanteissa työnantaja tietää, mitkä ovat ne kriteerit ja mitkä ovat ne ehdot, joilla haastavista tapauksista pääsee tarvittaessa eroon. Me tarvitaan lisää työpaikkoja myös pieniin yrityksiin. Tässä ei ole kyse mistään suurista yrityksistä vaan etenkin pienistä yrityksistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.58 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yrittäjänä ja työntekijöitä sekä palkanneena että myös irtisanoneena en voi kannattaa tätä klassista esitystä, jossa pyritään heikentämään työntekijöiden neuvotteluvoimaa. Yksinkertaisesti kyse on siis antagonistisesta ristiriidasta: mikä osa tuotetusta vauraudesta kuuluu työntekijälle ja mikä taas pääoman omistajalle. Tässä on ratkaisevaa voimasuhteet, ei suinkaan se, kuinka helppoa jonkun ihmisen irtisanominen on sinällään, vaan se, että voidaan kohdistaa se epävarmuuden voima näissä tilanteissa siihen työntekijään. Viehättävän retroa, oikein 1900-lukulaista, mutta mitään näyttöä ei ole siitä, että se lisäisi työllisyyttä tai että se parantaisi yleistä hyvinvointia. Tällaiset väitteet ovat puhdasta propagandaa, [Miko Bergbomin välihuuto] joille ei ole sen paremmin historiallista kuin laskennallistakaan näyttöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.59 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisiä pitäisi nyt saada töihin, mutta tulevaisuudessa saakin helpommin potkut. Tämä on kyllä aivan käsittämätön yhtälö. Noissa edellisissä, varsinkin kokoomuksen edustajan puheenvuorossa, mielestäni kyllä vähän vähäteltiin salin tämän laidan työmarkkinaosaamista. Siitä olen hieman ihmeissäni, koska tunnistan tällä laidalla aika paljon kokemusta siitä, mitä työelämässä on Suomessa tapahtunut ja tällä hetkellä tapahtuu.

Eilen Ylen uutisissa Turun yliopiston työelämäprofessori Venla Roth totesi, että työperäinen hyväksikäyttö on lisääntynyt. Se, miksi minä otan tämän tässä nyt esiin, on se, että ammattiliitoilla on valtavan iso rooli näitten hyväksikäyttötapausten esille tulemisessa ja selvittämisessä. Näin varmasti tulee myös olemaan, mikäli tämä laki esitetyssä muodossa menee läpi: ammattiliittojen rooli tulee korostumaan epäselvissä työelämätapauksissa.

Kysyisinkin, arvoisa ministeri, että mitäs arvellette, kuinka paljon tämä tulee työllistämään ja kuinka paljon työelämä tulee entisestään tarvitsemaan ammattiliittoa selvittämään näitä asioita sekä juristeja. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.00 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella on paljon uudistusvelkaa, kun puhutaan työmarkkinoista, ja siksi on tärkeää, että otamme tämän tärkeän askeleen. Pidän itse kuitenkin tätä muutosta varsin maltillisena, kun vertaamme, mitä muualla työmarkkinakentässä on tapahtunut.

Olisin toivonut, että olisimme voineet muuttaa varoituskäytäntöä, sillä edelleen työntekijän rikkeet työpaikalla ovat paljon kiinni siitä, mitä aikaisemmin työpaikalla on tapahtunut ja voiko se johtaa irtisanomiseen. Lisäksi olisin toivonut, että myös virkamieslainsäädäntöä olisi voitu uudistaa käsi kädessä tämän työsopimuslain uudistamisen kanssa, sillä nyt virkamieslainsäädäntö ja työsopimuslainsäädäntö irtisanomisperusteiden osalta erkaantuvat.

Olen itsekin aina huolissani raskaussyrjinnästä työpaikoilla, mutta on hyvä muistaa, että tämä uudistus ei vaikuta siihen, etteikö raskaussyrjintätilanteissa edelleen säily käännetty näyttötaakka riidoissa. Tämä tarkoittaa siis sitä, että jos työntekijä esittää, että hänen irtisanomisperusteensa on johtunut raskaudesta tai perhevapaan käytöstä, niin työnantajalla on aina velvollisuus osoittaa, että näin ei ole ollut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.02 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työnantajilla ei ole intressejä irtisanoa työntekijöitä, jotka hoitavat työnsä, eikä varsinkaan rekrytoida ketään vain irtisanoakseen hänet. Ei työlleen omistautuneen työntekijän tarvitse pelätä irtisanomista. Myöskään työntekijä ei ole yrittäjälle se pakollinen paha, vaan useimmiten välttämättömyys yritystoiminnan pyörittämiseksi ja siten omankin elannon turvaamiseksi.

Työnantajien ja työntekijöiden välille ei pidä missään tapauksessa lietsoa vastakkainasettelua tai eripuraa, vaan täytyy muistaa, että kumpikin tarvitsee toistaan. On kuitenkin hyvä muistaa, että yritys on juuri niin vahva kuin on sen heikoin lenkki. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.03 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa ei tosiaan ole erityisen korkea irtisanomissuoja, eikä tälle esitykselle pystytäkään laskemaan työllisyysvaikutuksia, ja lopulta kukaan ei pysty sanomaan edes sitä, kuinka alas tämä madaltaa irtisanomissuojaa tässä maassa. Väkisinkin tässä herää kysymys, miksi tämä esitys on tänne tuotu.

Irtisanomissuojan heikentämisessä on lopulta kysymys vain siitä isommasta kuvasta, missä tämä hallitus haluaa ideologisista syistä heikentää työntekijän asemaa. Tämä on sitä kokonaisuutta. Samaan aikaan, kun työttömyys on kasvanut, työehtoja heikennetty, työttömyysturvaa leikattu, tehdään vielä irtisanomisistakin helpompaa. Tavallinen palkansaaja tuskin ymmärtää tätä hallituksen työn linjan suuruutta, kun tarjolla on vain epävarmuutta. Te, ministeri, totesitte, että tämä lähettää viestin yrityksille. Minkälaisen viestin tämä lähettää teidän mielestänne työttömille ja tavallisille palkansaajille? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

15.04 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässähän esitetään, että jatkossa työnantaja saa irtisanoa sopimuksen henkilöön perustuvasta syystä, vain asiallisesta syystä, ja tämä painava syyperuste nyt jää sitten pois. Uskon myös siihen, että tuomioistuimissa tullaan käymään tätä rajankäyntiä, miten tämä kohta täyttyy.

Muutos tarkoittaa irtisanomiskynnyksen madaltamista, ja jatkossa henkilöperusteinen irtisanominen on käytännössä nykyistä helpompaa. Työntekijän kannalta tämä tarkoittaa myös heikompaa työsuhdeturvaa, ja tämä voi johtaa pahimmillaan siihen, että työntekijät eivät esimerkiksi uskalla nostaa epäkohtia ja työpaikan ongelmia esille. Samoin työllisyyttä edistäviin vaikutuksiin en kyllä tässä tapauksessa usko. Se voi olla sen sijaan niin, että tämä irtisanomissuojan heikentäminen voi lisätä työn kuormitusta, jonka on todettu heikentävän puolestaan tuottavuutta. Kyllä tämänkaltaisia ongelmia on myös tässä esityksessä sisällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

15.05 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Ehkä jotain tästä meidän työmarkkinakulttuuristamme kertoo se, että nyt puhutaan irtisanomissuojan heikentämisestä, kun meidän pitäisi puhua palkkaamisriskin keventämisestä.

Niin kuin tässä on monessa puheessa tullut jo esille, ei ketään palkata ihan vain ja ainoastaan sen takia, että yrittäjä pääsisi sitten heidät irtisanomaan. [Joona Räsänen välihuuto] Minä olen ollut aikoinaan itse rekrytointivastuussa ja olen epäonnekseni joutunut yhden ihmisen aikoinaan irtisanomaan, ja voin kokemuksesta sanoa, että ainuttakaan niin henkisesti raastavaa prosessia ei ole työuralla tullut vastaan kuin se.

En hetkeäkään usko, että kukaan yrittäjä haluaisi irtisanoa hyvää, asiansa asiallisesti hoitavaa työntekijää, mutta en myöskään usko, että työntekijät haluaisivat, että heidän työpaikkansa ja heidät työllistävä yritys menisi konkurssiin sen takia, että siellä eivät työntekijät hoida välttämättä omia tehtäviään, jotka kuuluvat siihen työsopimukseen. Tästähän tässä on kyse, ei sen kummemmasta. [Eduskunnasta: Työntekijät kyllä ymmärtävät! — Näkee vasemmiston propagandan tässä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

15.06 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuo liukuhinnalta tähän saliin esityksiä, joilla heikennetään vaikutusarvioiden mukaan erityisesti naisten työmarkkina-asemaa. Näin siitä huolimatta, että tiedämme, että jo nyt syrjintä on valitettavan yleistä esimerkiksi raskauteen liittyen, ja kuitenkin arvioiden mukaan silti haluatte sitä nyt helpottaa. Näitä haitallisia esityksiä kutsutte työllisyystoimiksi, vaikka niille tosiaan ei ole pystytty esittämään työllisyysvaikutusarvioita.

Ensimmäisen työntekijän palkkaamista voitaisiin helpottaa oikeudenmukaisemmin esimerkiksi porrastamalla työnantajamaksuja tai antamalla niistä määräaikainen vapautus, kuten vasemmistoliitto on esittänyt, mutta kuitenkin tälle hallitukselle tuntuvat sopivan ainoastaan sellaiset keinot, joilla heikennetään työntekijöiden asemaa. No, kokoomukseltahan tätä tietysti osaa odottaa, mutta perussuomalaiset, oikeastiko teilläkin

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

paras keksimänne ajatus työllisyyden lisäämiseksi tässä maassa on se, että varmistatte, että jatkossa on helpompi antaa työntekijöille potkuja? Eikö mitään parempaa löydy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.07 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suora vastaus: Meillä on hallitusohjelmassa useita toimia, joilla pyritään parantamaan sitä tilannetta, kun tässä maassa yhä useampi suomalainen yrittäjä haluaisi palkata suomalaisen työntekijän töihin. Se on päätavoite.

Mitä tulee näihin kriteereihin, mitä tässä esityksessä kuvataan, niin käsi sydämellä te ette voi väittää täällä, että yhdenkään työntekijän, joka tekee työnsä hyvin, pitäisi pelätä, että hänet irtisanotaan näillä perusteilla. Siis puhutaan erittäin vakavista laiminlyönneistä, joiden jälkeen työnantaja voi joutua ryhtymään toimiin, joilla hän henkilöperusteisesti joutuu valitettavasti irtisanomaan ihmisen töistä. Ja kuten edustaja Sammallahti hyvin kuvasi, ne ovat erittäin stressaavia ja raastavia tilanteita etenkin pienissä yrityksissä, joissa ei ole lakiarmeijaa takana, toisin kuin SAK:n toimistolla. Näillä toimilla, joita hallitus tekee, pyritään nimenomaan vahvistamaan sitä, että niitä pieniä yrityksiä, joihin työpaikat myös syntyvät, syntyisi jatkossa enemmän, ja luodaan sille yrittäjälle varmuutta siihen, että kyllä, uskallat ottaa sen riskin, palkata työntekijän ja lähteä rakentamaan kasvua tähän maahan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

15.08 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kylmää on kyyti ollut suomalaisille työläisperheille tällä hallituskaudella. [Tere Sammallahti: Ostovoima kasvaa!] On määräaikaisten työntekijän aseman heikennykset, ja lisää on tulossa: työhön takaisinottovelvoitteen heikennys, lomautuksen varoajan lyhennykset, lakko-oikeuden rajaaminen, leipomotyöntekijöitten työehtosopimuksen heikentäminen, yt-menettelyn heikennykset, paikallisen sopimuksen laajentaminen, joka heikentää työntekijän edunvalvontaa, kun otetaan koko työttömyysturvapaketin vaikutukset — ja nyt sitten tämä potkulaki.

Sitten täällä salissa ihmetellään, miten ihmeessä edelleen suomalaisten luottamus tulevaisuuteen putoaa. Sitä täällä ihmetellään. Kaiken lisäksi viime eduskuntavaalien alla työntekijöitten parhaana ystävänä liikkunut oikea laita, perussuomalaiset, on kuitannut nämä kaikki esitykset, [Timo Suhonen: Ohhoh!] kaikki esitykset kuitannut. Ehkä se nyt oli se parin sentin bensa-alennus, millä kokoomus sai perussuomalaiset [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä tähän mukaan. [Miko Bergbom: Ei niin alhaista rimaa, ettei demarit sitä alittaisi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.09 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Satonen sanoi aiemmin jotenkin niin, että tuntuu, että puheenvuoroja käyttävät ihmiset, jotka eivät ole työllistäneet ketään. No, edustaja Satonen, te olette yrittäjä, minä olen yrittäjä, ja oman yritykseni kokemusten perusteella voin sanoa, että uuden työntekijän palkkaaminen on taloudellinen riski, [Arto Satonen: Kyllä, kyllä, no niin!] ja mitä pienempi yritys, sitä

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

suurempi riski. Sen takia erityisesti pk-yrityksissä työntekijöiden palkkaamisen kynnystä pitää pyrkiä madaltamaan.

Ongelmahan tässä esityksessä ei ole se, mitä tällä tavoitellaan, vaan se tapa, jolla sitä pyritään tekemään. Ongelma on se, että tämä hallitus kerta toisensa jälkeen vain ottaa työntekijöiltä eikä anna mitään. [Petri Hurun välihuuto] Tämä epätasapaino ja epäoikeudenmukaisuus näissä uudistuksissa syvästi hiertää. Tässäkään esityksessä ei ole ainuttakaan kädenojennusta työntekijöiden suuntaan, ei vaikka sitä pientä esitystä, jonka edustaja Koskela, Minja, täällä edellä teki. Toivoisi, että hallituksella olisi kyky tasapainoisempaan politiikkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.10 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä on nyt aivan johdonmukainen jatke niille hallituksen toimille, joilla kerta kaikkiaan heikennetään palkansaajien asemaa: työttömyysturvaa on leikattu, lakko-oikeutta on rajoitettu, on tehty palkkakuoppalaki, ja nyt sitten seurasi tämä potkulaki.

Puhemies! Me olemme tässä salissa todella usein puhuneet siitä, että nyt me tarvitsemme kasvua, ja olemme todenneet myös sen, että tämän kasvun aikaansaamiseksi me tarvitsemme kuluttajien luottamusta. Nyt kun niin moni ihminen ihan aidosti tuntee huolta siitä, säilyykö työpaikka epävarmoina aikoina, ei oikein uskalleta luottaa, ei uskalleta lähteä kuluttamaan, moni kokee huolta toimeentulostaan, niin olen ihmetellyt sitä todella paljon, miten kansalaisten luottamusta tässä ajassa lisäisi se, että nyt sitten irtisanominen on entistä helpompaa, potkujen antaminen, potkujen saaminen on entistä helpompaa. Mielestäni, ministeri, tämä ei kuulu yhtään tähän ajankuvaan. Päinvastoin meidän pitäisi lisätä kansalaisten luottamusta ja uskallusta lähteä kuluttamaan.

Ja vielä lopuksi kysyn, ministeri: [Puhemies koputtaa] missä viipyvät ne toimet, joilla parannetaan palkansaajien asemaa, [Puhemies koputtaa] kuten vaikkapa tämä kanne-oikeus tai alipalkkauksen kriminalisointi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.12 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen täällä kyseli aikaisemmin, onko kukaan tällä puolella salia koskaan palkannut ketään. Siitä huolimatta tai sen vuoksi, että tämä oli aika halpa heitto, tekee mieli kysyä takaisin: onko edustaja Satonen koskaan joutunut pelkäämään raskaussyrjintää työelämässä?

Tämä esitys lisää epävarmuutta työelämässä, tämä kasvattaa mielivaltaisten irtisanomisten riskiä, ja tämä vie meitä kauemmas pohjoismaisesta työmarkkinamallista. Tämä on jatkoa sille kokonaisuudelle, jossa hallitus on heikentänyt yksipuolisesti työntekijän asemaa ja ammattiyhdistysliikkeen asemaa ja vahvistanut työnantajan asemaa. Kun me puhutaan tästä laista, niin me puhutaan valtasuhteista, joita tässä yhteiskunnassa on ja joita nimenomaan vahva ammattiyhdistysliike ja työntekijän oikeudet takaavat ja vahvistavat, kun ne vahvistavat sitä valtasuhdetta, joka yksittäisellä työntekijällä voi olla suhteessa työnantajaan. Tämä iso kuva jää tässä koko ajan näkemättä, ja se on minusta sellainen, mikä hallituksen olisi syytä ottaa huomioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

15.13 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä kysyä, ovatko edustajat nyt ihan tutustuneet tähän esitykseen. Tiedän kyllä, että käsittely on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa vasta alussa, mutta tämänkin uudistuksen jälkeen henkilökohtaiseen irtisanomiseen vaaditaan asiallinen syy. Ja aivan kuten täällä edustaja Bergbom jo sanoi, ja toki myös ministeri vastauspuheenvuorossaan, eihän tämä nyt ole sellainen, että tässä voidaan ketä tahansa irtisanoa, vaan siellä on takana merkittävä laiminlyönti. Ja jos nyt ajatellaan vaikka niin, että sellainen henkilö, joka toimii autokuskina, joutuu irtisanotuksi sen takia, että hän on vaikka ylinopeuden takia menettänyt korttinsa, niin ei se nyt ihan pieni asia ole. Eli täytyy vähän miettiä, mistä tässä on kyse.

Sitten haluaisin vielä sanoa tuosta edustaja Oinas-Panuman sanomasta, kun hän totesi, että miksi näitä työmarkkinauudistuksia ei tehdä kolmikantaisesti yhdessä. No sitä minäkin olen kysynyt, mutta eipä niitä tehdä, koska ei se kolmikantainen yhteistyö tuota minkäänlaisia ehdotuksia, kuten edellinen hallitus sai sen havaita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.14 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä jotenkin tuntuu siltä, että me ei olla ollenkaan samalla kartalla siitä, mikä tämä tilanne tässä maassa työllisyyden suhteen on. Työllisyys sakkaa siis äärimmäisen kovasti. Ja mitä hallitus tekee? Lisää työntekijöitten epävarmuutta. Vaikka täällä nami nami höpö höpöä on puhuttu muutamat viimeiset viikot siitä, kuinka pitää olla positiivinen, niin kuinka tässä voi olla positiivinen, kun te ette näe, vaan omia ideologisia toimianne tuotte? Kuinka tämä, arvoisa ministeri, lisää työllisyyttä? Kuinka monta työpaikkaa tällä lakiesityksellä teidän arvionne mukaan on tulossa lisää? Tämä vain lisää työntekijöiden epävarmuutta ja siirtää lisää sitä riskiä, joka kuuluu yrittäjälle, edelleen työntekijälle. Mitenkä te voitte tehdä tällaista politiikkaa? [Miko Bergbomin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

15.15 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! On arvokasta kuulla, että moni meistä täällä salissa on toiminut myöskin itse yrittäjänä, ja siksi vähän ihmettelenkin tätä opposition kritiikkiä. Me tiedämme kaikki, että yrittäjälle työntekijä on arvokkain osa yritystä. Kukaan ei sano irti työntekijää kevein perustein, ei koskaan. Samalla mikroyrityksissä, joissa luodaan työpaikkoja, ensimmäisen työntekijän palkkaaminen helpottuu nyt tällä esityksellä. Yritykset haluavat siis kasvaa, ja yrityksissä tiedetään, että hyvinvoiva henkilöstö on tärkein resurssi ja kasvun mahdollistaja.

Tämä hallituksen esitys on kauan odotettu ja tarpeellinen muutos, joka hyödyttää juuri niitä pieniä yrityksiä, joiden kasvu on avain Suomen talouden ongelmien ratkaisemiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.16 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmeisesti tähän väliin tarvitaan keskustaa ja meitä, jotka olemme olleet sekä työntekijöinä että itsekin työllistäneet useaa kymmentä ihmistä, monia nuoria ja sitten vakituista henkilöä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

En suin surminkaan olisi halunnut ketään heistä potkia pihalle hivin vuoksi. Mutta on tilanteita, joissa se työntekijä ei kerta kaikkiaan toteuta niitä tehtäviä, mitä pitäisi, eikä ole halua edes yrittää. Mielestäni meidän kaikkien etu olisi ymmärtää se, että varsinkin pieni yrittäjä voi olla heikommassa asemassa kuin se työllistämänsä ihminen. [Arto Satonen: Kyllä!] Kun lähtökohtaisesti ajatellaan, että ay-liike on heikomman puolella, niin se ei välttämättä ole, kun heikompi voi olla se pieni yrittäjä. [Arto Satonen: Erittäin hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

15.17 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esitellyillä laeilla helpotetaan työntekijän irtisanomista. Enää ei tarvittaisi asiallista ja painavaa syytä irtisanomiselle kuten tällä hetkellä, ja tälläkin hetkellä irtisanominen on mahdollista toteuttaa juuri edustajan edellä mainitsemista syistä, jos työstä ei suoriuduta.

Monessa keskustelussa tämä laki onkin saanut nimen potkulaki. Mielestäni tämänkaltaisen lainsäädäntö ei ole omiaan lisäämään luottamusta työntekijöiden ja työnantajien välillä, vaan tällä nimenomaan lisätään vastakkainasettelua. Irtisanominen työntekijän henkilöön liittyvillä perusteilla tulee myös suurella todennäköisyydellä työllistämään oikeusjärjestelmäämme, kun irtisanomisista uusilla perusteilla haetaan oikeusteitse ennakkopäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitetty laki tulee myös suurella todennäköisyydellä aiheuttamaan yllättäviä ja kohtuuttomia ongelmia palkansaajien uskoon tulevaisuudesta, kun irtisanomisperusteista ei ole selkeää tietoa ja niihin ei voi varautua. Tämä laki ei tule parantamaan työllisyyttä ja työllistymisen mahdollisuuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

15.18 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nythän on kuitenkin niin, että työmarkkina on jumissa. Jostain syystä yritykset eivät uskalla palkata ihmisiä, etenkin nämä yhden hengen firmat, jotka ovat hengenvaarassa silloin, kun tekevät virherekrytoinnin [Piritta Rantasen välihuuto] — firma ei enää kannata, jos se on muutenkin ehkä juuri siinä kiikun kaakun, yrittää selvitä. Ja tästä laista ei meistä kukaan tietenkään tarkkaan pysty sanomaan, montako ihmistä tämän avulla pystytään palkkaamaan lisää, mutta sitähan tällä haetaan.

Olen työskennellyt tanskalaisessa yhtiössä, jossa on huomattavan paljon helpompi sekä irtisanoa että palkata, ja nämä asiat liittyvät suoraan toisiinsa. Silloin tietää, että jos hankalassa tilanteessa joutuu väkeä vähentämään, niin yhtä helposti sitä pystyy taas palkkaamaan. Tuolla työmarkkinoilla on valtava määrä ihmisiä, jotka odottavat, että nämä pienet firmat, joita Suomessa on enimmäkseen — melkein kaikki on pieniä yrityksiä — uskaltaisivat palkata, uskaltaisivat soittaa, uskaltaisivat ottaa sen ihmisen töihin. Annetaan heille se mahdollisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.19 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moni todennut, että kukaan ei palkkaa ketään ihan vain sen takia, että voisi antaa hänelle potkut,

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

ja olen tästä aivan samaa mieltä. Mutta samaan hengenvetoon on kyllä todettava, että tähän on se keskeinen hallituksen käyttämä argumentti, jolla tätä lainsäädäntöä puolustetaan, jotta irtisanominen helpottuu, niin että sitten sitä kautta kynnys palkkaamiseen parantuisi.

Tähän on siis tämän lainsäädännön keskeinen argumentti, eli irtisanomista pitää helpottaa, jotta sitä kautta tuodaan rohkeutta palkata uusia henkilöitä. Ja jos olen ymmärtänyt oikein, niin silloinhan tosiasiallisesti, totta kai, hallituksella on varmaan se toivomus, että oikeuskäytännön myötä irtisanominen tämän lainsäädännön myötä helpottuisi. [Arto Satonen: Aivan!] Siinähan nyt sitten menee useampi vuosi, kun tämä oikeuskäytäntö muodostuu.

Jos nyt tässä haetaan akuuttia lääkettä tähän työllisyystilanteeseen, niin kyllä sopii kysyä, missä vaiheessa nämä työlliset alkavat nyt sitten näkymään katukuvassa. [Puhemies koputtaa] Kun täällä on aika paljon lupailtu lisätyöllisiä aikaisemminkin mutta vielä ei ole näkynyt, [Puhemies koputtaa] niin koska nämä lisätyölliset alkavat näkymään katukuvassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.21 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kalmarin puheenvuoro tuossa hetki aikaisemmin pienestä yrittäjästä suhteessa suureen ammattiliittoon kuvaa oikeasti sitä valtasuhdetta, joka täällä maassa on vallinnut. Eli tällainen suuri ja mahtava ammattiliitto lakimiesarmeijansa kanssa on kyllä jyrännyt pienen työnantajan.

Joku sanoi hetki aikaisemmin — en nyt muista kuka, mutta sieltä vasemmalta laidalta kuitenkin — puheenvuorossaan, että nyt on täysin väärä hetki tehdä tämä uudistus. Minä olen tästä asiasta ihan täysin samaa mieltä. Oikea hetki olisi ollut jo vuosikausia sitten, jolloin meillä olisi nyt nähtävissä ne työllisyysvaikutukset, joita tämä sitten tuo tullessaan ja joita nämä samat uudistukset ovat tehneet muissa maissa, meidän verrokkimaissa, aikaisemmin.

Tämän esityksen tarkoituksena on madaltaa etenkin pienten ja keskisuurten yritysten ei irtisanomisen mahdollisuutta vaan sitä kynnystä, että voidaan palkata se uusi työntekijä. [Arto Satonen: Juuri näin!] Sitä kynnystä palkata halutaan madaltaa, [Puhemies koputtaa] ei kynnystä irtisanoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä

15.22 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman hämää tämä, että annetaan kuvaa täällä salissa, etteivät irtisanomiset olisi millään tapaa mahdollisia tässä maassa. [Tere Sammallahti: Ei kukaan ole sanonut niin!] Kuten edustaja Lyly aikaisemmin sanoi, niin 13 000 per vuosi, ja sen lisäksi meillä on olemassa myös tällainen koeaikasysteemi, että ehkä edustaja Sammallahti tutustuu siihen.

Ehkä se iso kysymys tässä on se, onko täysin mahdotonta tämän hallituksen tehdä jotain tasapainossa. Onko mahdollista esimerkiksi luoda yrityksille kannusteita sen ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen, eikä niin, että kaikki revitään aina sieltä työntekijän selkänahasta?

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Ehkä se toinen iso ongelma — tässä on nyt puhuttu, että tällä puolella ei ole yrittäjiä — on se, että hallituksessa ei nähdä työntekijän ja työttömän tilannetta tässä. Te lupasitte 100 000 uutta työpaikkaa, teitte nämä kaikki heikennykset, leikkaukset, ja kun nyt on sellainen tilanne, että niitä työpaikkoja on lähtenyt 70 000, niin ei ole ihme, että aika monilla turuilla ja toreilla kysytään, miksi tämä hallitus antaa vain keppiä. Teidän pitäisi, ministeri Marttinen, ehkä tätä selventää nyt kansalaisille tarkemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.23 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ovat olleet useamman kerran esillä jo nämä sukupuolivaikutukset. Niitä on todella tutkittu tässä hallituksen esityksessä, ja on todettu, että tällä esityksellä on paljon suuremmat vaikutukset miehiin kuin naisiin, koska irtisanotuista työntekijöistä suurempi prosenttiosuus on miehiä eikä naisia. Lisäksi on todettu myöskin se, että edelleen meillä säilyvät laissa syrjinnän kiellot aivan samalla tavalla kuin ne ovat olleet tähänkin asti voimassa.

Siksi ihmettelen tätä pelottelua nimenomaan naisiin kohdistuen, mutta toisaalta olen ymmärtänyt, että tämä pelottelu on nimenomaan opposition keino tehdä oppositiopolitiikkaa. Jos me mietitään nyt vaikka sitä paikallisen uudistuksen lainsäädäntöä, joka täällä talossa vietiin läpi, niin oppositio pelotteli työntekijät, että tämä tulee viemään kaikki työpaikat, tulee muuttamaan täysin kulttuurin. No, mitä on tapahtunut? Vielä ei ole hirveästi sopimuksia tehty, mutta media on kertonut, että työntekijät ovat olleet tyytyväisiä tähän uudistukseen, koska sen avulla on esimerkiksi pidennetty ruokataukoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.24 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt olisi kyllä kymmeniä asioita, joita tässä pitäisi kommentoida, eikä kerkeä kaikkia varmasti kommentoimaan.

Ensinnäkin sanoisin, että jos olisi hallituksella tämmöinen samanlainen vimma luoda työpaikkoja ja tehdä investointien mahdollistamista kuin palkansaajan aseman huonontamista, niin kyllä täällä Suomessa olisi aika moni asia toisin. Näyttää siltä, että suomalaisessa työelämässä kaikki on vaan palkansaajan vika, kun näitä hallituksen esityksiä katsotaan, [Oikealta: Höpönlöpö!] ja tämä näkyy näissä kaikissa esityksissä, mitä te puhutte. Työelämäuudistukset ovat kaikki palkansaajan aseman heikentämistä tavalla tai toisella, ja lisää on tulossa, myös määräaikaisten lainsäädäntömuutos on tänne tulossa. Eli meille tulee tänne koko ajan tavaraa tätä tahtia. Sitten kysytään, kuinka paljon työpaikkoja on syntynyt — ei ole syntynyt näitten perusteella työpaikkoja. Kyllä tästä voi sen johtopäätöksen vetää, että nyt meillä on käsissä ollut palkansaajavihamielisin hallitus vuosikymmeniin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.26 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, herra puhemies! Ja kiitoksia edustajille, sanoisinko, retorisesti värikkästä keskustelusta. Ymmärrätte, että en pysty

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

kaikkiin johtopäätöksiin yhtymään, mutta tietysti pidän tärkeänä sitä, että eduskunta voi käydä tätä keskustelua, jossa eri näkökulmat tulevat esille.

Ensinnäkin esityksen työllisyysvaikutuksista. Esityksessä ja sen valmistelussa on todettu ja virkavalmistelun lähtökohtana ja arviona on se, että tällä on myönteiset, positiiviset työllisyysvaikutukset ja samoin myönteiset, positiiviset vaikutukset myös tuottavuuskehityksen osalta.

Tarkkoja lukuja: Kun täällä vasemmisto-oppositio aina korostaa tutkitun tiedon merkitystä — eikö näin, tästä olemme varmasti samaa mieltä kansanedustajan kanssa — niin te tiedätte myös hyvin sen, että nämä hallituksen esityksen laadinnan vaikutuksethan perustuvat tutkittuun tietoon ja niihin julkaisuihin, mitä saadaan vaikka kansainvälisestä tutkimuskirjallisuudesta. Näin ollen hyvin tarkkojen lukumäärien esittäminen on siis käytännössä hyvin vaikeaa, ellei mahdotonta. Jos me olemme samaa mieltä siitä, että halutaan käyttää tutkittua tietoa taas vastaavasti päätöksenteon hyväksi, niin olisi myös teiltä rehellistä sanoa, että kuitenkin ne mallit, mitä ekonomistit käyttävät, eivät mahdollista myöskään laajasti tällaisten tarkkojen lukujen esille tuomista.

Sitten mitä tuotiin esille tästä kolmikantaisesta valmistelusta, mihin edustaja Satonen vastasi hyvin, niin jos todella olisi näin, että kolminkantaisesti Suomea ja meidän talouden ja työmarkkinoiden rakenteita olisi pystytty uudistamaan vuosikymmenten aikana, niin me emme olisi tässä, vaan me totesimme yhdessä, että on hieno asia, että Suomi on pysynyt taas muiden Pohjoismaiden kehityksen mukana. Enhän minä halua tietenkään viedä eteenpäin ehdotuksia, ellei taas vastaavasti nähdä merkittävää tarvetta uudistaa meidän lainsäädäntöä. Totta kai toivoisin, että vuosikymmenten aikana palkansaajapuolella ja työnantajapuolella olisi ollut yhdessä näkemystä ja sovittu näistä asioista niin, että me pääsemme eteenpäin, mutta koska taas vastaavasti näin ei ole ollut, niin tämän hallituksen aikana me olemme lähteneet viemään näitä merkittäviä uudistuksia eteenpäin. [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Pidän täysin välttämättömänä, että näitä uudistuksia tehdään myös Suomessa. Niitä eri muodoissa on tehty muissa Pohjoismaissa.

Edustaja Viitanen taisi todeta jotenkin niin, että esitys ei kuulu ajankuvaan. Taisi olla suurin piirtein näin. [Pia Viitasen välihuuto] Jos nyt katsomme talouden lukuja tällä hetkellä, meidän työttömyystilannetta, meidän kasvunäkymää, sitä, miten valtavasti velkaa on otettu viimeisen 15 vuoden aikana, niin jos tämä maa olisi velkaelvytyksellä lähtenyt käyntiin, niin se olisi varmasti lähtenyt, eikö näin? Samaan aikaan taloudelliset rakenteet ovat jääneet uudistamatta, ja minusta johtopäätös on täysin toisenlainen kuin teillä. Tämä aikahan korostaa nimenomaan tarvetta ja välttämättömyyttä uudistaa meidän yhteiskuntaa, jotta tulevaisuudessa asiat olisivat taas paremmin, [Pia Viitanen: Ihmisten turvallisuus ja luottamus tulevaisuuteen!] jotta meidän yrittäjillä on taas luottamusta tulevaisuuteen, luottamusta investoida ja työllistää ja palkata taas vastaavasti työntekijöitä. Suomalaisten luottamuksen näkökulmasta tärkeintä on se, että talous saadaan kasvuun. Silloin syntyy työpaikkoja, ostovoima paranee. Sehän parantaa sitä luottamusta ennen kaikkea, ja me teemme kaiken voitavan, kaiken mahdollisen, jotta tässä päästään siltä osin eteenpäin.

Ehdotus käsitellään tietysti tässä talossa huolellisesti. Uskon, että valiokuntakäsittelyssä esille nousee useita eri asioita tähän liittyen.

Ehkä vielä viimeisenä totean tästä raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä, joka nousi myös useassa puheenvuorossa esille. On täysin selvää, että raskaus- ja perhevapaasyrjintä on lainsäädännössä kiellettyä jatkossakin. Se on yksiselitteisesti näin, ja me emme missään tapauksessa tule sallimaan sitä, että työntekijöitä kohdeltaisiin sillä tavalla, että

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

esimerkiksi nuorten naisten asemaa taas työmarkkinoilla heikennettäisiin. Täällä tuotiin myös esille se, että nämä henkilöperusteiset irtisanomiset kohdistuvat noin kaksi kertaa useammin nimenomaan miehiin, ja on myös käyty läpi vaikutukset hyvin tarkkaan ja on todettu, että tällä esityksellä ei tulla todellakaan lisäämään raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Tämä on itselleni hyvin tärkeä asia, tämä on hallitukselle erittäin tärkeä asia, ja me seuraamme totta kai hyvin tarkkaan näitä vaikutuksia.

Ja viimeisenä: Totta kai on niin, että kun tehdään tämänkaltaisia lainsäädännön muutoksia, niin menee vuosia, ennen kuin lopulta selviää sitten se uusi irtisanomisen kynnys. Totta kai sehän on siis tällä tavalla. Mutta tässä tilanteessa, missä isänmaamme Suomi on, on välttämätöntä, että nämä muutokset tehdään ja ne viedään eteenpäin, jotta suomalaisten yrittäjien ja yritysten luottamus tulevaisuuteen vahvistuu ja jotta suomalaisiin yrityksiin syntyy taas lisää työpaikkoja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.26.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 4. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Partanen.

18.27 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Tulemme tänään taas kuulemaan suomalaisten työntekijöiden pelottelumaratonin siitä, kuinka tämä potkulaki voimaantulonsa jälkeen johtaa siihen, että jokainen työntekijä joutuu pelkäämään työpaikkansa puolesta, siitä, kuinka työnantajat tulevat naamataulun perusteella irtisanomaan lähes jokaisen, ja siitä, kuinka mielivalta lisääntyy. Luultavasti kuulemme myös väkivaltavertauksia siitä, miten tämä uudistus kohtelee työntekijöitä. Nämä samat puheet ja pelottelu on kuultu jokaisen hallituksen työelämää koskevan uudistuksen osalta, ja miten onkaan käynyt? Naiset eivät joutuneet palkkakuoppaan viimeisellä neuvottelukierroksella, eikä paikallinen sopiminen ole tuhonnut työpaikkoja. Paikallista sopimista kritisoineet opposition edustajat ovat jopa ilkkuneet, miten vähän paikallisia sopimuksia on tähän mennessä tehty. Samalla kuitenkin he ovat jättäneet kertomatta sen, että työntekijät ovat olleet uudistukseen tyytyväisiä, kun esimerkiksi lounastauot ovat pidentyneet työpaikoilla. Ei tullutkaan potkua maassa makaavaan, kuten uudistuksia on tässä salissa opposition toimesta kuvattu.

Arvoisa puhemies! Suomen on uudistuttava monella tavalla, eivätkä työelämää koskevat uudistukset suinkaan ole vähäisimmässä tarpeessa uudistamisen osalta. Uudistusvelkaa on päässyt syntymään jo vuosikymmeniä, eikä vanha kolmikantainen toimintatapa ole luonut tarvittavia työelämäuudistuksia Suomeen. Tätäkään uudistusta ei olisi saatu aikaiseksi, jos kolmikannalta olisi vaadittu yhteinen näkemys. Niin työnantajat kuin työntekijät jättivät valmistelussa eriävän mielipiteen. Siksi hallitus on toiminut ja toteuttanut merkittäviä uudistuksia työelämän joustavuuden lisäämiseksi.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Irtisanomiskynnyksen madaltaminen on uudistus, jota suomalaiset pienet ja keskisuuret yritykset ovat jo pitkään odottaneet. Suurin osa uusista työpaikoista syntyy nimittäin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja siksi uudistuksen merkitys on todella suuri. Monet yritykset ovat viestineet, että he ovat pitäneet irtisanomiseen liittyviä oikeudellisia riskejä liian merkittävinä esteinä työllistämislle. Yritykset haluavat palkata uusia työntekijöitä, eivät irtisanoa työntekijöitään.

Kun hallitukselta on perätty toimia opposition taholta pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi ja työllisyyden parantamiseksi, niin nyt säädettävä uudistus on juuri sellainen. Siksi ihmettelenkin, miten vähän tukea uudistus saa. Me haluamme poistaa yritysten työllistämisen esteitä, jotta yritykset uskaltaisivat työllistää nykyistä rohkeammin ja jotta yhä useampi ihminen pääsisi töihin.

Arvoisa puhemies! Kun työntekijöitä nyt pelotellaan opposition toimesta, niin on hyvä muistaa, että jatkossakaan irtisanomista ei saa tehdä syrjivin, epäasiallisin, mielivaltaisin perustein tai ilman syytä. Uudistuksen tavoitteena on alentaa irtisanomisen kynnystä työntekijöiden henkilöön liittyvissä tilanteissa. Tämä tarkoittaa sitä, että työntekijöiltä voidaan odottaa työnantajan määräysten noudattamista, töiden tekemistä, työpaikalle tulemista ajoissa, asiallista käytöstä ja huolellista työsuoritusta. Minusta nämä vaatimukset eivät suinkaan ole kohtuuttomia.

Sen sijaan kohtuutonta on ollut se, että nyt voimassa olevan lainsäädännön perusteella työnantaja on joutunut selvittämään ennen irtisanomista, onko työntekijää ollut mahdollista sijoittaa uusiin tai toisiin tehtäviin. Esimerkiksi rattijuopumuksesta tuomittu kuljettaja on käytännössä pitänyt pyrkiä sijoittamaan uusiin tehtäviin. Uudistus tulee poistamaan kohtuuttoman uudelleensijoitusvelvollisuuden. Jatkossa työnantaja on velvollinen sijoittamaan vain, jos työntekijän työntekoedellytykset ovat heikentyneet esimerkiksi sairauden, vamman tai työtapaturman vuoksi.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa sitä, että nyt tehtävällä muutoksella ei ole tunnistettu olevan erityisiä syrjiviä vaikutuksia sukupuoleen tai raskaus- ja perhevapaan käyttämiseen. Toki olemme tässä salissa kuulleet opposition edustajien omaan mielipiteeseen liittyviä pelottelupuheita tämänkin osalta.

Voimassa oleva lainsäädäntö sisältää säännökset raskaana ja perhevapaalla olevien erityisestä irtisanomissuojasta, jonka mukaan raskaus ja perhevapaan käyttäminen eivät voi olla työsopimuksen irtisanomisperuste. Meillä on lainsäädännössä tätä koskevat syrjinnän kiellot, ja näin tulee olemaan jatkossakin. Työsopimusta ei saa siis jatkossakaan irtisanoa perhevapaan alkamisen eikä vapaa aikana raskauden tai perhevapaan käytön perusteella. Raskaana olevia ja perhevapaita käyttäviä suojaa myös niin sanottu käännetty todistustaakka, jonka mukaan työntekijän esittäessä väitteen siitä, että hänet on irtisanottu syrjivin perustein, työnantajan on todistettava, että näin ei ole käynyt. Tämä käännetty todistustaakka on erityinen suoja ja lisäturvalukko työntekijöille, jotka ovat raskaana tai käyttävät perhevapaita, jos he tulevat irtisanotuiksi.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun haluan kertoa sen, että toimin ennen asianajajana ja hoidin paljon raskaussyrjintään liittyviä oikeudenkäyntejä ja riitoja. Täytyy sanoa, että tämä käännetty todistustaakka todella toimii, koska se tarkoittaa sitä, että työnantajan on pystyttävä osoittamaan, että esimerkiksi perhevapaata käyttävä henkilö olisi toiminut jotenkin työsopimuslain ja työsuhteen ehtojen vastaisesti. Mitenkä työntekijä, joka käyttää perhevapaata, voisi perhevapaansa aikana toimia työsuhteen ehtojen vastaisesti? Ei mitenkään. Näin ollen, jos tällaisia irtisanomisia tapahtuu, toivon todella, että

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

ammattiliitot avustavat näissä asioissa työntekijöitä ja hoitavat niitä oikeusriitoja, koska missään nimessä ketään työntekijää ei saa irtisanoa raskauden eikä perhevapaan käyttämisen perusteella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.33 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla se pyrkii helpottamaan työntekijän irtisanomista henkilöön perustuvasta syystä. Erityisesti vallitsevassa työmarkkinatilanteessa esitys tarjoilee jälleen lisää myrkyä kuluttajien luottamukselle, minkä lisäksi se toteutuessaan lisäisi oikeuskiistoja ja kasvattaisi syrjintäriskiä työelämässä. Työnantajat tekevät jo nykyisin virheitä irtisanomismenettelyssä. Ammattiliittojen selvitettäväksi tulee säännöllisesti tapauksia, joissa työntekijä on irtisanottu ilman varoitusta tai asianmukaista kuulemistä tai jopa saatettu painostaa allekirjoittamaan sopimus työsuhteen päättämiseksi. Heikennetyn irtisanomissuojan voi odottaa lisäävän tällaisia tapauksia etenkin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, sillä tilastojen ja oikeustapausten perusteella iso osa laittomista irtisanomisista ja työsuhderiidoista tapahtuu niissä.

Merkittävä syy ristiriitatilanteisiin johtuu pienten ja keskisuurten yritysten HR-osaamisen puutteesta, minkä hallituskin on tunnistanut, sillä hallituksen esityksen luonnoksessa lakimuutoksen tarvetta perustellaan pienten ja keskisuurten yritysten vähäisellä henkilöstökysymyksiin perehtyneiden työntekijöitten määrällä. Työelämän ongelmat eivät kuitenkaan ratkea työsuhdeturvaa heikentämällä vaan työnantajien osaamista vahvistamalla.

Nykyinen sääntely edellyttää irtisanomiselta sekä asiallista että painavaa syytä. Jos sääntelyä muuten niin, että irtisanomiseen riittää pelkkä asiallinen syy, irtisanomiskynnys madaltuu ja tulkinnanvaraisuus lisääntyy. Tämä voi johtaa oikeusriitojen kasvuun. Riitojen käsittelyajat tuomioistuimissa venyvät jo nykyisellään pahimmillaan vuosien mittaisiksi, mitä voidaan pitää kohtuuttomana. On epäselvää ja vaikeasti ennustettavaa se, missä määrin irtisanomistilanteita koskevaa nykyistä oikeuskäytäntöä on jatkossa mahdollista noudattaa työsuhteen päättämistä koskevissa riidoissa. Tämä saattaa pidentää oikeusprosesseja entisestään.

Irtisanomisperusteen muuttamista on perusteltu työllistämiskynnyksen madaltamisella, mutta kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, luotettavia arvioita työllisyysvaikutuksista ei ole pystytty esittämään. Vallitsevassa työmarkkinatilanteessa työsuhteen suojan heikentäminen todennäköisesti lisää kuluttajien varautumista pahan päivän varalle entisestään, mikä on ristiriidassa hallituksen taholta esitettyjen yksityisen kulutuksen lisääntymistä ja talouskasvua koskevien toiveiden kanssa. Heikennetty irtisanomissuoja lisää riskiä syrjintään työelämässä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa esitysluonnosta koskevassa lausunnossaan, että vaarana on, että esityksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti syrjinnän vaarassa oleviin työntekijöihin esimerkiksi terveydentilan, vammaisuuden, ikääntymisen tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella. Tämä on ristiriidassa lapsiperheellistymistä tukevien tavoitteitten kanssa. Samaa toteaa myös tasa-arvovaltuutetun toimisto lausunnossaan. Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan erityisesti raskaus- ja perhevapaaseen perustuvan syrjinnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja. Tasa-arvovaltuutettu pitää erittäin todennäköisenä, että esitys henkilöstöperusteisen

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

irtisanomisen helpottamiseksi ei miltään osin tue tätä tavoitetta. Esitys päinvastoin lisää työnantajan mahdollisuuksia irtisanoa raskaana oleva työntekijä tai työntekijä, jolla on perheenhuoltovelvollisuuksia.

Kansainvälisessä vertailussa irtisanomissuojia ei ole erityisen korkea. OECD:n vertailun mukaan Suomen irtisanomissuojia on keskitasoa Euroopassa. Esimerkiksi eurooppalaisista verrokkimaista Ruotsissa, Ranskassa ja Alankomaissa suoja on tiukempi. Suomen kilpailukyky ei edellytä suojan heikentämistä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on hylättävä. Sillä ei ole todellisia työllisyys- ja talousvaikutuksia, vaan se lisää epäluottamusta työntekijöiden ja yritysten välille. Työsuhteen suoja ei tule heikentää henkilöstöperusteista irtisanomista helpottamalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti poissa. — Edustaja Lyly.

18.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on jatkoa työelämän heikennyksille, mitä hallitus on viime kuukausina ja parina vuonna tehnyt. Orpon—Purran hallitus on viimeisestään ajanut palkansaajan asemaa koko ajan heikommaksi, ja tämä ehkä kuvaa hallituksen näkemystä suomalaisesta työelämästä. Siellä kaikki näyttää olevan palkansaajan syy. Mitään konkreettisia asioita ei ole tullut työnantajapuolelle. Monilla tehdyillä heikennyksillä palkansaajat kantavat yhä enemmän yrittäjälle kuuluvaa riskiä ja samalla joutuvat nykyisen hallituksen heikentämän työttömyysturvan kouriin.

Karensseja ja korvauksettomia aikoja tulee lisää. Ansiosidonnainen työttömyysturva on leikattu 20—25 prosenttia. Siitä on poistettu lapsikorotukset, ja sille pääsyä on vaikeutettu. Yt-neuvotteluajkojen piiristä pudotettiin 190 000 palkansaajaa pois rajaa nostamalla. Myös neuvotteluajat lyhennettiin puolittamalla ne. Työmarkkinaneuvotteluja vaikeutettiin. Yhä vaikeampi on rakentaa parempia työehtoja palkansaajille. Paikallista sopimista laajennettiin järjestäytymättömiin yrityksiin. Tämän salin mukaan sen piti olla hopealuoti, joka nyt ratkaisee paljon asioita. No, nyt niitä sopimuksia on 92 toimitettu aiveihin. Ei ole ollut hopealuoti. Eipä ole ollut hopealuoti tämä, mitä korostitte niin voimakkaasti silloin. Osaamisen kehittäminen työuran aikana: siihen vastattiin lopettamalla aikuiskoulutustuki juuri silloin, kun osaamista eniten tarvitaan, ja myös toisen asteen koulutuksesta on leikattu.

Tulokset: Konkursseja on ennätysmäärä, työttömiä on ennätysmäärä, pitkäaikaistyöttömyys on 90-luvun huippulukemissa, avoimia työpaikkoja ei ole. Ja lisää on tulossa: tulee tämä laki ja seuraavaksi tulee määräaikaissuojien helpottaminen. Nämä yhteisvaikutuksiltaan on niitä.

Vielä täällä sanotaan, että eipä ole pystytty kolmikannassa sopimaan näitä asioita. Kaikki ovat heikennyksiä palkansaajan asemaan, sitä tasapainoa ei ole yhtään rakennettu. Tämä on todella se tilanne. Tämä hallitus saa varmaan palkansaajavihamielisimmän hallituksen leiman. Se on niin paljon kurittanut palkansaajapuolta. Sitten nämä ovat tuoneet epävarmuutta ja sitä, että kansalaiset eivät uskalla kuluttaa. Nämä ovat esimerkkejä siitä, mitä tässä on tehty edellä ja vielä tämän lisäksi tulee. Tämä lakiesitys vaikuttaa suoraan 2,1 miljoonaan palkansaajaan, jos se tällaisena tulee voimaan, ja taaskaan sitä ei ole tehty sopien, vaan yksipuolisesti sanellen.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyään voidaan irtisanoa asiallisesta ja painavasta syystä. Tällä muutoksella alennetaan irtisanomiskynnystä työntekijän henkilöön liittyvissä irtisanomistilanteissa. Muutoksella poistetaan irtisanomistilanteesta painavuuden

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

harkinta. Aiemmin rikkeeltä tai laiminlyönniltä on edellytetty olennaisuutta ja vakavuutta. Myös ne poistuvat tämän myötä. Kokonaisharkinta on rajatumpi kuin nykyisessä laissa, ja kokonaisharkinta pitäisi ottaa huomioon silloin, kun katsotaan työntekijän ja työnantajan olosuhteita kokonaisuudessaan. Nämä ovat olennaisia muutoksia. — Takaisinottovelvollisuutta käsittelemme myöhemmin.

Nykyään näitä irtisanomisia tapahtuu myöskin koeaikana. Noin 14 000 työsuhdetta päättyy koeaikana, ja se on iso luku. Tämän merkitys, joka nyt on tässä käsittelyssä henkilökohtaisten irtisanomisperusteiden osalta, on ollut noin 12 400 hallituksen arvion mukaan. Kuinka paljon tämä tulee kasvamaan jatkossa, siitä meillä ei ole mitään tietoa, koska lain oikeudellinen sisältö tulee vasta oikeuskäsittelyn aikana. Mikä se lopputuloksena on, kukaan ei pysty tänä päivänä sanomaan, paljonko tämä kasvattaa irtisanomisia. Tämä noin 12 400 henkilöperusteista irtisanomista on noin 0,6 prosenttia meidän 2,1 miljoonasta palkansaajasta. Se on tämä kokonaisuus, ja siitä voidaan jo päätellä, että hirveän suuria työllisyysvaikutuksia tällä ei ole, koska siihen ei toivon mukaan tule kovin isoa määrää lisää, ja sitten nämä kokemukset, jotka tämän lakiesityksenkin pohjalla ovat, joutuvat työttömyysturvan piiriin, ja nämä henkilöperusteisina irtisanotut työllistyvät myöskin erittäin hitaasti. Yli kuuden kuukauden työttömyysjaksoja on yli 57 prosentilla tämmöisillä työttömillä. Eli tällä viedään pitkäaikaistyöttömiin aika monta ihmistä.

Arvoisa rouva puhemies! Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas, poissa. — Edustaja Hänninen.

18.44 Juha Hänninen erk: Arvoisa puhemies! Suomen on oltava maa, jossa yrittäminen on kannattavaa, houkuttelevaa ja siten työn tarjoaminen muille myös mahdollista. Tällä hallituksen esityksellä kevennämme henkilöperusteisen irtisanomisen sääntelyä, jotta työnantajilla olisi rohkeus palkata uusia työntekijöitä myös epävarmassa taloudellisessa tilanteessa. Meidän tahtotilamme on tukea niitä rohkeita yrittäjiä, jotka omalla työllään mahdollistavat turvallisen arjen myös muille työllistämisen kautta.

Työllistämisen kynnys on Suomessa ollut liian korkea. Ei työpaikkoja synny, mikäli henkilöiden palkkaaminen yritykseen on liian suuri riski yrittäjälle. Tämän mekin olemme huomanneet, ja juuri siksi hallitus toimii helpottaakseen tilannetta.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus, jossa irtisanomisen perusteeksi riittäisi jatkossa asiallinen syy, ei tarkoita työntekijän turvan heikentämistä kohtuuttomalla tavalla, vaan kyse on todellisuudessa yhteisten pelisääntöjen selkeyttämisestä. Jatkossakaan irtisanomiseen eivät saa vaikuttaa syrjivät syyt. Syrjiminen on rikos. Esityksessä kuvattu asiallinen syy irtisanomiselle voi olla myös selkeä työntekijän velvoitteiden rikkominen, kuten töiden laiminlyönti, epäasiallinen käytös tai se, ettei työntekijä enää selviydy työtehtävistään. Jatkossa ei tarvitsisi enää arvioida sitä, kuinka painavalla tavalla työntekijän toiminta on ristiriidassa. Kuitenkin irtisanomisen edellytyksiä arvioitaisiin edelleen kokonaisuuden näkökulmasta ottamalla huomioon menettelyn vakavuus, työnantajan ja työntekijän olosuhteet sekä se, onko työntekijälle annettu mahdollisuus korjata toimintaansa.

Arvoisa puhemies! Tämä on vastuullinen ja harkittu uudistus, joka tuo joustavuutta työmarkkinoille ja helpottaa yritysten arkea. Kun irtisanomisperusteen arviointi on jatkossa yhdenmukaisempi ja ennakoitavampi, myös työnantaja tietää, että

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

irtisanomiskynnyksen määritelmä on kohtuullinen. Siten työmarkkinoille syntyy luottamusta, ja kun luottamusta on, syntyy myös työpaikkoja. Tämä esitys rohkaisee etenkin pieniä ja keskisuuria yrityksiä palkkaamaan, sillä riski joutua oikeudelliseen epävarmuuteen pienenee.

Arvoisa puhemies! Työ on paras turva niin yhteiskunnallemme kuin jokaiselle meille työkykyiselle ja työikäiselle. Työllisyys on Suomen talouden kivijalka, ja työ on se, mikä turvaa arkemme. On selkeää ja varmaa, että työnantaja ei sano irti hyvää työntekijäänsä vähäpätöisin perustein, vaan hän pitää kiinni hyvästä työntekijästä viimeiseen saakka. On oikein, että teemme kaikkemme mahdollistaaksemme työn jokaiselle. Tämä uudistus tukee kasvua, vahvistaa tuottavuutta ja luo tilaa uusille mahdollisuuksille. Kasvu syntyy vain työllä, ja sitä Suomi juuri nyt tarvitsee. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskisarja.

18.48 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Vastoin tapojani pidän asiallisen puheenvuoron.

Työsuhteen päättämiseen riittää vastedes asiallinen syy. Se ei tarkoita työläisen epäasiallista ja asiatonta sortoa. Uskon Karl Marxin Pääomaan: kapitalismi riistää lisäarvon proletariin selkänahasta, juu, mutta riisto ei onnistu ilman asiallista työvoimaa. Uskon myös Adam Smithin ”näkymättömään käteen”: oman etunsa tähden työnantaja usein pitää kiinni työn orjasta — pätee jopa kasvottomaan ylikansalliseen kvartaalitalouteen.

Lainsäätäjä rajoittaa markkinavoimien mielivaltaa ja pomon päähänpistoja. Siksi ei tule potkulakia, pikemmin potkimattomuuslaki. Joskus yrittäjän on pakko hankkiutua eroon asiattomasta ja epäasiallisesta palkollisesta, jottei yritys kaadu kaikkine työpaikkoineen. Tämä on painava peruste kuunnella yrittäjiä. Yrittäjyys, eli palkkojen maksaminen omasta pussista muille, ei nimittäin ole kansalaisvelvollisuus vaan vapaaehtoinen, hyvä työ. Yrittäminen tarkoittaa vastuuta omasta ja toistenkin toimeentulosta. Yrittäminen on elämäntapa, joka nyt harvinaistuu huolestuttavasti. Poistakaamme toki pienyrittäjiltä asiaton pakotus.

Arvoisa puhemies! Nykyisissä ympyröissäni en juuri näe ihmisiä, jotka käyvät rehellisissä töissä, ainakaan peilissä en näe. [Naurua] Kuitenkin otaksun, että eduskunnan ulkopuolella työn raskaan raatajat älyävät asian. Asiattoman työsuhteen pitkitys on väärin, myös asiallisten työkavereiden kannalta. Luultavasti asiattomia känsäkouria ei käytännössä olekaan. Uusiasiallisuutta kaipaa etupäässä julkisen sektorin ylin yläluokka. Korkeimpia ja kovapalkkaisimpia virkahenkilöitä on melkein mahdotonta harventaa. Byrokratia paisuu asiattomuuksiin, olipa virastolla asiahommaa tai ei. Hallinnon lokeroissa lieenee liian ehdoton irtisanomissuoja verrattuna esimerkiksi siihen, että asiattoman ja epäasiallisen kansanedustajan voi rahvas potkaista pellolle ilman painavaa syytäkin viimeistään puolentoista vuoden päästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

18.52 Hanna Laine-Nousimaa sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Keskisarjalle sen verran toteaisin, että palkan maksaminen työntekijälle omasta pussista ei ole hyväntekeväisyyttä, siinä maksetaan rahaa tehdystä työstä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Käymme lähetekeskustelua laista, jolla heikennetään työntekijän irtisanomissuojaa merkittävästi. Irtisanominen on tälläkin hetkellä mahdollista monesta syystä, kuten silloin, kun työntekijä ei työstään pysty suoriutumaan eikä toista työtä ole tarjota, työntekijä käyttäytyy epäasiallisesti, rikkoo lojaalisuusvelvoitetta tai yritys on taloudellisissa vaikeuksissa. Tällä hetkellä työstä suoriutumisen puutteiden vuoksi irtisanomiseen tarvitaan asialliset ja painavat perusteet.

Pidän tärkeänä sen tunnustamista, että suurin osa yrityksistä ja yrittäjistä toimii sekä yrityksensä että henkilökuntansa parhaaksi ja noudattaa johtamisessa inhimillisyyttä ja perusteellista harkintaa. Samoin pidän tärkeänä tunnustaa, että työntekijät toimivat pääosin tehtävissään työnantajayrityksen edun mukaisesti ja toiminnallaan vahvistavat yritysten menestystä ja myönteistä kehitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä mainitun vuoksi on vaikea käsittää sitä, mitä hallitus tavoittelee irtisanomisen helpottamisella tilanteessa, jossa kyseessä voi olla irtisanominen sellaisella perusteella, joka ei ole asiallinen ja painava. Onko tarkoitus helpottaa irtisanomista tilanteissa, joissa työntekijä vaikkapa perhesyistä kieltäytyy toistuvasti ylitoista ja näyttäytyy näin työnantajalle hankalana työntekijänä? Entä naisvaltaisilla aloilla, joilla on paljon työn ja perhe-elämän yhteensovittamista, koska edelleen vastuu lapsista on useimmin äidin harteilla? Tällä lailla ei tosin kannusteta myöskään miehiä sopimaan työpaikoilla perhe-elämää helpottavista käytännöistä, koska pelko leimautumisesta hankalaksi työntekijäksi nostaa todennäköisesti kynnystä asioiden esiin nostamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Lain perusteluissa ei nähdä, että irtisanomisen helpottamisella olisi merkittäviä vaikutuksia työn tuottavuuden kasvuun pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä tuottavuus voi kasvaa. Toisaalta yleisessä irtisanomissääntelyn vaikutuksia koskevassa tutkimuskirjallisuudessa on myös esitetty, että erityisesti talouskriisien yhteydessä irtisanomisten tiukempi sääntely voi säilyttää tuottavuutta pidemmällä aikavälillä, kun osaamista ei menetetä laajoilla irtisanomisilla ja kasvu pääsee nopeammin käyntiin suhdanteen kääntyessä. Korkeampi irtisanomiskynnys voi myös lisätä yrityksen ja henkilöstön sitoutumista, inhimillisen pääoman kasvua ja sitä kautta parantaa tuottavuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on vielä syytä arvioida, onko esitettyä lakia tarkoituksenmukaista edistää. Työelämää koskevien lakien yhtenä tarkoituksena on luoda oikeudenmukaisia ja reiluja pelisääntöjä. Heikentämällä yhden osapuolen, työntekijän, mahdollisuuksia olla tasapuolinen neuvottelukumppani työnantajan kanssa omaa työtään koskevissa asioissa ei rakenneta oikeudenmukaista ja hyvää työelämää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm poissa, edustaja Koskela poissa. — Edustaja Viitala.

18.55 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys niin sanotuksi potkulaiksi on osa hallituksen ideologista hanketta, jonka todellisena tavoitteena ei valitettavasti ole työllisyyden parantaminen, vaan tuntuu, että tarkoitus on vain palkansaajan aseman heikentäminen. Tämä esitys on jälleen vain uusi osa tätä koko hallituskauden jatkunutta hanketta, jossa palkansaajan asemaa on heikennetty, ja hallituksen työelämäpolitiikka on keskittynyt vain juurikin näiden heikennysten läpiviemiseen, mikä myös näkyy hallituksen epäonnistumisena työllisyydenhoidossa.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Jos tästä ihan vain muutaman otteen kertaan, mitä palkansaajan heikennyksiä tässä on jo tehty ja mitä on tulossa, niin hämmästelen sitä, miten tällainen yhtälö tässä salissa halutaan tosiaan viedä läpi. Eli nyt olette tässä hallituksena helpottamassa irtisanomista, ja kuitenkin teillä on vielä tulossa myös määräaikaisten työsopimuksien muutos sillä tavalla, ettei vaadita erityistä perustetta, joten tällainen tietynlainen ketjutus työelämässä varmasti tulee myös lisääntymään. Täällä on valitettavasti pitkä lista asioita, jotka ovat jo tulleet voimaan työttömyysturvan ja sosiaaliturvan heikennyksistä: ansiopäivärahan saamiseen tarvittavaa työssäoloaika on pidennetty, ansiopäivärahaa leikataan jo kahden kuukauden jälkeen, palkkatuettu työ ei kerrytä työttömyyspäivärahan työssäoloaika, työttömyysturvan lapsikorotukset on poistettu, toimeentulotukea leikataan ja sen saamista vaikeutetaan, mikä on toteutettu, ja työttömyysturvan omavastuu-aikaa on pidennetty. Täällä on tosi pitkä lista tosiaan heikennyksiä palkansaajille, ja nämä ovat juuri sellaisia asioita, mitä työttömäksi jäädessään tarvitsee, ja pelkään, että nyt sitä työttömyyttä tulee sitä myöten enemmän, koska irtisanominen on helpompaa. Edellisessä puheenvuorossa kuulumme tiettyjä esimerkkejäkin, missä nämä varmasti voivat tulla esille, muun muassa raskaussyrjinnän muodossa.

Hallituksen väite siitä, että irtisanomiskynnyksen alentaminen loisi niitä työpaikkoja tai vahvistaisi kasvua, on hyvin epävarma. Kuvaavaa on se, että hallituksen omassa esityksessä todetaan, ettei tutkimuskirjallisuudesta ole löydettävissä yhtenäistä näkemystä siitä, miten irtisanomissuojat edes vaikuttaa työllisyyteen, ja siitä huolimatta hallitus hakee tälle heikennykselle tukea epävarmoilla oletuksilla ja karkeasti ylitulkituilla rekrytointivaikutuksilla.

Arvoisa puhemies! Suomen työttömyysaste on noussut viime vuosina Euroopan korkeimpien joukkoon. Meidän pitäisikin pikemmin saada ihmisiä töihin eikä pois töistä, näin ainakin oman ajatukseni mukaan. Hallituksen oma työllisyystavoite on jo yli 170 000 uuden työllisen päässä, koska on menty pakkasen puolelle tässä kaksi vuotta siitä tilanteesta, joka oli tämän hallituksen aloittaessa. Muun muassa työministerin kotimaakunnassa Satakunnassa jokaista työpaikkaa kohden on kymmenen hakijaa, ja on ihan selvää, että kymmenen hakijaa kun on ja yksi työpaikka tarjolla, niin se ei riitä kaikille. Eli tulisi panostaa uusien työpaikkojen luomiseen ja aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan, eikä potkujen helpottamiseen.

Hallituksen esitys ei ole vain irtisanomislaki, vaan se on oikeastaan toimeentulon heikennyslaki. Yhdistettynä hallituksen aiempiin sosiaaliturvaleikkauksiin, joita tuossa jo hieman luetteloin, tämä laki heijastuu suoraan siihen ihmisen arkeen, kun palkkatulojen menetystä seuraa työttömyysturvan karenssi ja sen jälkeen jopa toimeentulotuen alentaminen. Moni voi joutua tilanteeseen, jossa henkilö on irtisanottu täysin epäselvin perustein ja hän menettää samalla oikeutensa niin työttömyysetuuteen kuin viimesijaiseen toimeentuloturvaan. Näin hallituksen leikkaukset ja heikennykset helposti kasaantuvat ja aiheuttavat täysin kohtuuttomia tilanteita, ja monesti samoille ihmisille. Tätä lakia ei pitäisi missään nimessä viedä eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki poissa. — Edustaja Kallio.

19.00 Vesa Kallio kesä: Arvoisa rouva puhemies! Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat olleet hyvin erimielisiä tämän lakiesityksen ehdotuksen tarpeellisuudesta ja vaikutuksista. Se näkyy täällä salissakin selvästi, mitä kauemmaksi vasemmalle ja oikealle mennään.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Hallitus toivoo, että matalampi kynnys irtisanoa työntekijä lisää yritysten halukkuutta rekrytoida uusia työntekijöitä — sinänsä looginen tavoite. Tässä hallituksen esityksessä kuitenkin todetaan, että esityksellä ei ole erityistä työllisyysvaikutuksen kautta muodostuvaa kansantaloudellista vaikutusta, koska tutkimuskirjallisuuden perusteella ei voida luotettavasti esittää muutoksella olevan vähäistä suurempaa työllisyysvaikutusta. Eli tämä on siis tässä esityksessä itsessään tuotu esille. Useiden tutkimusten ja selvitysten mukaan vaikutus voi olla myös neutraali, koska irtisanomissuojan heikentäminen voi kasvattaa sekä rekrytointiastetta että irtisanomisastetta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa on käyty keskustelua raskaussyrjinnästä, ja se on tullut täällä salissakin esille. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota riskiin siitä, että lakimuutokset voisivat lisätä raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Hallituksen esityksen mukaan tällainen vaikutus on joissain tapauksissa mahdollinen, mutta sen arvioidaan olevan silti epätodennäköinen. Edellisestä näkemyksestään huolimatta hallitus itse toteaa esityksessä, että on mahdollista, että lakimuutoksien myötä tällaisten tapausten määrä voi jossain määrin myös kasvaa. On huomattava, että työsopimuslaissa ja merityösopimuslaissa säädetään raskaana ja perhevapaalla olevien erityisestä irtisanomissuojasta, jonka mukaan raskaus tai perhevapaoikeuden käyttäminen ei voi olla työsopimuksen irtisanomisperuste. Työnantajan tulee voida osoittaa, että irtisanominen johtuu näissä tilanteissa muista seikoista.

Arvoisa puhemies! Lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa oli mainittu myös alisuoriutuminen irtisanomisperusteena. Jatkovalmistelussa hallitus päätyi poistamaan maininnan alisuoriutumisesta erillisenä moitittavuutta ilmentävänä tekijänä. Työntekijän alisuoriutumisen merkitys irtisanomiseen oikeuttavana menettelynä kuitenkin säilyisi hallituksen esityksen mukaan, ja sitä arvioitaisiin jatkossa ehdotetun lain mukaisilla kriteereillä.

Tämä hallituksen esitys on käytävä hyvin huolellisesti valiokuntakäsittelyssä ja täällä eduskunnassa läpi ennen kuin lopullisia päätöksiä siitä tehdään. Siinä, kuten monessa muussakin, oikeastaan kaikissa asioissa, on löydettävä se tasapaino, tässä tapauksessa työnantajien ja työntekijöiden välillä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen poissa. — Edustaja Rantanen.

19.03 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erinomaisen helppo ja hyvä jatkaa tästä. Toivomme todella, että valiokuntakäsittelyssä tämä asia käydään niin perusteellisesti, että plussat ja miinukset voidaan aidosti laittaa riviin ja sen jälkeen tehdä päätös siitä, viedäänkö tällaista esitystä eteenpäin, ja nimenomaan että löytyisi se tasapainoinen ratkaisu työnantajien ja työntekijöitten välillä. Tämä hallitushan on edistänyt kaikin keinoin vain työnantajien etuja.

Nyt on kyse siis nimenomaan potkulaista, ja itse ajattelen, että sitä ei voida pitää hyväksyttävänä. Tämä esitys tulee vaikuttamaan yli kahteen miljoonaan palkansaajaan kohtuuttomalla tavalla ja aidosti tämänhetkisten tietojen mukaan täysin ennakoimattomasti. Tämä esitys ei liity yksistään vain irtisanomisiin, vaan tällä esityksellä on heijastusvaikutuksia myös kansalaisten toimeentuloon, ensiksi tietenkin niitten mahdollisten menetettyjen palkkatulosten osalta, ja meillä on täällä käsittelyssä tälläkin hetkellä myös viimesijaiseen toimeentuloturvaan tulevia muutoksia, ja voi olla niin, että tällä on vaikutuksia myös toimeentuloturvan menetyksiin.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Tämä hallitus peräänkuuluttaa täällä usein sitä, että meidän pitäisi puhua asioista positiivisesti ja meidän pitäisi tässä salissa luoda sitä toivoa, mutta kyllä se luottamus on asia, joka tulee sieltä kansalaisilta, jos niin on ollakseen. On niin, että emme voi pyytää, että meihin pitää luottaa. Se tulee tai ei tule. Täällä on tänäänkin kuultu, että työllistämisen kynnys Suomessa on liian korkea. Haluan kiittää niitä yrityksiä, jotka uskaltavat ja luottavat, jotka uskaltavat ja luottavat työntekijöihinsä ja uskaltavat yrittää. Se on yhteistyötä mitä suurimmassa määrin, ja uskonkin, että ne yritykset, jotka luottavat työntekijöihinsä, pärjäävät myös jatkossa. Kyllä toivon, että tämä hallitus ottaa vastuun omasta tekemästään politiikasta ja sen aiheuttamasta epävarmuudesta, jota kansalaiset tällä hetkellä tuntevat, ja aivan syystä.

Annetaan kuva siitä, että Suomessa työllistäminen on erityisen riskialtista, mutta kun katsotaan kansainvälisiä tilastoja, niin kyllä se niin on, että ei se Suomi nyt erityisen riskialtis maa olekaan. Henkilöperustainen työsuhteturva OECD-maissa: Suomen sijoitus on sijalla 17. Täällä jo aiemminkin tänään lueteltiin niitä maita, joissa se työsuhteturva on parempi kuin Suomessa, ja tällaisia maita ovat esimerkiksi Espanja, Ranska, Ruotsi, Latvia, Italia, Hollanti — siis niitä maita, joissa se työntekijän työsuhteturva on vielä parempi kuin meillä tällä hetkellä, ja kaikki toimet, mitä työ- ja tasa-arvovaliokunnassa tällä kaudella on ollut, ovat niitä, että ne heikentävät meidän työntekijöitten työsuhteturvaa. Irtisanomisaika ja irtisanomiskorvaus ovat OECD-maiden alhaisimpia Suomessa — siis alhaisimpia. Määräaikaisten työsuhteiden käyttö on helpompaa kuin OECD-maissa tai EU24-maissa keskimäärin. Silti täällä toistuvasti kerrotaan sitä, kuinka työntekijästä ei pääse eroon millään, ja sen vuoksi tällaisia potkulakeja sitten täytyy aivan välttämättömästi tuoda tänne.

Esitystä on perusteltu myös nimenomaan paranevalla työllisyydellä, ja en missään nimessä vastusta työllisyyttä parantavia toimia. Me kaikki toivomme, että löytäisimme niitä keinoja, joilla työllisyystilanne paranisi. Me olemme siis Euroopan toiseksi pahimmassa tilanteessa työttömyyden osalta. Mutta hallituksen esitys tästä potkulaista itse jo kertoo aivan muuta. Tämä ei vaikuta siis työllisyyden parantamiseen. Sitaatti: ”Tässä arviossa perusolettama on, ettei esityksellä olisi erityistä työllisyysvaikutusten kautta muodostuvaa kansantaloudellista vaikutusta, koska tutkimuskirjallisuuden perusteella ei voida luotettavasti esittää muutoksella olevan vähäistä suurempaa työllisyysvaikutusta.” Toinen sitaatti: ”Toisaalta yleisessä irtisanomissääntelyn vaikutuksia koskevassa tutkimuskirjallisuudessa on myös esitetty, että erityisesti talouskriisien yhteydessä irtisanomisten tiukempi sääntely voi säilyttää nimenomaan tuottavuutta jopa parempana.” Tämä on siis yksi osa ideologista heikennyspolitiikkaa, jota hallitus tekee.

Jatkan seuraavassa puheenvuorossa sitten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

19.09 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua haluan osaltani todeta sen, että jos jokin on tullut selväksi, niin kyllä se, että hallituksen työllisyys- ja työelämäpolitiikasta puuttuu vaikuttavuuden lisäksi nimenomaan reiluus ja tasapaino. Ja miksi rohkenen näin sanoa: perustelen sillä, että tämän kuluneen kahden vuoden aikana, tämän hallituskauden aikana, tähän saliin ja tämän talon valiokuntiin on tuotu lukemattomia esityksiä, joilla hallitus on nimenomaan yksipuolisesti heikentänyt suomalaisten työntekijöiden asemaa. On jotenkin surkuhupaisaa mielestäni, että kun tätä

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

kaikkea on perusteltu ennen kaikkea talouden kasvun ja työllisyyden parantamisella ja kohentamisella, niin nyt tämä eduskuntaan annettu laki, jolla irtisanomissuojaa heikennetään, on täysin ristiriitainen näiden sinänsä täysin perusteltujen, tavoiteltavien, toivottujen ja kannatettavien tavoitteiden kanssa. Niin että kyllä ihan aiheesta me tänään tätä keskustelua täällä käydään.

Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että me ollaan tässä salissa oltu hyvin yksimielisiä siitä, että tällä hetkellä Suomessa kasvun ehkä suurin yksittäinen pullonkaula liittyy nimenomaan siihen luottamuspulaan, siihen luottamuksen puutteeseen, mitä ihan tavalliset suomalaiset ihmiset tällä hetkellä kokevat. Se on ihan ymmärrettävää, että kun me eletään tällaista massatyöttömyyden aikaa, niin ne ihmiset, joilla työtä vielä on, ihan aidosti pelkäävät sen työn säilymisen puolesta, pelkäävät työttömyyttä. Sitten toisaalta samaan aikaan tiedetään se, että kun etuisuuksia ja työttömyysturvan tasoa on heikennetty, todella moni suomalainen työttömänä elävä ihminen tällä hetkellä yksinkertaisesti elää niin tiukoilla resursseilla, ettei sitä mahdollisuutta kuluttaa ole. On jotenkin ihan luonteva seuraus siitä, kun irtisanomissuojaa heikennetään, että se lisää ennen kaikkea sitä epävarmuutta ja se ruokkii tietänyttyypistä pelon ilmapiiriä. Se luontainen seuraus siitä, että kulutusta edelleen vähennetään, on minusta pelkästään ihan ymmärrettävää ja inhimillistä, mutta kun me huomioidaan se, että se taas edelleen heikentää kotimaista kysyntää ja se heikentää yritysten työllistämismahdollisuuksia, niin tämä kaikki on hyvin ristiriitaista suhteessa siihen, mitä hallitus tavoittelee. Mielestäni tämä on myös surullista siinä mielessä, että tässä ajassa nimenomaan tarvittaisiin sitä luottamusta, luottamuksen vahvistamista ja vakautta. Tätä taustaa vasten rohkenen kyllä sanoa, että tämä hallituksen esitys osoittaa paitsi harkitsemattomuutta myös hyvin heikkoa tilannetajua, että tässä työllisyystilanteessa tällaisia esityksiä tähän saliin tuodaan.

Selvää mielestäni on se, että vaikka hallitus nimenomaan itse painottaa, että nyt pitäisi valaa ihmisiin luottamusta, uskoa ja toivoa paremmasta huomisesta ja paremmasta tulevaisuudesta, niin se itse asiassa tekee toimia, jotka johtavat juuri päinvastaiseen tulokseen. Kyllä mielestäni on ihan aiheellista esittää vakava huoli siitä, että näin epäjohdonmukaista politiikkaa tehdään, ottaen huomioon, että olemme kuitenkin valtakunnan tason korkeimpia poliittisia päättäjiä ja tässä ajassa tarvittaisiin nimenomaan aidosti vaikuttavia toimia ja johdonmukaisesti ja strategisesti viisaita päätöksiä.

Toivon todella, että tämä kyseinen laki tämän talon käsittelyn aikana saa sen ansaitseman huomion, siihen käytetään sen ansaitsema aika ja ihan aidosti tutkitaan niitä hyötyjä ja haittoja, joita tähän esitykseen sisältyy, jotta siitä nyt vähintään saataisiin kestävämpi ja edes jossain määrin hyväksyttävämpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

19.14 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssämme oleva Orpon hallituksen huono esitys, kansan suussa potkulaki, merkitsee käännekohtaa suomalaisessa työelämässä. Hallitus esittää, että työntekijän henkilöön liittyvään irtisanomiseen ei enää tarvittaisi asiallista ja painavaa syytä vaan jatkossa riittäisi pelkkä asiallinen syy. Tämä muutos saattaa kuulostaa tekniseltä, mutta sen seuraukset ovat kaikkea muuta kuin teknisiä. Ne ovat hyvin todellisia ja hyvin inhimillisiä. Kyse on turvasta, toimeentulosta ja luottamuksesta työelämän pelisääntöihin.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Hallituksen oma esitys on täynnä varauksia ja epävarmuuksia. Se myöntää sivu toisensa jälkeen, ettei tutkimustiedosta löydy tukea sille väitteelle, että irtisanomiskynnyksen madaltaminen parantaisi työllisyyttä. Hallituksen esityksessä sanotaan: ”Tutkimuskirjallisuudessa ei ole yksiselitteistä vastausta siihen, miten irtisanomissuoja vaikuttaa työllisyyteen tai työttömyyteen.” Tämä siis hallituksen esityksessä. Silti hallitus on päättänyt ottaa riskin, jonka se tietää olevan ihmisten kannalta kohtuuton. Tämä on ideologinen esitys, ei tutkimustietoon perustuva.

Työntekijän irtisanomissuoja on ollut suomalaisen työelämän peruskivi. Se ei ole este työllistämislle vaan osa sellaista järjestelmää, joka luo turvaa, sitoutumista ja ennustettavuutta. Nyt hallitus haluaa purkaa tämän perustan. Kun irtisanomiskynnyksen erityinen painavuus poistetaan, syntyy väistämättä epävarmuutta. Työntekijä ei enää voi tietää, milloin hänen asemansa on turvattu ja milloin ei. Tämä epävarmuus heijastuu työpaikoille, perheisiin ja koko yhteiskuntaan.

Arvoisa puhemies! Tämä epävarmuus ei jää työpaikan ovelle. Kun ihminen menettää työnsä, hän menettää usein myös turvaverkkonsa. Hallitus ei nimittäin ole keventämässä työttömyysturvan seuraamuksia vaan päinvastoin. Irtisanotulle työntekijälle voidaan määrätä 45 päivän korvaukseton määräaika, karenssi, jos katsotaan, että hän on itse ollut moitittavalla tavalla syyllinen työsuhteen päättymiseen.

Kun irtisanomiskynnystä madalletaan näin epämääräisesti, kukaan ei enää tiedä, miten tätä moitittavaa menettelyä arvioidaan. Hallitus on jo aiemmin päättänyt, että toimeentulotukeakin voidaan näissä tilanteissa alentaa. Näin työn menettämisestä voi seurata ketju: työttömyysturvan menetys, toimeentulotuen alennus ja lopulta syöksy kohti köyhyyttä, josta on hyvin vaikea nousta. Ministeri Marttinen on myös itse todennut, ettei pysty sanomaan tarkalleen, mille tasolle irtisanomiskynnys tulee madaltumaan. Toisin sanoen hallitus tuo eduskuntaan lain, jonka vaikutuksia se ei pysty ennakoimaan, ja se sysää työntekijät elämään epävarmuudessa, jonka raja selviää vasta oikeudenkäyntien kautta. Kuka uskaltaa hakea oikeutta, jos käräjäoikeusvaiheen kuluriski voi nousta viisinumeroiseksi summaksi ja jos lopputulos on epävarma?

Oikeuskanslerinvirasto on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että esitys horjuttaa perustuslain 18 §:n turvattua oikeutta työhön ja palvelussuhteen pysyvyyteen. Säännöksen tarkoituksena on suojata työntekijää mielivaltaiselta kohtelulta ja korostaa heikomman osapuolen suojaa, mutta hallitus kääntää tämän periaatteen pääläelleen ja väittää, että irtisanomissuojan heikentäminen edistää tavoitetta työllisyyden lisäämisestä. Se on sanalla sanoen hämmästyttävää logiikkaa ja osoitus siitä, että esityksen perustelut on laadittu enemmän poliittiseen tarkoitukseen kuin oikeusvarmuuden näkökulmasta.

Esityksessä ei ole myöskään lapsivaikutusten arviointia. Siinä ei ole arvioitu, miten työsuhteen epävarmuus vaikuttaa perheiden talouteen, vanhempien jaksamiseen tai syntyvyyteen, vaikka hallituksen oma teksti myöntää, että irtisanomissuojan heikentämisellä voi olla kielteinen vaikutus syntyvyyteen. Tämä on huolestuttavaa maassa, joka jo kamppailee väestökriisin ja heikentyvän huoltosuhteen kanssa, maassa, jossa jo 30 000 lasta on hallituksen päätöksillä työnnetty köyhyyteen.

Tässä salissa meidän tulisi kyetä erottamaan ideologia todellisuudesta: työllisyys ei parane tekemällä työnteosta turvattomampaa, yritysten tuottavuus ei kasva, jos työntekijät elävät pelossa, ja Suomen kilpailukyky ei vahvistu, jos ihmisiltä viedään oikeus kohtuulliseen toimeentuloon ja luottamukseen työn pysyvyydestä. Tämä hallituksen linja on selvä: se haluaa tehdä työntekijästä entistä helpommin korvattavan, mutta yhteiskunta

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

ei voi rakentua sillä periaatteella, että ihminen on vain kuluerä, joka voidaan vaihtaa, kun se on kätevää.

Arvoisa puhemies! Meidän tulee puolustaa suomalaisen työelämän peruseriaa: reiluutta, ennakoitavuutta ja luottamusta. Tämä hallituksen esitys ei edistä työllisyyttä, se edistää epävarmuutta. Siksi meidän tulee suhtautua tähän niin sanottuun potkulakiin hyvin kriittisesti, perusteellisesti ja työntekijän näkökulmasta, ei työntekijän kustannuksella. Suomalainen työ ei tarvitse pelkoa, se tarvitsee luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.19 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä eduskunnassa tuntuu välillä — ihan syystäkin — siltä, että hallitus olisi pudonnut pois siitä todellisuudesta, joka tuolla talon ulkopuolella on olemassa kaikkine haasteineen, kansalaisineen ja tulevaisuuden toivottomuuden tunteineen. Siksi koen tarpeelliseksi tuoda viestiä kuuluiin sieltä tavalliselta suomalaiselta, joka yrittää parhaansa mukaan pärjätä hallituksen kurituksen keskellä töitä hakien ja irtisanomisen helpottamisen vaikutuksia kummastellen.

”Työttömänä Pohjois-Karjalassa: Olen pitkäaikaistyötön ja hakenut kymmeniä, kymmeniä työpaikkoja vuosien aikana. Erilaisia ammattipätevyyksiä löytyy kymmenkunta, ja olen aikuiskoulutuksella täydentänyt osaamisvajettani vuosien aikana, mutta töitä ei tunnu löytyvän, ja sen aikuiskoulutuksenkin tämä hallitus onnistui sössimään. Palkkatukityöllisyysmäärärahat vuodelle 2025 loppuivat Pohjois-Karjalassa jo helmikuun puolessavälissä.

Pohjois-Karjalassa oli syyskuun 2025 lopulla 9 769 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 544 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vertailun vuoksi avoimia työpaikkoja oli vain 321. Nyt monessa yrityksessä käydään muutosneuvotteluja, jotka koskevat satoja henkilöitä, ja jää nähtäväksi, paljonko tulee työttömiä lisää. Koko maassa työttömien määrä oli syyskuussa 308 900, joista lomautettuja oli 15 140, ja työttömien määrä lisääntyi 29 200 henkilöllä. Työttömien osuus työvoimasta oli siis 11,4 prosenttia, ja tässä luvussa eivät ole mukana ne henkilöt, jotka tekevät vähintään viisi tuntia viikossa töitä. Myös pitkäaikaistyöttömyys nousi. Yli vuoden työttömänä olleita oli kuntien työvoimapalveluissa 129 200, mikä on 32 300 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Aivan karmeita lukuja!

Hallituksen nyt kaavailema lakiuudistus irtisanomisen helpottamisesta tulee kasvattamaan ja lisäämään työttömyyttä, ja yhtään uutta työpaikkaa sillä ei saavuteta. Se lisää työntekijöiden epävarmuutta omaan talouteen ja vähentää ostokäyttäytymistä, mikä vaikuttaa palveluiden tuottamiseen ja verotuloihin. Hallituksen jo aikaisemmin tekemät leikkaukset ovat koskeneet kaikkein heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä, ja yhtään uutta työpaikkaa ei ole tullut. Työttömyysluvut ovat jo nyt ennätysuuret, ja nuorten mielenterveysongelmat kasvavat kuten Suomen velkakin.

Työttömälle työnhakijalle jää noin 595 euroa kuukaudessa puhtaana käteen, ja sillä pitää pärjätä. Sen summan kun jakaa 30:llä, niin tekeehän se jo 19 euroa 83 senttiä per päivä. Miltä tuo kuulostaa pääministerin, valtiovarainministerin tai työllisyysministerin mielestä? Ruokaa, lääkkeitä ja laskuja pitäisi maksaa, mutta ei rahat riitä. Jostain on vielä karsittava: söisikö tällä viikolla vai ostaisiko lääkkeitä?

Nyt hallituksen esittämä lakiuudistus lisää siis työttömyyttä ja syrjäytymistä ja sen uhkaa, kun ei uskalleta kohta työpaikoilla puhua työyhteisön kehittämisestä tai monesta

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

muustakaan asiasta, kun pelkona on leimautuminen ja irtisanominen. Näinkö tämä Suomi saadaan nousuun: eriarvoistamalla ja jatkuvalla leikkaamisella ja työntekijöiden asemaa heikentämällä? Eikö meidän yhdessä pitäisi miettiä Suomen etua ja sitä, miten se saadaan nousemaan tästä työttömyydestä, eikä oman poliittisen ryhmän ideologiaa ja sitä, että seuraavakin hallitus joutuu leikkaamaan ja päästään huutelemaan leikkauksista? Teidät edustajat on sinne valittu vaaleilla ja omilla poliittisilla ja puolueiden lupauksilla. Nyt äänestäjänä kun olen seurannut toimianne, niin on pakko kysyä, että menikö nyt teot ja lupaukset niin kuin meille äänestäjille annettiin ymmärtää, ja voin sanoa, että ei mennyt. Olen itse toiminut ohjaajana ja tiimien vetäjänä määräaikaissa työsuhteessa, ja siinä työssä olen kuunnellut myös niitä muita, mitä niillä on sanottavaa, enkä ajanut omaa ideologiaa päättömästi eteenpäin.

Tähän lopuksi toivon, että kuuntelisitte, hallituksen edustajat, myös oppositiipuolueiden edustajia ja asiantuntijoita. Suomi ei nouse tästä pelkästään työntekijöiden oikeuksia polkemalla vaan yhdessä tekemällä.

Terveisin, työn työnhakija Pohjois-Karjalasta.”

Arvoisa rouva puhemies! Siinä sitä oli jälleen viestiä, jonka toivottavasti hallitus kaikessa ylimielisyydessään kuuntelisi, jotta lisääntyisi sen todellisen elämän tietous ja ymmärrys siitä, mitä tuolla Eduskuntatalon ulkopuolella suomalaiset kokevat tässä tilanteessa. Lopputilin antamisen helpottaminen ei ole oikea ratkaisu työllisyyden, talouden ja luottamuksen vahvistamiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Lyly.

19.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä tuli vähän yllättäen, kun olin uppoutunut tuonne papereihin, mutta ei mitään.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä pieni kertaus siitä, että Suomessa syntyy ja päättyy työsuhteita monin eri tavoin. Meillä syntyy satojatuhansia työsuhteita vuodessa, ja niitä päättyy myös valtava määrä. Sitten kun katsotaan, miten näitä päätetään henkilöön perustuvista syistä, niin koeaikana päättyy 14 600 työsuhdetta. Sitten tämän lainkohdan, mistä me nyt puhumme, perusteella on päättynyt asiallisesta ja painavasta syystä noin 12 400 työsuhdetta. Sen lisäksi työsuhteita päättyy purkamalla, vakavan rikkeen johdosta, ja sitten eniten työsuhteita päättyy tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä, ja totta kai sitten vielä työsuhteita päättyy henkilön itsensä päättämänä. Eli meillä tapahtuu työsuhteitten päättämisiä hyvin montaa kautta, ja nyt tämä koskee sitä kokonaisuutta, jossa puhutaan tästä noin 12 000 työsuhteen päättymisestä.

Mielenkiintoinen kysymys tässä on se, että nyt kun koeaikana tapahtuu tämä vajaat 15 000 ja sitten tuotannollisesta ja taloudellisesta syystä tapahtuu työsuhteitten päättämisiä, niin kun tämän lakiesityksen pohjalta irtisanomiskynnystä madalletaan, niin kuinka paljon se johtaa siihen, että työsuhteitten päättyminen koeaikana pienenee, se lukumäärä, vai muuttuuko se ollenkaan. Sama koskee tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä irtisanottavia työttömiä: Muuttuuko se määrä tänne yksilöperusteiseen suuntaan, koska siellä tuotannollisen ja taloudellisen syyn perusteella on semmoinen tilanne, että siellä on muun muassa tämmöinen muutosturvamaksu, joka koskee yli 55-vuotiaita. Jos päätetään tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä, niin muuttuvatko ne irtisanomistilanteet tälle puolelle ja sitten samalla heikennetään niitten 55-vuotiaitten asemaa? Tämä on semmoinen asia, joka tulee selviämään jatkossa, ja tämä vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Ehkä tärkein asia tässä on kuitenkin se, että nyt kun tätä lakiesitystä ollaan vääntämässä, niin sen sisältö on sillä lailla avoimesti kirjoitettu, että oikeuskäytäntö ratkaisee sen tilanteen, miten pitkälle siinä mennään. Joka tapauksessa suunta on selvä, kuinka alas tämä suoja menee. Sitten voi kysyä — ja varmaan jatkokäsittelyssä pitää hyvin tarkasti käydä sitä läpi — onko tämä meidän lainsäädännön perusta, onko tämä perustuslain idea, että me oikeuskäytännön kautta luodaan oikeustila, vai pitäisikö sen olla lainsäädännössä tarkemmin määritelty.

Sitten kun katsotaan tätä lakiesitystä, kun jatkossa riittää asiallinen syy irtisanomiseen: Se on selvästi lievempi tietenkin, kun on ollut asiallinen ja painava syy yhdessä. Tämä on tosiasiaa matalampi kynnyks, ja sitten siihen asialliseen syyhyn ei ole laitettu mitään arviointikynnyksiä. Ei ole semmoisia kynnyksiä, jotka siinä on määritelty. Sitä ei ole edes oikeastaan muulla tavalla avattu kuin otsikoimalla viidellä asiakokonaisuudella näitä, mitkä asiat pitää ottaa huomioon. Tämä on semmoinen asia, joka tulee tässä olemaan todella isossa valinkauhassa, kun tätä lakia ruvetaan aikanaan sovittamaan. Ihmisten arvio on, että noin viisi vuotta menee, ennen kuin me tiedetään lopullinen tilanne tämän lain osalta oikeustapausten kautta. Tämä on aika iso ongelma, koska pitäisi tietää, minkälaisia vaikutuksia tällä käytännössä on.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten vielä tämä koeaika: Kun täällä on näin paljon koeaikatyösuhteitten päättämisiä nyt ollut ja se koeaika on puoleen vuoteen asti tuolla laissa, niin jo aika moni asia on kyllä pystytty sen koeajan myötä työsuhteitten päättämisen osalta hoitamaan, koska sinä aikana yleensä nähdään se, minkälaisessa tilanteessa työntekijä on, onko se siihen työhön sopiva, ja niin poispäin.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten irtisanomisprosessissa on myös semmoisesta kyse, että kuinka hyvin se siellä yrityksessä hoidetaan, kuinka siitä tilanteesta varoitetaan asianomaista henkilöä, voiko hänellä olla riittävä aika korjata se laiminlyönti tai virhe, mitä hän on tehnyt, ja niin poispäin. Tässä on myöskin tämmöisestä osaamisesta kysymys, kun näitä työsuhteita päätetään. Nyt kun helpotetaan tätä prosessia, saattaa hyvin olla, että tässä tapahtuu semmoisia irtisanomisia, jotka nykylain mukaan eivät olisi olleet aiheellisia. Sitten tässä lakiesityksessä taitaa olla kymmeniä oikeuskäsittelyjä, niin olisi ollut kiva saada joku arvio, kuinka moni niistä olisi päättynyt toisin, jos tämä laki olisi ollut voimassa.

Arvoisa rouva puhemies! Otan seuraavan puheenvuoron. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

19.31 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelemme täällä yllättävän hiljaisessa salissa tätä hallituksen esitystä eduskunnalle työntekijän henkilöön liittyvää irtisanomisperustetta koskevan lainsäädännön muuttamisesta. Olisin kyllä odottanut, että täällä olisi hallituspuolueiden edustajia puolustamassa tätä lakia, minkä juurisyytä ainakaan minä en itse ymmärrä, miksi me tarvitsemme tämmöistä. Edellinen puhuja, edustaja Lyly, toikin tuossa juuri esille, että meillä on koeaikamenettely, jota on pidennetty myös kuuteen kuukauteen. Kyllä kuudessa kuukaudessa tiedetään varsin usein, minkälainen henkilö on, onko soveltuva siihen työhön ja ovatko kyvyt sellaiset, jotka kohtaavat työn vaatimuksia. Kyllä ne tulevat esille siinä puolen vuoden aikana.

Arvoisa puhemies! Otan tässä esille vielä, että työministeri Marttinen on itse myöntänyt aiemmin syksyllä Kauppalehden haastattelussa, ja lainaan tässä suoraan hänen

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

sanomisiaan, että ”emme pysty sanomaan tarkalleen, mille tasolle irtisanomiskynnys tulee madaltumaan.” Kuten ministeri on todennut, tämä tulee vahvistumaan vasta tulevana vuosina oikeuskäytännön perusteella, ja toisin sanoen työntekijät joutuvat elämään epämääräisen lain varassa ja sen käytännön vaikutusta selvitetään vasta vuosien päästä oikeudenkäynneissä. Hallitus toteaa ylimalkaisesti, että kyseessä olisi vain vähäinen heikennys, mutta miten voidaan väittää heikennyksen olevan vähäinen, kun edes lakia valmisteleva ministeri ei tiedä, kuinka paljon irtisanomiskynnys todellisuudessa laskee? Ja jos merkitys on hallituksen mielestä muka vähäinen, niin miksi lakia edes uudistetaan ja tuodaan työmarkkinoille siten lisää epävarmuutta? En ole aivan varma, onko tässä riskinhallinta ollut ihan kohdillaan.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole esitys, joka edistäisi työllisyyttä, kuten on todettu. Kyseessä on lakiesitys, joka vain lisää epävarmuutta työmarkkinoilla, lisää epäoikeudenmukaisuutta ja toimeentuloriskejä. Suomen yli kahden miljoonan palkansaajan kohdalla kyse ei ole teoreettisesta muutoksesta vaan arjesta, jossa potkut voivat jatkossa tulla yhä löyhemmin perustein ja jossa oikeuksien puolustaminen käy yhä kalliimmaksi ja vaikeammaksi.

Tässä tilanteessa tarvittaisiin potkulain sijaan todellakin sitä aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Tarvittaisiin panostuksia työllisyystoimiin, riittäviin työllistymispalveluihin, palkkatukeen, työnhakijoiden osaamisen vahvistamiseen, tämänkaltaisiin asioihin. Hallituksen potkulaki ei tee mitään näistä. Se vain siirtää epävarmuutta työntekijöiden harteille ja heikentää luottamusta, jota menestyvä työelämä edellyttäisi. Suomalainen työelämä tarvitsee tasapainoa, ei epävarmuuksia, ja tämä laki on omiaan tuomaan nimenomaan niitä epävarmuuksia, joita varmastikaan kukaan ei työelämäänsä kaipaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.34 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Olemme saaneet kuulla täällä salissa sekä hyviä, pohdiskeltavia puheenvuoroja liittyen tähän lakiesitykseen että sitten ehkä hieman ylimenevää pelottelua asiasta.

Työnantajat eivät tällä hetkellä odota tämän lain voimaantuloa päästäkseen irtisanomaan työntekijöitä. Jokaisen työntekijän palkkaaminen on yritykselle iso ponnistus, ja työntekijöistä halutaan pitää kiinni.

Me elämme nyt ajassa, jossa työmarkkinat muuttuvat nopeammin kuin koskaan ennen. Teknologia ja globalisaatio ja työn sisällön jatkuva uudistuminen haastavat sekä työntekijöitä että työnantajia. Siksi meidän on uskallettava tarkastella myös työsuhdeturvaa ja irtisanomissääntelyä uudesta näkökulmasta, sellaisesta, joka tukee sekä työntekijöiden oikeuksia että koko kansantalouden elinvoimaa. Ehdotetut muutokset henkilöperusteisen irtisanomisen säätelyyn tähtäävät juuri tähän. Ne eivät ole hyökkäys työntekijöitä vastaan vaan keino lisätä työmarkkinoiden toimivuutta, tuottavuutta ja lopulta myös työllisyyttä.

Tutkimukset osoittavat, että kun työvoima pääsee liikkumaan joustavammin yritysten ja tehtävien välillä, koko talouden tuottavuus kasvaa. Tällä hetkellä liian tiukka irtisanomissuoja voi johtaa siihen, että työntekijä jää tehtävään, jossa hänen osaamisensa ei pääse täyteen käyttöön. Joustavampien työmarkkinoiden myötä yritykset voisivat kohdentaa työvoimaa tehokkaammin ja työntekijät hakeutuisivat osaamistaan paremmin

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

vastaaviin tehtäviin. Vaikka tämä uudelleen sijoittuminen voi hetkellisesti sisältää työttömyysjaksoja, lopputulos on parempi: työvoima sijoittuu tarkoituksenmukaisemmin, ja kokonaistuottavuus kasvaa. Tutkimuskirjallisuus, esimerkiksi OECD:n Employment Outlook, lisäksi toteaa, että korkea irtisanomiskynnys voi hidastaa uusien teknologioiden käyttöönottoa. Yritykset, jotka eivät uskalla joustaa henkilöstörakenteessaan, ottavat vähemmän riskejä, investoivat vähemmän innovaatioihin ja jäävät jälkeen kilpailussa. Kun työmarkkinat joustavat, teknologia ja osaaminen leviävät nopeammin ja yritysten rohkeus kasvaa.

Arvioissa todetaan, että muutoksen työllisyysvaikutuksista ei ole varmaa näyttöä. Tämä on totta, mutta epävarmuus ei ole sama asia kuin vaikutusten puute. Päinvastoin kansainvälinen tutkimus viittaa siihen, että irtisanomisten ja rekrytointien lisääntyminen kasvattaa työvoimakiertoa ja dynamiikkaa, mikä pitkällä aikavälillä tukee työllisyyttä. Kun työnantajat voivat reagoida herkemmin muuttuviin tilanteisiin, ne uskaltautuvat myös palkata helpommin. Nykyinen järjestelmä, jossa työntekijän irtisanominen henkilöön liittyvistä syistä on erityisen vaikeaa, luo epävarmuutta erityisesti kaikkein pienimmille yrityksille. Tämä epävarmuus voi estää rekrytointeja ja siten pitää työllisyysasteen alempana kuin se muuten olisi. Muutos ei siis tarkoita turvattomuutta vaan uusia mahdollisuuksia, enemmän liikkuvuutta, enemmän rekrytointia ja enemmän mahdollisuuksia löytää omaa osaamista vastaavaa työtä. Tätä näkökulmaa esimerkiksi edustaja Lyly toi edellisessä puheenvuorossaan hyvin esille.

On totta, että liian tiukka irtisanomissuoja voi hetkellisesti suojata tuottavuuden kriisien aikana, kun osaamista ei menetetä laajoissa irtisanomisissa, mutta pidemmällä aikavälillä se hidastaa talouden uudistumista. OECD:n ja useiden eurooppalaisten tutkimusten mukaan tiukasti säännelty työmarkkinat heikentävät kokonaistuottavuutta juuri siksi, että ne estävät työvoiman luonnollista kiertoa ja yritysten kykyä sopeutua.

Työmarkkinat eivät ole nollasummapeli. Kun yritykset menestyvät, myös työntekijät menestyvät. Kun tuottavuus kasvaa, kasvaa myös hyvinvointi. Muutokset henkilöperusteiseen irtisanomissäätelyyn eivät ole siis uhka vaan enemmänkin mahdollisuus — mahdollisuus dynaamisempaan, kilpailukykyisempään ja työllistävempään Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

19.40 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meillä on yhteinen tahto siitä, että Suomi olisi työllistävämpi ja meillä olisi enemmän työpaikkoja. Niin kuin täällä on jo moneen kertaan todettu, nämä muutokset kuitenkin heikentävät merkittävästi työntekijän asemaa ja työsuhteturvaa ilman niitä tasapainottavia toimia. Tämähän olisi siis ehkä hyväksyttävissä oleva lakiesitys, jos meillä tulisi sinne toiselle puolelle jotakin vastaavaa, mutta sehän tässä meitä demareitakin närästää erityisen paljon, kun nämä kaikki toimet ovat vain niitä työntekijöitä kurittavia ja se tasapaino nimenomaan työnantajien ja työntekijöitten väliltä puuttuu kaikista näistä esityksistä. Ja juuri niin kuin täällä on jo monta kertaa todettu, nämä lakimuutokset vaikuttavat kaikkiin työsuhteisiin palkansaajiin. Täällä aikaisemmin yksi hallituspuolueen edustajista jo vähän toivoi, että tässä olisi tulossa myös julkisiin työtehtäviin jonkinlaista helpotusta irtisanomisiin. Ehkä tässä on todettava se, että virkasuhteisiin työsuhteisiin tämä ei siis vaikuta. Ja juuri niin kuin täällä on jo

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

moneen kertaan todettu, lakimuutosten vaikutukset työllisyyteen ja talouteen ovat siis erittäin vähäisiä.

Tästä irtisanomisen kynnyksen madaltamisesta: On nimenomaan niin, että kun jatkossa tähän riittää vain tämä asiallinen syy, niin myös nämä vakavuuden ja olennaisuuden vaatimukset poistuvat tässä, ja mielestäni tästä on vielä liian vähän täällä puhuttu. Aiemmin rikkeeltä tai laiminlyönniltä on edellytetty olennaisuutta ja vakavuutta, mutta nyt nämäkin siis madaltuvat.

Täällä on puhuttu siitä, että halutaan työvoiman kiertoa, ja halutaan, että jokainen työntekijä on sillä paikalla, mihinkä vaikka ominaisuudet parhaiten osuvat. Kyllä, näinhän on, mutta jos ajatellaan työuria noin yleisesti, niin kyllähän se on niin, että työsuhteet ja työ muuttuvat hyvin usein siinä työuran aikana. Ja täytyy kyllä toivoa, että yrityksillä ja yrittäjillä riittää silti tahtoa kouluttaa niitä työntekijöitään työsuhteiden aikana, koska se on kaikkein pahinta, että me kierrätämme näitä työntekijöitä vain niin, että jokainen sitten koulutautuu lainalla sillä välillä, kun on irtisanottu, jotta voi taas työllistyä — täällä on jo viitattu siihen, että esimerkiksi aikuiskoulutustukikin on poistettu.

Jatkossa siis — irtisanomiskynnyksen madaltamisesta vielä — velvollisuus uudelleensijoitukseen koskee vain niitä tilanteita, joissa työntekijän työntekoedellytykset ovat heikentyneet esimerkiksi sairauden, vamman tai työtapaturman vuoksi. Nykyisin on kuitenkin pitänyt selvittää, voidaanko irtisanominen jättää kaikissa tilanteissa tekemättä sijoittamalla työntekijä muihin tehtäviin, juuri niin, että sieltä työpaikalta löytyisi joku muu tehtävä, josta työntekijä sitten suoriutuu, mikä on ollut omasta mielestäni erinomaisen hyvä asia.

Tavoitteena on siis alentaa irtisanomiskynnystä oikeuskäytännössä, ja niin kuin täällä on jo moneen kertaan todettu, voi mennä jopa viisi vuotta, ennen kuin meillä on selvillä, mitkä tämän lakiesityksen vaikutukset todellisuudessa sitten ovat.

Vielä tästä työntekijöitten kierrättämisestä: Jotenkin se itselläni kalskahtaa erittäin negatiivisesti korvaan, kun se tilanne on tosiasia, missä monilla alueilla ja etenkin monet nuoret ihmiset tällä hetkellä ovat, eli meillä on sellainen tilanne, että vaikka olisi vakituinen työ, niin esimerkiksi ensiasunnon ostaminen, omakotitalon ostaminen, on jo nyt vaikeutunut. Ei se luottamus kyllä tähän yhteiskuntaan ja työntekoon lisäännä sillä, että me helpotamme irtisanomisen mahdollisuutta. Ja niin kuin täällä on ollut esillä, vielä tämänkin jälkeen on tulossa määräaikaaisuuksien helpottaminen. Kyllä nämä ovat niitä asioita, jotka aidosti heikentävät tätä meidän luottamustamme tulevaan.

Haluan ottaa vielä tämän hallituksen esityksestä löytyvän vaikutuksen syntyvyyteen. Tämä on oikeasti todella hätkähdyttävää. Täällä todetaan niin, että ”on jonkin verran tutkimustietoa siitä, että työntekijöiden työsuhteen epävarmuus heikentää syntyvyyttä”. Siis täällä hallituksen omassa esityksessä todetaan, että meillä on tutkimustietoa siitä, että tämä voi vaikuttaa jopa syntyvyyteen, kun se on meillä erityisen heikolla tolalla jo tälläkin hetkellä. Totta kai täällä todetaan, että aihetta on tutkittu varsin niukasti. ”Lakimuutokset eivät myöskään kohdistu mihinkään tiettyyn rajattuun ryhmään, eikä se siten muodosta kannustinta viivästää lastenhankintaa työtilanteen vuoksi. Kuitenkin vaikutuksia koettuun työsuhteen epävarmuuteen ja sitä kautta alhaisempaan syntyvyyteen voi silti jossain määrin olla.” Tässä todetaan myös, että ”vaikutukset riippunevat pitkälti siitä, lisäävätkö lakimuutokset työvoimassa laajasti epävarmuuden kokemusta työsuhteen jatkuvuudesta”. Ja juuri niinhän tässä on käynyt, että tämä luottamuksen ilmapiiri on murentunut ja laaja

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

epävarmuuden kokemus työsuhteiden jatkuvuudesta on kyllä kuultavissa työntekijöitten puheenvuoroista. — Kiitos, rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

19.46 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä Orpon hallituksen esitys irtisanomissuojan heikentämisestä perustuu ennen kaikkea väitteeseen, että työntekijöiden aseman heikentäminen lisäisi yritysten mahdollisuuksia ja halukkuutta rekrytoida ja siten parantaa työllisyyttä. Tämä yksinkertaistettu oletus voi vaikuttaa nykyiselle hallitukselle poliittisesti houkuttelevalta, mutta tällainen yksinkertaistaminen pitää sisällään myös lukemattomia ristiriitaisuuksia, ja niistä tänäänkin tässä salissa on keskusteltu.

Mutta yksi näistä ristiriitaisuuksista liittyy nimenomaan siihen, ettei väitetty työllisyyden kohenemisesta tue empiirinen, tutkittu tieto. Toisin kuin yleisessä keskustelussa ja debatoinnissa annetaan ymmärtää, Suomessa työsuhdeturva ei ole mitenkään poikkeuksellisen jäykkää — tästä itse asiassa tuotiinkin esille aikaisemmin yksityiskohtaisia esimerkkejä. Mutta totean vielä kertaalleen sen, että nimenomaan OECD:n vertailussa lukeudumme jo nykyisellään niin sanottujen joustavien maiden joukkoon.

Arvoisa puhemies! Se, mistä on olemassa tutkittua tietoa, koskee taas sitä, etteivät pelko ja epävarmuus nimenomaan ainakaan paranna työllisyyttä. Kun työntekijät kokevat, että heidän asemansa on aiempaa turvattomampi, epävarmuus lisääntyy, ja tällöin on aidosti se riski olemassa, että kulutus vähenee, yritysten työllistämisedellytykset heikkenevät. On totta sekin, että samalla ihmisten sitoutuminen työelämään voi heikentyä. Olen jotenkin aina ajatellut itse niin, että kyllä reilu työelämä tarvitsee ihan aidosti myös vastinparit. Mielestäni on ollut vaikea ymmärtää sitä, miten hallitus kuvittelee, että tällainen jatkuva vastakkainasettelun luominen ja vahvistaminen työnantajien ja työntekijöiden välillä jotenkin edesauttaisi pienen maan taloudellista kasvua ja vakautta, kun näen, että juuri tähän meillä ei ainakaan tässä tilanteessa olisi varaa.

Arvoisa puhemies! Miksi tämä hallituksen esitys on niin ongelmallinen? Näen, että myös sen takia, että se itse asiassa heikentää suomalaisen talouden dynamiikkaa sen sijaan, että se vahvistaisi sitä. Eihän tällaista epämääräisen lainsäädännön aiheuttamaa turbulenttia tilaa työmarkkinoilla voida pitää edes työnantajien, pienyrittäjien, edun mukaisena, kun tiedämme, että jo nykyisen lain tulkinnassa ja toteutumisessa asianmukaisesti on ajoin suuriakin haasteita.

Ja ihan relevantti huomio on sekin, että aikaisemmin nähdyt hyvin kalliit ja raskaat oikeudenkäynnit — jotka siis johtuvat käsittääkseni ensi sijassa siitä, että juridista osaamista tarvittaisiin kentällä ja yrityksissä huomattavasti nykyistä enemmän — ja tämäntyyppiset tilanteet eivät tämän lainsäädännön myötä ainakaan vähene. Kyllä näiden hyvin kalliiden ja raskaiden oikeudenkäyntien, joista on puhuttu paljon, hinta tulee tässä yhteiskunnassa kohtuuttoman kalliiksi.

Monet kansainväliset esimerkit osoittavat, että irtisanomissuojan heikentämisen vaikutukset työllisyyteen ovat pieniä tai olemattomia. On puhuttu paljon myös Tanskan mallin mukaisesta joustoturvasta. Mutta mielestäni on ihan aiheellista huomioida, että sehän ei ole syntynyt työntekijöiden oikeuksia purkamalla vaan nimenomaan yhdistämällä joustava työlainsäädäntö vahvaan turvaverkkoon ja aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Se on mielestäni tässä yhteydessä se keskeinen huomio, että Orpon hallitus on unohtanut

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

nimenomaan tämän jälkimmäisen osan, siis nimenomaan turvan ja aktiivisen työvoimapolitiikan.

Haluan lopuksi todeta vielä sen, että tämä heikompi irtisanomissuoja iskee ennen kaikkea niihin, joilla on jo valmiiksi heikompi asema työmarkkinoilla. Pidän kestävämmänä sitä, että hallitus itse kasvattaa epävarmuutta ja työmarkkinoiden eriarvoisuutta aikana, jolloin meidän pitäisi tehdä juuri päinvastoin: vahvistaa luottamusta, turvallisuutta ja työelämän ennakoitavuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.51 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdotetut muutokset irtisanomisen helpottamiseen heikentävät merkittävästi työntekijän asemaa ja työsuhdeturvaa ilman tasapainottavia toimia, aivan kuten monet muut uudistukset aiemmin, eli heikennykset sattuvat niihin suomalaisiin työntekijöihin.

Voidaan siis puhua varsinaisesta työelämän keikahduspisteen ylittämisestä. Ja mikä on se keikahduspiste? Täällä tällainen sanakirja sanoo niin, että ”keikahduspiste tarkoittaa kehityksessä rajapistettä tai vaihetta, jonka jälkeen merkittävä ja mahdollisesti vääjäämätön ilmiö rupeaa leviämään tai yleistymään nopeasti”. Elikkä minä kyllä nimeän nyt tämän merkittävän päätösesityksen elikkä irtisanomisen helpottamisen tällaiseksi työelämän keikahduspisteen ylittämiseksi, koska niitä tasapainottavia toimia ei tässäkään millään tavalla ole. Ei ole hallitus ottanut huomioon SDP:n esityksiä ammattiliittojen kanneoikeudesta, alipalkkauksen kriminalisoinnista eikä muistakaan tällaisista tasapainottavista elementeistä.

Elikkä muistakaa nyt kaikki tämä: nyt tapahtuu työelämän keikahduspisteen ylittäminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.52 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Valtola on täällä paikalla ja hyvän puheenvuoron piti tuossa noin pohdiskelevana. Ei ollut semmoinen syytely, mikä aika usein täällä tulee esiin, ja se oli arvostettavaa. Kaikesta ei olla samaa mieltä, mutta kokonaisuutena kiitos, että olette paikalla täällä hallituspuolueen edustajana.

Kun katsotaan tätä kokonaisuutta, niin tässähän mennään työsuhdeturvan ja ansioturvan osalta väärään suuntaan. Molempia viedään alaspäin. Työsuhdeturvaa viedään alaspäin tällä lakiesityksellä, ja sitten tämä määräaikaistuksien helpottaminen tekee sitä samaa, ja sitten ansioturva on romutettu. Tässä ei ole mitään tanskalaista joustoturvamallia olemassa. Siellä työsuhdeturva on aika matala mutta on erittäin korkea ansioturva. Nyt täällä Suomessa vedetään molemmat alas, ja tämä ei ole lähelläkään pohjoismaista mallia. Tämä muistuttaa enempi jostain idän suunnasta tulevia malleja, miten työntekijöitä kohdellaan.

Tämän lain osalta pitäisi miettiä tasapainottavia tekijöitä, mitä tässä aikaisemmissakin puheenvuoroissa on tullut esiin, ja nimenomaan tätä aktiivista työvoimapolitiikkaa. Jos tämä hallitus yhtä vimmaisesti suhtautuisi työllistämiseen ja työllisyyspolitiikkaan kuin se suhtautuu tähän työntekijöitten etujen polkemiseen, niin meillä olisi aika hyvä työllisyystilanne tällä hetkellä Suomessa.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys koskee tietenkin työsuhteessa olevia ihmisiä, mutta ei kaikkia työsuhteessa, koska eräissä työehtosopimuksissa on säilytetty nykyisin mukaiset sanamuodot, joissa on painava ja asiallinen syy, molemmat, olemassa. Esimerkiksi teollisuudessa tällaiset sopimukset ovat olemassa, ja sinänsä tämä ei vaikuta suoraan niihin, mutta kaikkiin muihin, joilla on suoraan työehtosopimuksessa viitattu työsopimuslakiin ja näihin irtisanomisperusteisiin, tämä menee suoraan, ja sitten tietenkin tämä kohtaa työehtosopimusten ulkopuolella olevia henkilöitä. Eli tämä on aika lailla lavealti leviävä lainsäädäntö.

No, sitten jos katsotaan, kun arvioidaan tämän lain sisältöä, mitä keskeisiä muutoksia siellä on, niin myös tätä takaisinottovelvollisuutta tietyllä tavalla nyt kavennetaan erittäin paljon, että vain sellaisissa työntekoedellytysten muuttumiseen liittyvissä tilanteissa tämmöistä tehdään, jos on sairaustapaturma ja tämäntyypiset asiat olemassa. Tämä selvitys ei ole kovin raskas prosessi ollut tähänkään asti, ja sen takia tuntuu aika oudolta, että tämä työntekoedellytysten selvittäminen on jäänyt sitten pois muissa tapauksissa. Sitten minua itseäni tässä huolettaa semmoinen asia, että jos kerran työntekoedellytykset muuttuvat esimerkiksi osaamisen takia, kun työ muuttuu vaativammaksi ja henkilöllä ei ole kykyä tehdä sitä osaamisensa kautta, niin mahdollistaako tämä myös sellaisen tilanteen, että irtisanominen näitten ihmisten osalta on helpompaa, kun tämä laki antaa siihen uusia mahdollisuuksia. Näin tulkitsem, ja tämä on todella semmoinen iso asia, joka voi työpaikoilla tulla eteen. Kuitenkin työnantajallakin olisi tietty koulutusvelvollisuus olemassa näitten ihmisten osalta, että ammattitaito säilyisi hyvällä tasolla. Eli täältä tulee erittäin paljon tällaisia rajapintoja, jotka vaikuttavat tämän lain taustalla.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, tämä tuottavuuskysymys. Sipilän kauden irtisanomisperusteen helpottamista koskevan lainsäädännön valmistelun yhteydessä todettiin suoraan, että työsuhteen epävarmuudella on yhteys työn tuottavuuteen ja työsuhteen epävarmuus on yksi merkittävimmistä psykososiaalisen kuormituksen haittatekijöistä ja tällä kuormituksella on tutkimuksen mukaan täysin suora yhteys työn tuottavuuteen. Me ollaan täällä puhuttu aika paljon tuottavuuden kehittämisestä. Nyt kun tätä epävarmuutta kasvatetaan tällaisella lainsäädännöllä, niin me poljemme tätä ajatusta työn tuottavuuden osalta matalammaksi, ja se on tässä myöskin huono asia. Kyllä me tällä epävarmuuden rakentamisella työelämään emme tee siitä ennakoivaa ja sellaista, että ihmiset siihen tilanteeseen hyvin luottavasti suhtautuisivat. Tässä mielessä tässä lakiesityksessä on paljon kysymysmerkkejä, jotka tässä pitää käsittelyn yhteydessä vielä avata. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

19.58 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana vielä työn tuottavuudesta, koska hallituksen esityksestä löytyy keskeisimmissä vaikutuksissa huolestuttavaa luettavaa liittyen tuottavuusvaikutuksiin. Täällä keskeisimmät vaikutukset -kohdassa lukee näin: ”Työntekijästä johtuvan irtisanomisen helpottaminen lisännee sekä irtisanomisia että rekrytointeja, minkä seurauksena työvoiman kierto nopeutuu ja kohdentuminen eri työpaikoille muuttuu.” Toinen kohta: ”Myönteinen tuottavuusvaikutus syntyisi pääasiassa sitä kautta, että yrityksellä olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet valita itselleen parhaiten tuottavat työntekijät.” Herää väkisin mieleeni kysymys, miten

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

käy niille työntekijöille, jotka eivät kuulu parhaiten tuottaviin työntekijöihin, ja millaiseen työntekijöiden rotaatioon tässä meidän pitää nyt oikein varautua.

Tuottavuudesta vielä sen verran, että jos pohditaan syvällisesti, mitä tuottavuus tarkoittaa, niin tuottavuudella tarkoitetaan työn tuotoksen ja panoksen välistä suhdetta. Tuottavuuden parantaminen voidaan yksinkertaistettuna tiivistää niin, että tehdään oikeita asioita ja tehdään asioita oikein. Tämänkaltaista ajatusta tulisikin enemmän jalostaa työn tuottavuuden lisäämisessä sekä työelämän laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Työelämän laatu vaikuttaa suuresti myös työhyvinvointiin, johon liittyy moraalisten asioiden lisäksi taloudellisia näkökulmia. Tuottavuutta saadaan aikaan myös panostamalla ihmisiin eli työntekijöihin. Yhtenä työpaikan veto- ja pitovoimatekijänä on työntekijän kokemus työn tekemisestä, johon yksi iso vaikuttava tekijä on nimenomaan työhyvinvointiin liittyvät seikat. Ja juuri tämän esityksen tuoma epävarmuus heikentää yleistä työmarkkinan ilmapiiriä.

Suuri osa yksilön tuottamasta lisäarvosta tuottavuuteen syntyy luovuuden ja aloitteellisuuden kautta, ja pakottamisella ei ole niinkään merkitystä yksilön tuottamalle lisäarvolle. Työelämää onkin kehitettävä sopimalla asioista ja huolehtimalla työntekijöiden oikeuksista. Henkilöstötuottavuuden parantamisessa on keskeistä työntekijöiden kokemus työelämän laadusta, ja koen, että tämä esitys vie nimenomaan työelämän laatua väärään suuntaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. —Edustaja Rantanen, Piritta.

20.01 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehkä vielä muutama sananen nimenomaan työsuhteturvasta, kun sehän tämän koko potkulain aihepiirin yläotsikko on.

Työsuhteturvalainsäädäntöhän suojaa työssä olevia työsuhteen perusteettoman päättämisen riskiltä. Työsuhteturva säätelee useita irtisanomiseen liittyviä asioita, kuten hyväksyttäviä perusteita yksilön irtisanomiselle ja lakisääteistä irtisanomiskorvausta, irtisanomisajan pituutta, pakollisia menettelytapoja, joita on noudatettava ennen työntekijän irtisanomista. Useimmissa maissa tämä työsuhteturvalainsäädäntö erottelee vakituisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden turvan henkilöperusteista ja kollektiivista irtisanomista vastaan sekä säätelee myös näistä määräaikaista työsuhteista. Näitä kaikkia hallitus haluaa nyt heikentää samalla kun se haluaa heikentää työntekijöitten sitoutumista ja turvaa kuulua ammattiliittoihin.

Käytännössä tämä työsuhteturva on sitä, että jos työntekijä katsoo, että työsuhde on päätetty lainvastaisesti, niin voi pyytää työnantajalta perustelut ja riitauttaa sitten asian tuomioistuimessa. Kun tämä hallitus täällä nyt erittäin negatiivisesti suhtautuu ammattiyhdistysliikkeen jäsenyyteen, niin täällä on kuitenkin todettu esimerkiksi työsuhteen päättämisen ja tämän kynnyksen madaltamisen kohdalla, että riita-asian oikeudenkäynteihin liittyy merkittävä kuluriski, joka työntekijällä olisi, sillä näissä riita-asioissa lähtökohtaisesti häviäjä tietysti maksaa sekä omat että vastapuolen kulut, ja pelkästään käräjäoikeusvaiheessa kuluriski nousee helposti viisinumeroiseen summaan. Varsinainen riski oikeudenkäyntikuluista on siis aidosti siellä työntekijän puolella, ja ei voi kuin ihmetellä sitä, minkä takia työntekijä ei saisi näissä asioissa hakea turvaa ammattiyhdistysliikkeeltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

20.03 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä muutetaan irtisanomisen ehtoja siten, että jatkossa henkilön irtisanomiseen riittää asiallinen syy.

Erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille tämä esitys on hyvin tervetullut. Epäonnistunut rekrytointi pienelle yritykselle voi olla kohtalokas. Yksi ongelmatapaus voi lamauttaa koko työyhteisön. Tiedän useita tapauksia, joissa yrittäjä jättää tämän riskin vuoksi kokonaan palkkaamatta työntekijän, ja tähän ei ole kenenkään etu. Suomessa on noin 450 000 yritystä, joista yli 95 prosenttia työllistää alle kymmenen henkeä. Esityksellä pienennetään juuri tällaisten yritysten riskiä palkata uusi työntekijä. Ei kukaan yrittäjä palkkaa ketään vain antaakseen tälle myöhemmin potkut. Julkisuudessa esillä olleet puheet ja pelottelut potkulaista ovat täysin väärä ja harhaanjohtavaa pelottelua. Jatkossakaan kukaan ei saa potkuja vain, jos naama ei miellytä. Ei tietenkään, irtisanomiseen tarvitaan aina asiallinen syy.

Arvoisa puhemies! Esityksellä madalletaan yritysten työllistämisen riskiä ja siten mahdollistetaan nykyistä korkeampi työllisyys, mikä on välttämätöntä julkisen talouden vakauttamisen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamisen takia. Työn kautta luodaan kasvua. Tämä hyödyttää kaikkia, niin työntekijää, työnantajaa kuin myös valtiota. On työntekijän edun mukaista, että tuottavissa yrityksissä on työtä tarjolla. On työnantajan edun mukaista, että hän uskaltaa palkata uuden työntekijän. Ja on myös valtion edun mukaista, että tuottaviin yrityksiin syntyy työpaikkoja, jotka tuottavat valtiolle verovarvoja.

Arvoisa puhemies! Suomi todellakin tarvitsee kasvua ja työtä. On siis painava syy tehdä toimenpiteitä sen eteen. Nyt kun ostovoima on saatu kasvuun, syntyy hallituksen työmarkkinapolitiikan avulla lisää työpaikkoja yrityksiin ja työntekijöille töitä. Lakiesitys on hyvä ja kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.06 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun lähetekeskustelussa on nyt irtisanomissuojan heikentäminen, niin katsotaanpa, mitä mieltä nyt hallituksessa olevat perussuomalaiset olivat aiemmin, kun esillä oli irtisanomisen helpottaminen. Perussuomalaisten kannanotot yksilöperusteisesta irtisanomissuojasta vuodelta 2018 ovat mielenkiintoisia. Tuolloin perussuomalaiset vastustivat voimalla Sipilän hallituksen aikeita heikentää irtisanomissuojaa, vaikka esitetyt muutokset olivat tuolloin vielä maltillisemmat kuin nyt. Mitä mieltä perussuomalaiset ovat aiemmin olleet irtisanomissuojan heikentämisestä? Ote puheenvuorosta 17.12.2018, toinen eduskuntakäsittely, käsittelyssä irtisanomissuojan heikentäminen. Lainaus eduskunnan pöytäkirjasta alkaa: ”Me perussuomalaiset epäilemme myös irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Hallituksen esityksessäkin todetaan, ettei voimassa olevan tutkimustiedon perusteella voida luotettavasti arvioida irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Siksi nähdään, että hallituksen tulee ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin, joilla parannetaan pienien yritysten työllistämismahdollisuuksia ilman irtisanomissuojan heikennyksiä.”

Arvoisa rouva puhemies! On hämmästyttävää, miten tuolloin 2018 silloisen esityksen osalta irtisanomisen helpottamiseen liittyen ei voitu luotettavasti arvioida irtisanomisen helpottamisen työllisyysvaikutuksia. Tämähän on kuin Päiväni murmelina -elokuvasta.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Sama toistuu nyt kuin tuolloin 2018, paitsi että henkilökohtaisen irtisanomisen helpottaminen on radikaalimpaa tässä nyt käsiteltävässä esityksessä.

Arvoisa rouva puhemies! Erona tämän päivän esityksessä siihen vuoden 2018 esitykseen on myös se, että tuolloin perussuomalaiset vastustivat irtisanomisen helpottamista ja nyt hyppien keikkuen ovat sitä kannattamassa. Miltei kuulen hurraahuutoja salin oikealta laidalta. On tämä, arvoisa puhemies, käsittämätöntä toimintaa perussuomalaisilta. Kysynkin vielä: mihin kummaan se perussuomalaisten työntekijöiden puolustaminen on täysin kadonnut tällä kaudella, kun puhutaan työntekijöitten puolustamisesta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä itse ministeri Marttinen sanoi, että emme oikein pysty tarkalleen sanomaan, mille tasolle irtisanomiskynnys tulee madaltumaan, ja että vuosien kuluessa syntyy uutta oikeuskäytäntöä, joka lopulta näyttää, mille tasolle irtisanomiskynnys laskee. Tämä kielii jo tämän lainsäädännön tulkinnanvaraisuudesta ja erittäin ongelmallisesta tilanteesta. Silloin kun tätä lainsäädäntöä nyt sitten eri viranomaisten taholla joudutaan valvomaan ja katsomaan sitä sisältöä, niin muun muassa työsuojeluviranomaisille tulee kyllä työläisiä prosesseja, ja kun ei ole vielä oikeuskäytäntöä, niin myöskin sen osalta on vaikeita ratkaistavia kysymyksiä. Ja sitten kun katsotaan KEHA-keskusta, joka antaa näitten työttömyysturvaseuraamusten osalta lausuntoja siitä, mitkä ovat olleet moitittavia tekijöitä siinä, millä tavalla työsuhte on päättynyt, niin myös näissä tilanteissa sitten, kun tämä jää tämmöiseksi, vähän ilmaan, tulee työntekijän kannalta aika lailla ongelmallisia tilanteita.

Eli myös tällä viranomaispuolella tulee nyt valtavasti uusia tehtäviä katsoa tämän lain kokonaisuutta, puhumattakaan sitten oikeuslaitoksesta, kun tätä lakia ruvetaan aikanaan sitten, jos tämän sisältöisenä tämä menee, soveltamaan. Täällä on tullut aikaisemminkin... Olen sanonut sen, että noin viisi vuotta menee, ennen kuin tämä oikeuskäytäntö tässä syntyy. Sen vuoksi tämä lainsäädäntö, kun tämä on kirjoitettu näin huteralla tavalla, olisi pitänyt tehdä paremmin, ja siellä olisi pitänyt olla selkeämmin eritelty ne tekijät, joilla henkilökohtaisia irtisanomisia tehdään. Se on sille ihmiselle aina henkilökohtainen katastrofi, kun työpaikka menee alta, ja sitten hän tietää siinä yhteydessä myöskin sen, että uutta työpaikkaa on vaikea hakea, jos tällainen on taustalla, ja se polku on pitkäaikaistyöttömyyteen aika lailla kivetty tätä kautta, ja tämä on myöskin tämän lain ongelmakohtia.

Eli työllisyysvaikutuksia tälle ei ole voitu osoittaa tämän perustelujen osalta, ei tuottavuuden kehittämisvaikutuksia. Vaikka sanotaan, että työvoimakierro kasvaa, niin ne työttömät ovat siellä kortiston puolella sitten entistä enemmän. Tässäkin mielessä tällä on paljon negatiivisia vaikutuksia, jotka tässä käsittelyssä vielä pitää jatkossa selvittää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

20.11 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on ainakin tämän illan aikana pysynyt pääasiassa maltillisena, ja kiitoksia omastakin puolestani siitä erityisesti hallituspuolueen edustajalle Valtolalle.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Tämä irtisanomissuojan heikentäminen ei ole eikä se voi olla toivottu, saati kestävä, tie työllisyyden parantamiseen. On olemassa lukuisia vaihtoehtoisia toimia, joilla paitsi alentaa kynnystä rekrytoida myös aidosti lisätä työllisyyttä ja työn tuottavuutta ja vahvistaa työntekijöiden sitoutuneisuutta. Kun puhumme työllisyyden kohentamisesta, irtisanomissuojan heikentämisen sijaan tarvitsemme panostuksia osaamiseen ja jatkuvaan oppimiseen. On onnistuttava aidosti lisäämään työnantajien ja työntekijöiden välistä luottamusta, ei romuttamaan sitä. Työllistymisen esteitä on purettava kestävällä tavalla, ja se tarkoittaa aidosti yksilöllisen tuen tarjoamista silloin, kun sille on tarvetta.

Ja päätän tämän oikeastaan toteamalla, että mielestäni kestävä työllisyys ja kestävä työllisyyden kasvun hakeminen eivät synny vain ja ainoastaan työmarkkinoiden joustavuudesta vaan sellaisesta kokonaisuudesta, jossa todella yhdistyvät turva työntekijöille, joustavuus niin työnantajalle kuin työntekijälle ja nimenomaan osaaminen koskien yhtä lailla molempia. Mutta tämä kaikki edellyttää kuitenkin selkeitä ja reiluja pelisääntöjä, ja tähän mielestäni hallituksen tulisi tässä tilanteessa pyrkiä sen sijaan, että luodaan tällaista hyvin sekavaa lainsäädäntöä, joka tulee entisestään aiheuttamaan sitten työmarkkinoilla ja työelämässä sekaannusta, hämmennystä ja myös niitä ei-toivottuja tilanteita, kuten hyvin kalliita oikeudenkäyntiprosesseja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.13 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kun henkilöperusteisen irtisanomisen helpottamisesta on tätä tekstiä olemassa, niin täällähän todetaan näin: ”Irtisanomisperusteiden olemassaoloa arvioidaan kokonaisharkinnalla, jossa on otettava huomioon työntekijän tarkasteltavana olevan menettelyn tai työntekoedellytysten muuttumisen vakavuus ja muut asiaan vaikuttavat seikat, kuten työntekijän asema ja tehtävien luonne sekä työntekijän muu työsuhteeseen vaikuttavien velvoitteiden vastainen toiminta.” Eli työntekijän muu työsuhteeseen vaikuttavien velvoitteiden vastainen toiminta. Minulla herättää tämä kohta mielenkiinnon nimenomaan siltä osin, että aikaisemmin tässä potkulakikirjauksessa oli mainittuna alisuoriutuminen, ja hallitus veivasi keskenään sitä sitten kuukausitolkulla ja sai sen alisuoriutumisen sieltä pois. Mutta tarkoittaako kuitenkin nimenomaan tämä kohta, jossa todetaan ”työntekijän muu työsuhteeseen vaikuttavien velvoitteiden vastainen toiminta”... Kyllä minä liittäisin tämän suorastaan siihen samaan asiaan eli alisuoriutumiseen. Eli onko tässä tällainen silmänsäätötempu tapahtunut siinä hallituksen käsittelyssä? Tätä tässä kyselen, mutta toki ministeri varmaan seuraavissa käsittelyissä tähän kysymykseeni vielä vastaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

20.14 Juha Viitala sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä ilta rupeaa olemaan pitkällä, ja tässä on kuultu tänään paljon hyviä puheenvuoroja siitä, minkä takia olemme huolissamme tämän lakiesityksen tuomista haitoista työmarkkinoille ja palkansaajille. Tässä on tosiaan selvästi se tilanne, että sitä palkansaajan asemaa jälleen heikennetään. Siihen keskusteluun, miten me päästäisiin siihen kasvuun kiinni, meidän pitäisi päästä sillä tavalla, että ei tarvitsisi lähteä miettimään, että otetaan työntekijöiden selkänahasta sitä kasvua, mitä tämä maa tarvitsee.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Ja kysymyksenä tähän loppuun oikeastaan voisin ihan ääneen kysyä: Uskooko hallitus tosiaan, että ihmiset työllistyvät palkansaajan asemaa heikentämällä? Ja mikä on se hallituksen viesti niille ahkerille työtä hakeville, jotka eivät pyrkimyksistään huolimatta pysty saamaan sitä työpaikkaa? Pelkään pahoin, että niitä pitkäaikaistyöttömiä tulee lisää tämän lain myötä. Täällä hallituksen esityksessäkin oli kohta, minkä edellisessä puheenvuorossa luin, että ”tuottavuusvaikutus syntyisi pääasiassa sitä kautta, että yrityksellä olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet valita itselleen parhaiten tuottavat työntekijät”. Kyllä kannan erityisen paljon huolta siitä, miten niiden, jotka eivät kuulu näihin parhaiten tuottaviin työntekijöihin, työmarkkinamahdollisuuksien käy.

Loppuun vielä haluan kiittää edustaja Valtolaa ja Garedevia siitä, että olette täällä kuuntelemassa meidän puheenvuoroja, ja toivon, että saatte niistä myös jotain itsellenne eväiksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tätä työsuhdeturvaa ja irtisanomiskynnyksen madaltamista pitää katsoa myös tässä pohjoismaisessa kehyksessä. Kun katsotaan näitä OECD:n tilastoja, niin Ruotsissa on hiukan tiukempi kynnys sanoa irti, Norja on suurin piirtein samalla tasolla kuin Suomi ja Tanska on kevyemmällä irtisanomismenettelyllä. Tässä ovat ne erot, eli me ollaan suurin piirtein pohjoismaista keskitasoa. Tanskan tilanteessa on huomionarvoista, että siellä sosiaaliturva, työttömyysturva, on paljon korkeampi kuin täällä Suomessa, eli se on lähellä käytännön palkkaa. Tämä yleinen tilanne Pohjoismaista on tässä taustalla.

Sitten kun tätä lakikokonaisuutta katsotaan, niin täytyy muistaa, että tämä on jatkumo hallituksen monista, monista leikkauksista, ja nyt tämä on tähän henkilökohtaiseen työsuhdeturvaan liittyvä leikkaus ja huononnus. Kun nämä kaikki laitetaan yhteen, niin aika paljon on palkansaajan asemaa Suomessa heikennetty. Eli tässä mielessä voi sanoa, että niin sosiaaliturvan osalta kuin tämän työsuhdeturvan osalta ja sitten näitten menettelyjen osalta palkansaajan asema vaikeutuu, kun on monia heikennyksiä tehty. Voidaan sanoa, että täällä on palkansaajavihamielisin hallitus vuosikymmeniin tällä hetkellä istumassa. Se on tässä valitettavasti todettava. Mitään tasapainottavia tekijöitä tässä ei ole ollut.

No, nyt itse tähän lakiesitykseen, rouva puhemies: Tässä nyt puhutaan, että nyt 12 400 ihmistä on henkilökohtaisella perusteella irtisanottu. Sen osalta tämä määrä, kuinka paljon tämä tulee sitten tämän lain myötä kasvamaan, jää nähtäväksi. Se tiedetään viiden vuoden päästä, mutta kynnystä on tuotu alaspäin. Tämä on tässä se kokonaisuus, ja täytyy koko ajan miettiä, että kun meillä on muitakin keinoja työsuhteitten päättämiseen, koeaikana ja muita, niin tämä on vain yksi osa siinä. Siinä mielessä taas tällekin on annettu semmoinen hopealuodin maine, että nyt tämä helpottaa yritysten palkkaamista ja että kynnyksiä ei sitä kautta synny.

Tosiasiassa suurin työllistymisen este on osaamisen puute. Se on se kaikkein tärkein asia, kun yritys tai mikä tahansa yhteisö valitsee työntekijöitä. Siellä se osaaminen on keskiössä. Tässä mielessä tässä on nyt haettu väärää kohtaa, ja kaikki työelämän ongelmat eivät ole työntekijöissä. Kyllä siellä toisellakin puolella ongelmia riittävästi on. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 157/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.32 Juha Hänninen erk: Kiitos, arvoisa puhemies! Elämme yhteiskunnassa, joka on kokenut hurjan muutoksen viimeisten vuosikymmenten aikana. Uudet teknologiat ovat tulleet osaksi arkipäiväämme, ja siksi meidän on myös tunnistettava niiden tarjoamat mahdollisuudet.

Tämä hallituksen esitys koskee sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa. Samalla se kertoo myös paljon laajemmin siitä, mihin suuntaan Suomi on matkalla. Me elämme ajassa, jossa digitaalinen asiointi ei ole enää vain yksi vaihtoehtoista, vaan osa arkea ja monille, etenkin nuoremmille sukupolville, luontaisempi tapa asioida ja hoitaa tehtäviä. Tässä ajassa tiedon on liikuttava nopeasti, turvallisesti ja luotettavasti. Sähköinen tiedoksianto tekee verotuksesta sujuvampaa, säästää julkisia varoja ja parantaa palveluja. Se on osa tehokkaampaa, tulevaisuuteen katsovaa hallintoa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.33 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Yhteiskunta digitalisoituu, ja sen kehityksen mukana meidän on syytä olla. On kuitenkin aina muistettava, että keskuudessamme on ihmisiä, yleensä varttuneita tai henkilöitä, joilla on joitain muita rajoituksia. 400 000, jopa 500 000 ihmistä Suomessa on digilaitteiden, digiyhteyksien ulkopuolella. Siinä suhteessa heidän mahdollisuutensa erilaisten digitaalisten palveluiden käyttämiseen ovat hyvin rajalliset tai niitä ei ole ollenkaan. Sen vuoksi, vaikka yhteiskunta digitalisoituu, on pidettävä edelleen huolta siitä, että kaikilla kansalaisilla on kaikissa tilanteissa mahdollisuus hoitaa asiansa myös kasvotusten viranomaisten kanssa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

6. Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö TuVM 1/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt päätetään tulevaisuusvaliokunnan mietinnön TuVM 1/2025 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Anna Kontulan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutalalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 Anna Kontula vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tänään käsittelemme tulevaisuusvaliokunnan uusinta mietintöä hallituksen Agenda 2030 -selonteosta. Kyse on siis siitä, miten Suomi toteuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteita omassa yhteiskunnassaan ja osana kansainvälistä yhteisöä. Agenda 2030 tuo yhteen YK:n vuosituhattavoitteet sekä Rion ympäristö- ja kehityskokoukseen pohjautuvan kestävän kehityksen agendan.

Tämä selonteko on kolmas laatuaan. Ensimmäinen valmistui vuonna 2017. Samalla valmisteluvastuu siirtyi ympäristöministeriöstä valtioneuvoston kanslialle, kun ohjelman näkökulma laajeni ympäristöasioista koko yhteiskuntaan. Tässä yhteydessä eduskunta päätti, että juuri tulevaisuusvaliokunta toimii näiden selonteiden mietintövaliokuntana. Kestävä kehitys ei ole vain luonnonsuojelua, se on taloudellista, sosiaalista ja ekologista kokonaisuutta, joka määrittää yhteiskunnan pitkän aikavälin kestävyys. Tulevaisuusvaliokunnan tehtävä on tarkastella asioita yli vaalikausien ja sektorien, ja juuri siitä Agenda 2030 -tavoitteissa on kyse. Samassa siirtymässä myös omaksuttiin käytännöksi, että hallitus antaa selonteon, josta tulevaisuusvaliokunta laatii mietinnön. Näin syntyi vuoropuhelu hallituksen ja eduskunnan välille, kuten tulevaisuusselonteidenkin kohdalla. Tämä prosessi on tärkeä, koska se mahdollistaa jatkuvuuden hallitusten vaihtumisesta huolimatta.

Valiokunta teki tämän mietinnön valmistelussa kaksi kokeilua, jotka haluan nostaa esiin. Ensinnäkin asiantuntijakuulemiset järjestettiin kahdessa aallossa: ensin laajasti

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

tavoitellen kokonaiskuvaa ja sitten toisessa vaiheessa tarkemmin niistä teemoista, jotka ensimmäinen nosti esiin. Vastaavaan kuulemisrakenteeseen päädytään valiokunnissa silloin tällöin, kun asia on tärkeä ja alkujaan sovittu kuuleminen osoittautuu joiltakin osin riittämättömäksi, mutta nyt kaksoisrakenteesta päätettiin jo alussa. Se osoittautui toimivaksi tavaksi hallita melko laajaa asiakokonaisuutta sortumatta liiallisiin yleistyksiin. Toiseksi valiokunta toteutti osakuulemisen koko Agenda 2030 -ohjelmasta yhden ilmiön näkökulmasta. Vesi on teema, joka koskettaa lähes kaikkia kestävän kehityksen 17:ää tavoitetta: ruuantuotantoa, energiaa, terveyttä, ilmastoa, tasa-arvoa ja niin edelleen. Tarkastelutapa auttoi näkemään, miten tavoitteet linkittyvät toisiinsa ja miten eri politiikkasektorien toimet voivat joko tukea tai estää toisiaan. Valiokunta koki ilmiöpohjaisen lähestymistavan niin hedelmälliseksi, että sitä päätettiin hyödyntää jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Suomi on kestävän kehityksen kärjessä, mutta suoritus on huolestuttavalla tavalla epätasapainossa. Suomi on menestynyt kestävyystyössä kansainvälisesti poikkeuksellisen hyvin. YK:n kestävän kehityksen indeksissä Suomi on ollut viisi kertaa peräkkäin ykkösenä maailmassa. Olemme myös kahdeksatta kertaa peräkkäin maailman onnellisin maa. Nämä ovat hienoja asioita, niistä saa olla ylpeä, mutta valiokunnan mielestä on samalla tärkeää tiedostaa se ristiriita, joka menestyksen takaa löytyy. Samassa kansainvälisessä vertailussa, jossa Suomi oli ykkösen kestävän kehityksen toimeenpanossa, olimme 167:stä sijalla 144, kun arvioitiin toimintamme kielteisiä vaikutuksia muualla maailmassa, etenkin tuontimme liittyvien ulkomaisten tuotantoketjujen aiheuttamia ilmasto- ja luontovaikutuksia. Toisin sanoen: Olemme rakentaneet hyvinvointimme ylikulutuksen ja ulkoisvaikutusten varaan, siis muun maailman ja omien lastemme kustannuksella. Hyvinvointimme on todellista, mutta sen ekologinen hinta on kestävämmällä tasolla. Tästä syystä tulevaisuusvaliokunta esittää mietinnössään näkökulman muutosta. Me tarvitsemme vision planeetan rajoihin mahtuvasta onnellisuudesta, onnellisuudesta, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen vaan ekologisesti kestäväan, oikeudenmukaiseen ja arjessa toimivaan hyvinvointiin. Keskeinen kysymys on, miten vastaavat hyvinvointitulokset saavutetaan jatkossa pallon luonnontieteellisten reunaehtojen puitteissa.

Nostan tässä joitakin teemoja valiokunnan ponsista:

Ensimmäinen niistä on jatkuvuus ja seuranta. Kestävyys siirtymä ei etene neljän vuoden sykleissä. Tarvitsemme pitkäjänteistä tietopohjaa ja seurantaa, jotta voimme nähdä, mihin olemme menossa, ja myös sen, missä olemme kenties epäonnistuneet.

Toiseksi valiokunta kehottaa hallitusta ohjaamaan Agenda 2030 -toimintaohjelmaa vahvan kestävyuden suuntaan, jotta ekologiset rajat tunnistetaan kaiken ihmistoiminnan perustaksi ja ymmärretään, että pitkäjänteinen yhteiskuntasuunnittelu ei ole mahdollista muutoin kuin niiden puitteissa.

Kolmas teema on osallistuminen ja oikeudenmukaisuus. Valiokunta painottaa, että suurten yhteiskunnallisten siirtymien onnistuminen edellyttää, että toimet koetaan oikeudenmukaisiksi ja että kansalaiset ja yhteisöt kokevat omistajuutta niistä. Mitä enemmän löydämme vapaaehtoisia ja innostavia tapoja edistää Agenda 2030 -tavoitteita, sitä vähemmän joudumme turvautumaan pakottavaan sääntelyyn.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on myös huolissaan siitä, miten Agenda 2030:een ja tulevaisuusselontekoihin suhtaudutaan valtioneuvostossa. Ne eivät ole olleet erityisen vahvasti resursoituja, ja joskus on jopa pohdittu, tarvitaanko niitä lainkaan. Kuitenkin juuri

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

nämä selonteot ovat hallituksen väline pitkäjänteiseen päätöksentekoon ja eduskunnan mahdollisuus käydä rakentavaa, tulevaisuuteen suuntaavaa keskustelua hallituksen kanssa. Selontekojen arvo ei ole pelkästään siinä, mitä ne sanovat, vaan siinä, että ne pakottavat katsomaan tulevaisuuteen tietoisesti. Jos niitä ei tehdä, jäämme helposti reagoimaan vain lyhyen aikavälin kriiseihin. Maailmalla on jo alettu käydä beyond 2030 -keskustelua eli puhua siitä, mitä tapahtuu, kun YK:n nykyiset tavoitteet päättyvät vuonna 2030. Valiokunnan mielestä Suomen tulisi ajaa tässä keskustelussa aktiivisesti mallia, joka perustuu vahvaan kestävyys. Jälleen kerran on myös tehtävä valinta, tyytyäkö reagoimaan muiden päätöksiin vai pyrkiä näyttämään suuntaa.

Valiokunta muistuttaa, että yhteisen tulevaisuutemme ehdot eivät saa jäädä virkamiesten ohjelmaksi tai hallinnolliseksi raportiksi. Tämänpäiväisen keskustelun pohjaksi haluan ennen kaikkea painottaa, että käsissämme on nyt ennen kaikkea kertomus siitä, millaista tulevaisuutta haluamme rakentaa. Me tarvitsemme avointa tietoa ja rehellistä keskustelua uhkista, mahdollisuuksista ja muutostarpeista, rohkeutta kohdata ja ratkaista myös pelottavia, monimutkaisia tai muutoin epämiellyttäviä kehityskulkuja, mutta yhtä lailla tarvitsemme inspiroivia tarinoita ja esimerkkejä, joihin ihmiset voivat kiinnittyä ja jotka korostavat meidän jokaisen roolia tulevaisuuden rakentajana. Suomi on menestynyt tähän saakka luottamalla koulutukseen, tasa-arvoon ja yhteistyöhön. Mikään näistä periaatteista ei ole vanhentunut. Nyt meidän vain on vietävä ne seuraavalle tasolle niin, että onnellisuutemme mahtuu planeetan rajoihin ja hyvinvointimme perustuu reiluihin ja vastuullisiin tekoihin.

Tulevaisuusvaliokunta kiittää kaikkia, jotka ovat osallistuneet tämän mietinnön valmisteluun, asiantuntijoita, virkamiehiä ja sidosryhmiä. Erityisesti haluan kiittää valiokunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä ja rakentavasta hengestä. Tämä mietintö on paitsi palaute hallitukselle myös kutsu meille kaikille, kutsu katsoa kauemmas kuin seuraava vuosi tai vaalikausi ja rakentamaan Suomea, joka voi olla kokoaan suurempi tulevaisuuden tekijä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.45 Sinuhe Wallinheimo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma on lupaus maailmasta, jossa talous, ympäristö ja ihmisten yhdenvertaisuus kulkevat rinnakkain. Se on lupaus siitä, että kukaan ei jää kehityksestä jälkeen.

Nyt, kun ohjelman puoliväli on ylitetty, on rehellisesti todettava, että maailma on tavoitteista jäljessä, mutta Suomi ei ole. YK:n raportin mukaan Suomi kuuluu maailman kärkimaihin kestävä kehityksen toteuttamisessa. Se kertoo suomalaisesta yhteiskunnasta — luottamuksesta, vastuusta ja kyvystä tehdä päätöksiä. Tekemättä ei voi jättää. Hallitus on sitoutunut Agenda 2030:n tavoitteisiin. Meidän päämäärämme on vahva ja välittävä Suomi, joka rakentaa hyvinvointia kestävä talouden varaan ja kantaa vastuunsa sekä omasta väestöstään että maailmasta ympärillään.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan tuore mietintö antaa tärkeän suunnan tälle työlle. Valiokunta pitää myönteisenä, että Agenda 2030:n toimeenpano-ohjausjärjestelmä toimii ja että hallinnonalat ovat edenneet johdonmukaisesti. Samalla valiokunta muistuttaa, että työ ei ole valmis. Se painottaa ilmiöpohjaista toimintamallia, jossa kestävä kehityksen tavoitteita tarkastellaan yli hallinnon rajojen ja yli vaalikausien. Myös

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

mittareiden on kyettävä osoittamaan, missä onnistumme ja missä emme. Tämä on viesti, johon meidän on syytä vastata.

Köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnassa Suomi on yksi maailman menestyneimmistä maista. Hallitus on sitoutunut puolittamaan toimeentulotukea tarvitsevien määrän, suuntaamaan tuet eniten tarvitseville ja poistamaan pitkäaikaisasunnottomuuden. Nämä ovat konkreettisia tekoja inhimillisen kestävyyspuolesta.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointi ei kuitenkaan synny ilman kasvua. Talous on kestävä kehityksen perusta. Meillä ei voi olla vahvaa hyvinvointivaltiota, jos talous ei kasva. Siksi hallitus tekee rakenteellisia uudistuksia, vahvistaa työllisyyttä ja tuottavuutta sekä nostaa tutkimus- ja kehittämisinvestoinnit neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastotyö ei ole, arvoisa puhemies, ristiriidassa talouden kanssa, vaan se on sen uusi moottori. Puhdas siirtymä tuo Suomeen jopa 270 miljardin euron investointipotentiaalin. Se on valtava mahdollisuus, ja hallitus tekee töitä sen eteen, että tämä muutos olisi sosiaalisesti, alueellisesti ja taloudellisesti oikeudenmukainen. Pidämme huolen siitä, että siirtymä ei vie työtä vaan tuo sitä koko Suomeen.

Mietintö nostaa esiin myös teknologioiden merkityksen. Suomen on vahvistettava teknologiapolitiikan ja Agenda 2030:n välistä yhteyttä. Meidän on nähtävä teknologia, tutkimus ja innovaatiot välineinä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Agenda 2030 puhuu myös rauhasta, oikeusvaltiosta ja luottamuksesta. Ne eivät ole itsestäänselvyksiä. Hallitus vahvistaa demokratiaa ja turvallisuutta tukemalla viranomaisten toimintakykyä ja varmistamalla, että ihmiset voivat luottaa siihen, että oikeus toteutuu ja apua on saatavilla. Suomi on pieni maa mutta suuri vaikuttaja.

Tulevaisuusvaliokunta korostaa, että meidän on vahvistettava positiivista kädenjälkeämme myös globaalisti. Se tarkoittaa puhtaan energian, kiertotalouden ja kestävä ruokajärjestelmän ratkaisuja sekä koulutusvientiä, joka edistää tasa-arvoa ja tyttöjen oikeuksia kaikkialla maailmassa.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030 ei ole vain hallituksen hanke vaan meidän kaikkien yhteinen tehtävä. Sen toteuttaminen on arvovalinta. Haluammeko jättää seuraaville sukupolville haasteita vai mahdollisuuksia? Kokoomuksen eduskuntaryhmän valinta on selvä. Me haluamme jättää vahvan, välittävän ja kestävä Suomen — sellaisen, joka pärjää maailman myrskyissä ja pitää jokaisesta huolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

15.49 Petri Huru ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on hyvä maa ja suomalaisten ainoa oma kotimaa. Siitä meidän kaikkien on pidettävä huolta nyt ja tulevaisuudessa. Maailmanpolitiikan myrskyjen keskellä on hyvä muistaa, miten hyvin meillä moni asia silti on ja miten hyviä me suomalaiset monessa asiassa olemme. Haasteista huolimatta me huolehdimme omastamme — Suomesta ja suomalaisista.

Tänään käsiteltävä selonteko YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmasta on laaja, sekä pitkälle tulevaisuuteen että kauas rajojemme ulkopuolelle ulottuva pohdiskelu aikamme ongelmista. Sitä voisi myös kritisoida tästä näkökulmasta ja huomauttaa sen olevan ylikansallinen, ylhäältä alaspäin ohjaava poliittinen paperi. Perussuomalaiset puolustavat aina kansallista itsemääräämisoikeutta. Suomen itsenäisyys ja suvereniteetti

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

ovat perussuomalaisen politiikan ydintä ja kaiken lähtökohta, vaikka ratkaistavana olisivatkin suuret ja globaalit haasteet.

Arvoisa puhemies! Perussuomalainen eduskuntaryhmä alleviivaa sitä tosiasiaa, että Suomi arvioitiin YK:n vuosittain tekemässä maavertailussa vuonna 24 jo neljännen kerran peräkkäin kestäväen kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa parhaiten onnistuneeksi maaksi. Meillä suomalaisilla ei ole mitään syytä häpeillä, vaan päinvastoin me voimme iloita osaamisestamme ja pyrkiä hyötymään siitä esimerkiksi viemällä tietotaitoamme ulkomaille.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan mietinnössä keskeiseksi teemaksi valittiin vesi. Tämä sopii perussuomalaiseen politiikkaan täydellisesti. Tuhansien järvien maa ja sen vedet ovat nimittäin suuri kansallisaarre. ”Vesi vanhin voitehista”, todetaan mietinnössä ansiokkaasti. Jokainen ymmärtää, mikä merkitys vedellä on kaikelle elämälle, ja sen merkitys todennäköisesti tulee vain kasvamaan maailman muuttuessa epävakammaksi. Viime aikoina on myös kansalaisia muistutettu veden kotivarastoinnista. Varautuminen on aina perussuomalaisten mielestä viisasta. Ei vara venettä kaada.

Vesistöt ovat tärkeä osa suomalaista sielunmaisemaa, arkea ja hyvinvointia, mietinnössä muistutetaan. Suomessa on yli 700 000 kesämökin omistajaa, puolitoista miljoonaa vesialueen omistajaa ja melkein pari miljoonaa vapaa-ajankalastajaa. Puhdas vesi ja toimiva vesihuolto koskettavat meitä suomalaisia jo ihan arjessa monin tavoin. Tavoite yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja luonnon kannalta kestävästä vesivarojen käytöstä on siis järkevää ja kannatettavaa.

Arvoisa puhemies! Mietinnöstä voisi nostaa esiin monia muitakin perussuomalaisille tärkeitä teemoja. Ensinnäkin huoltovarmuus ja henkinen kriisinkestävyys. Nämä ovat asioita, joita ei tällaisena aikana voi korostaa liikaa, ja me perussuomalaiset uskomme, että tästä löytyy laaja yhteisymmärrys tässä salissa. Meidän täytyy panostaa suomalaiseen työhön ja uskoa siihen, että yhdessä ponnistelemalla saamme aikaan parempaa. Mikään ei tule ilmaiseksi, vaan se vaatii vaivannäköä ja yhteistyötä.

Metsätalous on edelleen Suomelle tärkeä, ja nykyinen hallitus edistää kansallisen metsästrategian toimin metsiemme viisasta ja aktiivista käyttöä eikä rajoita hakkuita. Metsien monimuotoisuutta voimme turvata käytön yhteydessä esimerkiksi huolehtimalla riittävän lahopuun, säästöpuiden ja suojavyöhykkeiden jättämisestä metsiin sekä lisäämällä lehtipuiden osuutta, kuten mietinnössä todetaan. Maatalouden osalta meidän tulee edelleen huolehtia omavaraisuudestamme, mutta mietinnössä nostetaan esiin myös viennin mahdollisuudet. Vaikka Suomella ei ole kaikessa varaa olla kokoaan suurempi, nostetaan mietinnössä esiin mahdollisuus siitä, että voisimme menestyä meijerituotteiden ja lypsykarjasta muodostuvasta lihasta jalostettujen tuotteiden viejänä, mikäli tämä nostetaan ruokaviennin kärjeksi. Perussuomalaiset kannattaa ruokaviennin kehittämistä. Se hyödyttää suomalaisia maatiloja ja vahvistaa huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tulevaisuusvaliokunta tuo keskusteluun ilmastomuutokseen sopeutumisen välttämättömyyden. Tämä on perussuomalaisten mielestä viisas näkemys. Pieni Suomi ei voi ratkaista koko maailman ongelmia, eikä tarvitsekaan. Suomi on tehnyt esimerkiksi päästövähennyksiä koko 2000-luvun ja tekee varmasti osansa jatkossakin. Emme tarvitse maahamme ilmastohysterian lietsontaa ja suomalaisten kurittamista vaan vastuullista politiikkaa, jossa otetaan huomioon sekä ympäristön hyvinvointi että kansalaistemme hyvinvoinnin turvaaminen sekä sosiaalinen ja

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

taloudellinen kestävyys. Meidän on tehtävä Suomessa politiikkaa aina Suomen ja suomalaisten parhaaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.55 Lotta Hamari sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma on luotu, koska aikamme pitkäaikaisimmat ja vakavimmat muutostekijät ovat kestävän kehityksen tarve sekä planetaaristen rajojen rikkoutuminen. Kestävyysmurros on välttämätön, jotta yhteiskuntamme pääsee ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle uralle.

Planetaarinen kolmoiskriisi etenee hälyttävää vauhtia. Seitsemän yhdeksästä elämää ylläpitävästä planetaarisesta rajasta on jo ylitetty. Samaan aikaan maailman konfliktit ja sosioekonomiset kriisit, kuten äärimmäinen köyhyys ja riittämättömät peruspalvelut, eivät ole hallinnassa. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä on jälleen kasvussa. Nämä kriisit vaikuttavat kokonaisvaltaisesti yhteiskuntien toimintaedellytyksiin niin Suomessa kuin maailmalla.

Valiokunnan kuulemisissa tuli kuitenkin selkeästi esille, että kestävyysmurroksen vaatima kestävyys siirtymä jää selonteossa lähes huomiotta muutoin kuin energiasiirtymän osalta. Mietinnössä kiinnitettiin huomiota siihen, että Suomi sijoittuu kielteiset ulkoisvaikutukset huomioivassa arvioinnissa globaalille sijalle 139/167, sekä siihen, että sillä luonnonvaramäärällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi, ja ero on kasvanut 2000-luvulla.

Haluan erikseen korostaa sitä, että sosiaali- ja terveyssektorin osalta valiokunnan saamat lausunnot olivat erittäin kriittisiä. Hallituksen toimet eivät edistä riittävästi Agendan tavoitteiden toteutumista, eikä selonteko esitä riittävällä tavalla hallituksen politiikan seurauksia sosiaali- ja terveyspolitiikan alalla. Hallituksen toimet ovat lisänneet pienituloisuutta ja syrjäytymiskehitystä Suomessa. Työllisyystoimet eivät ole olleet onnistuneita, ja sosiaaliturvan leikkaukset ovat ajaneet ihmisiä aiempaa heikompaan asemaan. Tässä meillä on todella paljon parantamisen varaa. On selvää, että tarvitsemme monipuolista, tiedeperustaista tilannekuvaa, joka tukee päätöksentekoa oikeudenmukaisen kestävyys siirtymän toteuttamisessa.

Puhemies! Agenda 2030 -tavoitteista on toteutumassa vain noin 18 prosenttia. Aikaa tavoitteiden saavuttamiseen on enää muutama vuosi. Jokainen hetki, jolloin tavoitteet eivät toteudu, merkitsee planeetan elinkelpoisuuden heikkenemistä sekä inhimillistä kärsimystä. Kestävän kehityksen ratkaisuja tuleekin kuvata tulevaisuustyössä tarkemmin ja esittää konkreettisempia toimenpiteitä ja velvoitteita.

Kehityspolitiikan leikkaukset uhkaavat globaalia hyvinvointia ja heikentävät mahdollisuuksia ylläpitää monenkeskisyyttä ja sääntöperusteisuutta. Hyvät suhteet matalan tulotason maihin ovat myös Suomen vaikutusvallan kannalta tärkeitä. Kehityspolitiikka on osa turvallisuuspolitiikkaa, sillä konfliktit syntyvät usein ongelmista, joita voidaan korjata kehitysyhteistyöllä. Suomen tulee sitoutua kehitysyhteistyörahoituksen pitkäjänteiseen kasvuun.

Puhemies! Suomen vahva asema kansainvälisessä politiikassa ja esimerkiksi teknologinen osaaminen antavat meille mahdollisuuden — ja oikeastaan velvollisuuden — toimia kestävän kehityksen suunnannäyttäjänä. Meidän on oltava rakentamassa ratkaisuja, jotka tukevat sekä ekologista että sosiaalista kestävyttä maailmanlaajuisesti. Kaupan ja

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

kehityksen yhdistämisestä voi tulla hyötyjä, kuten työtä luovia investointeja tai matalan tulotason maiden laajempaa markkinoille pääsyä EU:hun. Kuitenkin vähiten kehittyneiden maiden kohdalla lahjamoiton kehitysyhteistyö on tärkeää, koska näillä mailla on vain kapeat yhteiskunnalliset rakenteet kauppasuhteiden luomiselle.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee olla aktiivinen kansainvälisten ilmastositimusten toimeenpanossa ja tukea kehittyvien maiden ilmastotoimia sekä osaamisen jakamista. Ilmastorahoituksen kasvattaminen on keskeistä. Panostammekin vahvasti vihreään siirtymään, kiertotalouteen ja puhtaan energian ratkaisuihin. Olemme kehittäneet ympäristöteknologiaa ja tukeneet yrityksiä, jotka vievät puhtaita ratkaisuja maailmalle. Näin Suomi sekä edistää ilmastotavoitteita että luo uusia työpaikkoja ja vientimahdollisuuksia.

Lisäksi meidän tulee jatkaa työtä naisten ja tyttöjen oikeuksien, koulutuksen ja terveyden edistämiseksi kehitysyhteistyössä sekä YK:n että EU:n kautta. Sukupuolten tasa-arvo on kestävä kehityksen ja rauhan edellytys.

Lopuksi muistutan, että politiikkaa on tehtävä niin, että myös tulevien sukupolvien oikeus hyvään elämään toteutuu. Kestävä kehitys, globaali solidaarisuus ja elämää kannattelevien luonnonjärjestelmien turvaaminen eivät ole vain Suomen vaan koko maailman elinkelpoisuuden kysymyksiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kalmari, keskustan eduskuntaryhmä.

16.00 Anne Kalmari kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030:n tavoitteet ohjaavat YK:n jäsenvaltioiden kestävä kehityksen politiikkaa. 17 kestävä kehityksen tavoitetta tulisi saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on sovittaa yhteen talouden, ympäristön ja ihmisten tarpeet.

Keskusta tarkastelee kestävä kehitystä kokonaiskestävyyden näkökulmasta. Talouden, luonnon ja ihmisten toimeentulon on oltava tasapainossa. Vaikka Suomessa monet asiat ovat hyvin, ollaan maailmanlaajuisesti tavoitteiden saavuttamisesta vielä kaukana. Suomessakin kehitys kulkee valitettavasti osin väärään suuntaan.

Vaikka köyhyys globaalisti on vähentynyt, erot maiden välillä ja maiden sisällä ovat suuria. Koettu pandemia, konfliktit ja kriisit ovat kääntäneet kehitystä taaksepäin. Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa kansainvälistä yhteistyötä Euroopan unionissa ja YK:ssa. Agenda 2030 on keskeinen osa Suomen ulko- ja kehityspolitiikkaa.

Keskusta painottaa Suomen aktiivista roolia YK:ssa kestävä kehityksen edistäjänä. Suomen YK- ja kehityspolitiikan linjan on oltava johdonmukainen ja uskottava. YK-järjestöt ovat avainroolissa kehitystavoitteiden edistämässä. YK-järjestöjen rahoituksessa onkin pyrittävä pitkäjänteisyyteen.

Resurssien ollessa niukat on globaalin kehitysrahoituksen suuntaamisessa keskityttävä olennaiseen: ihmisten elinolosuhteiden parantamiseen, ruokaturvaan, koulutukseen sekä terveydenhuoltoon ja demokratiaan. YK:n jäsenmaiden julkinen kehitysrahoitus ei riitä tavoitteiden saavuttamiseen. Kehitys edellyttää yksityisten pääomien liikkeelle saamista ja yksityisen sektorin vahvempaa roolia kehitysyhteistyössä. Yksityisen sektorin työpaikat vähentävät köyhyyttä ja luovat verotuloja, jotka mahdollistavat julkiset palvelut.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteosta puuttui kokonaisvaltainen globaalin ruokaturvan edistämisen näkökulma, niin meillä kuin muualla. Tätä ei saa unohtaa, sillä voimakas väestönkasvu ja ilmastonmuutoksen myötä tulevat kuivuus, kuumuus ja sään ääri-ilmiöt romahduttavat satoja ja ajavat ihmisiä liikkeelle ruuan perässä.

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön päätehtävä on edistää tavoitetta, että kaikilla ihmisillä olisi saatavilla riittävästi turvallista, ravitsevaa ja kestävästi tuotettua ruokaa. Kestävä ruokaturva parantaa kehitysmaiden maaseudun elinolosuhteita ja vähentää konflikteja.

Arvoisa puhemies! Suomi on saavuttanut valtaosan kehitystavoitteista, mutta hallituskauden aikana monet tavoitteet ovat maassamme menneet huonompaan suuntaan. Työllisyyskehitys on heikkoa, yritykset vähentävät henkilöstöä, osa nuorista voi huonosti, ja lapsiperheköyhyys — se on todellisuutta. Monet suomalaiset, erityisesti ikäihmiset, kokevat huolta sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkauksista ja palvelujen keskittämisestä yhä kauemmas.

Kestävän kehityksen tavoitteiden on konkreettisella tavalla näyttävä talous-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspolitiikassa. Kestävä kehitys edellyttää panostuksia kasvuun, parempaan työllisyyteen, elinikäiseen oppimiseen ja terveyspalvelujen turvaamiseen koko Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys on pitkäjänteistä työtä meillä ja maailmalla. Se vaatii hallinnonalojen yhteistyötä, kansainvälistä aktiivisuutta ja ylisukupolvista vastuunkantoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Elo.

16.05 Tiina Elo vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme aikaa, jolloin sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä on vakavan uhan alla. Autoritääriset hallinnot polkevat ihmisoikeuksia, diktaattorit rikkovat kansainvälistä oikeutta, vakiintuneet demokratiat käpertyvät sisäänpäin ja vetäytyvät globaalista vastuusta leikkaamalla kehitysyhteistyöstä ja tuesta kansainvälisille järjestöille. Tässä ajassa mitataan yhteinen sitoutuminen kestäväns kehityksen tavoitteisiin.

Agenda 2030 -selonteon mukaan Suomi kyllä menestyy monilla kehityksen mittareilla, mutta totuus on, että olemme rakentaneet hyvinvointimme kasvattamalla massiivista ekologista velkaa. Ilman nopeita ja mittavia lisätoimia ilmastotavoitteiden saavuttaminen karkaa käsistä ja luonto jatkaa köyhtymistään vastoin Orpon hallituksen lupauksia. Selonteko maalaa todellisuutta kauniimman kuvan ekologisen kestävyys tilasta Suomessa. Suomi käyttää edelleen luonnonvaroja tuhlaillen ja enemmän kuin luonto kestää. Luonnonvarojen käyttömme per asukas on yksi Euroopan suurimpia. Sillä määrällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi, ja tämä ero on kasvanut 2000-luvulla.

Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuisesti kestäväns kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa on jääty pahasti jälkeen, ja kehitys on kääntynyt monessa kohtaa väärään suuntaan. Hallitus on leikannut ilmastorahoitusta paitsi kotimaassa myös kansainvälisesti, vaikka tiedämme, että köyhimpien maiden on mahdotonta irtautua fossiilisista polttoaineista riittävän nopeasti ja toisaalta sopeutua ilmaston kuumenemisen vaikutukseen ilman vauraiden maiden tukea. Tarvitsemme uusia rahoitusratkaisuja, mutta

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

vihreät kantavat kansalaisyhteiskunnan lailla huolta, että yksityisen sektorin rahoitusvälineiden painottaminen johtaa todennäköisesti siihen, ettei tuki kohdennu kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleville. Emme voi sulkea silmiä siltä, että ylikulutuksemme rujoj jäljet näkyvät esimerkiksi Keniaan rahdattavina jätetekstiiliryökyköinä, lapsi- ja pakkotyövoiman käyttönä kiinalaisissa krääsätehtaissa tai kiihtyvänä metsäkatona, kun Amazonin sademetsiä raivataan laitumien ja soijapeltojen tieltä. On hallituksen epäonnistuminen, ettei se kykene esittämään riittäviä konkreettisia toimia, joilla Suomi puuttuu oman toimintansa negatiivisiin vaikutuksiin rajojensa ulkopuolella.

Det räcker inte att regeringen i sin redogörelse lyfter fram tidigare regeringars framgångar och sina egna löften, när dess egna politiska åtgärder är fullständigt otillräckliga och på många sätt leder i fel riktning.

Arvoisa puhemies! On käynyt selväksi, että vapaaehtoiset toimet eivät riitä sen valtavan kestävyysmurroksen läpiviemiseen, jonka välttämättä tarvitsemme, jotta maapallo säilyy elinkelpoisena myös tuleville sukupolville. Tarvitsemme voimakkaampaa ohjausta ja sääntelyä ilmastokriisin ja luontokadon juurisyynä olevan luonnonvarojen ylikulutuksen hillitsemiseksi. Krääsäkauppa on laitettava kuriin kieltämällä sen mainonta sekä verotuksen keinoja käyttämällä, ja koko ruokajärjestelmämme on muutettava kestäväksi. Vihreät tukevat WWF:n ehdottamaa kansallista luonnonvarasopimusta, jolla asetettaisiin selkeät rajat luonnonvarojen käytölle ja luotaisiin näin ennustettavuutta elinkeinoelämän toimintaympäristöön. Talouskasvun tavoittelu luonnon asettamista reunaehdoista piittaamatta ei ole realistinen eikä kestävä tie. Verotus- ja rahoitusjärjestelmä on uudistettava tukemaan ilmasto- ja luontotavoitteita niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, jotta pystymme rakentamaan yhteiskuntaa, joka perustuu ylikulutuksen sijaan kohtuuteen ja kiertotalouteen. Suomen on vähennettävä omien toimijensa kielteisiä ulkoisia vaikutuksia myös edistämällä vahvaa yritysvastuulainsäädäntöä niin kansallisesti kuin EU-tasolla.

Arvoisa puhemies! Vihreät edellyttävät, että Suomi on aloitteellinen Agenda 2030:n jatkoa koskevan kansainvälisen keskustelun käynnistämisessä YK:n tasolla. Haluamme, että Suomi muistetaan tulevaisuuden historiankirjoissa maana, joka oli vaikeinakin aikoina vaatimassa globaalia vastuunkantoa niin luonnosta kuin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuudesta hyvään elämään ja ennen kaikkea esittämässä konkreettisia ratkaisuja ihmiskuntaa uhkaavien eksistentiaalisten ympäristökriisien ratkaisuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Kivelä.

16.10 Mai Kivelä vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onko köyhyys poistettu ja kestävä kehitys saavutettu viiden vuoden päästä? Tätähän me arvioimme, kun tänään käsittelemme Agenda 2030 -toimenpideohjelmaa. Onkin syytä kysyä, kuinka aidosti näihin tavoitteisiin on sitouduttu, sillä ne todella ovat sitoumuksemme. Ei hyvältä näytä. Globaalisti olemme kaukana tavoitteista, ja vaikka YK:n mukaan Suomi on saavuttanut hieman yli 86 prosenttia asetetuista 17 tavoitteesta, ei myöskään Suomen tilannekuva anna aihetta juhlaan.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Ensinnäkin Suomi on yksi eniten kielteisiä ulkoisvaikutuksia muille maille aiheuttava maa. Toisin sanoen tuontimme aiheuttaa merkittäviä ilmasto- ja kemikaalipäästöjä sekä luontokatoa muualla maailmassa. Tätä ei voi jättää huomioimatta, kun Suomen todellista panosta kehitystavoitteiden saavuttamiseen arvioidaan. Suomen materiaallinen kulutusaste asukasta kohti on EU:n korkeimpia, ja samaan aikaan kiertotalousasteemme on jäänyt heikoksi. Metsien kestävä käyttö on surkealla tolalla, hiilinielut ovat romahtaneet, ja metsät ovat kääntyneet päästölähteeksi. Metsäteollisuuden tuottama arvonalisä kulutettuihin raaka-aineisiin nähden ei ole sillä tasolla, jolla se voisi ja jolla sen pitäisi olla.

Entä sosiaalinen puoli? Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut toistuvasti, että Suomen sosiaaliturvan taso on liian alhainen. [Petri Hurun välihuuto] No, hallitus on leikannut sosiaaliturvasta entisestään ja tällä tavoin lisännyt köyhyyttä. Hallituksen omissa vaikutusarvioinneissakin on todettu, että sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät köyhyyttä siinäkin tapauksessa, että niille arvioidut työllisyysvaikutukset toteutuisivat täysimääräisesti. Sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ja indeksijäädytykset sekä yleinen kustannustason nousu jättävät yhä useamman suomalaisen toivottomaan tilanteeseen. Orpon hallituksen takia jopa tuloköyhyyteen perustuva asunnottomuus on tehnyt paluun Suomeen. Maksuhäiriöt, hädät ja ulosotot ovat lisääntyneet ja leipäjonot kasvaneet.

Tämä hallitus on tehnyt johdonmukaisesti ja täysin häikäilemättä sellaista politiikkaa, jolla kasvatetaan eriarvoisuutta ja kasataan varallisuutta rikkaille. Hallitus pyrkii romuttamaan suomalaisen yhteiskuntamallin, joka on perustunut vahvoihin julkisiin palveluihin ja kattavaan sosiaaliturvaan, siis juuri sen yhteiskuntamallin, joka on onnistuneesti tuottanut tasa-arvoa ja hyvinvointia suomalaisille ja joka on tehnyt Suomesta tämän esimerkin maailmalla. Nyt tätä mallia murennetaan.

Arvoisa puhemies! Vaikka paljon enemmän on tehtävä tavoitteisiin pääsemiseksi, niin YK:n Agenda 2030 -ohjelma on tärkeä esimerkki monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän toiminnasta. On elintärkeää, että maailman valtiot ovat yhdessä asettaneet tavoitteita globaalien ongelmien ratkaisemiseksi. Tällaista monenkeskistä yhteistyötä tarvitaan myös jatkossa. Ilman monenkeskistä yhdessä sopimista ekokriisin kaltaisiin ongelmiin vastaaminen ei yksinkertaisesti ole mahdollista. Samaa aikaan tarvitaan paljon voimakkaampia keinoja ekologisiin ja sosiaalisiin haasteisiin puuttumiseksi.

Valitettavasti myös monenkeskinen sääntöpohjainen järjestelmä on uhattuna. Ei ole liioiteltua sanoa, että autoritäärisyys ja voimapolitiikka ovat tehneet paluun politiikan kentille, myös länsimaissa. Demokratian ja oikeusvaltion periaatteet horjuvat, ja myös nämä ovat osa yhteiskuntien kokonaiskestävyyttä. Suomen tulee osaltaan pitää huoli siitä, että kansalliset intressit ja niin kutsuttu transaktionaalinen kahdenkeskisyys eivät syrjäytä monenkeskisyyttä ja sääntöpohjaisuutta. Suomen tulee olla aktiivinen vastavoima eri tahoilta tuleville pyrkimyksille sääntöpohjaisen järjestelmän alas ajamiseksi, ei olla mukana sen rikkomisessa.

Arvoisa puhemies! On jälleen korostettava, ettei mitään muita kehitystavoitteita voi saavuttaa kuolevalla planeetalla. Myöskään Suomessa emme ole saavuttamassa omia ilmasto- ja ympäristötavoitteitamme. Hallitus tässäkin epäonnistuu konkreettisten toimien tuomisessa, ja vaikeaa se toki olisikin, kun tällä kaudella on päinvastoin syvennetty eriarvoisuutta ja purettu ympäristötoimia. Siksi tässä tilanteessa hallituksen kehitystavoitteilla paistattelu on vähintäänkin irvokasta.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Lopuksi esittämästäni kritiikistä huolimatta ja käsiteltävän asian tärkeyden vuoksi pidän hyvänä tulevaisuusvaliokunnan yksimielistä mietintöä. On hienoa, että valiokunta painottaa vahvaa kestävyyttä sekä luonnonvarojen ylikulutuksen ja kulutuksen negatiivisten ulkoisvaikutusten vähentämisen välttämättömyyttä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Ollikainen.

16.15 Mikko Ollikainen r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Vi lever i motstridiga tider. Samtidigt som det råder en tydlig efterfrågan på framtidstro, finns det hos många också en längtan efter det som tidigare varit. Många söker trygghet i det bekanta, i traditioner, i det som en gång upplevdes som stabilt. Det är mänskligt — förändring väcker både hopp och oro. Men framtiden väntar inte. Den formas här och nu, av de beslut vi fattar, av de värderingar vi väljer att försvara och av det mod vi visar när vi står inför något nytt. I den här omställningen är det oerhört viktigt att se till att ingen lämnas efter.

Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030 -toimintaohjelma ei ole vain kokoelma kaukaisia ihanteita. Siinä on kyse myös ihmisten arjesta — puhtaasta vedestä, raittiista ilmasta, koulutuksesta ja yhdenvertaisuudesta, työpaikkojen turvaamisesta ja kestävien kaupunkien ja maaseudun luomisesta. Tänäinkin esimerkiksi noin 700 miljoonaa ihmistä maailmassa, eli joka yhdestoista ihminen, joutuu elämään nälässä. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat lapset, jotka menevät kouluun, vaikka eivät ole syöneet, ja lapset, jotka joutuvat kokonaan jättämään koulut käymättä voidakseen auttaa perhettään elannon hankkimisessa.

Pandemia osoitti globaalin ruokajärjestelmän haavoittuvuuden ja sen, miten nopeasti epätasa-arvo voi syventyä kriisien seurauksena. Agenda 2030 -ohjelmassa on kyse siitä, että ketään ei jätetä jälkeen. Siksi on hyvä, että tulevaisuusvaliokunta keskittyi mietinnössään vesinäkökulmaan. Vesi liittyy lähes kaikkiin globaaleihin kestävyystavoitteisiin: terveyteen, ruuantuotantoon ja ruokaturvaan, energiantuotantoon, ekosysteemeihin ja rauhaan. Tästä kriittisestä resurssista on pidettävä hyvää huolta.

Suomessa olemme tottuneet siihen, että vedestä ei ole pulaa, mutta nyt kun valmiudesta ja varautumisesta puhutaan yhä enemmän, myös vesi-infran haavoittuvuuteen on kiinnitetty enemmän huomiota, samaan tapaan kuin muunkin kriittisen infrastruktuurin osalta. On tärkeää, että ajattelemme pitkäjänteisesti ja otamme vesinäkökulman vahvasti mukaan myös kuntien toimintaan, esimerkiksi niiden ilmastosuunnitelmiin ja kestävään vesi-infrastruktuuriin tehtäviin investointeihin, kuten hulevesien käsittelyyn ja pohjavesien suojeluun.

Ärade fru talman! Vårt närhav, Östersjön, spelar en mycket viktig roll för vår vardag, men även för vår framtid. Det bor ungefär 90 miljoner människor vid Östersjöns avrinningsområde, vilket innebär att belastningen på havet är väldigt stor. För att minska avrinningen från jordbruket är det därför viktigt att vi fortsätter med stödet för gipsbehandling på åkrar, att det finns skyddsremsor på åkrar och stränga bestämmelser kring gödselspridning, framförallt fosfor. Samtidigt är det viktigt att den inhemska matproduktionens verksamhetsförutsättningar och lönsamhet tryggas. Särskilt viktigt är det att fortsätta med programmet för ett stärkt vattenskydd som syftar till att förbättra tillståndet i Finska viken och Skärgårdshavet. Men, ärade talman, vatten känner inga

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

landsgränser, och därför behöver vi också gemensamma lösningar i stället för enbart nationella.

Marraskuussa järjestettävässä YK:n ilmastohuippukokouksessa maailman johtajat kootaan yhteen pohtimaan ratkaisuja ilmastokysymykseen. Kymmenen vuotta sitten tehtiin historiallinen Pariisin ilmastopöytäkirja, joka on tärkeä maapallon lämpötilan nousun hillitsemisen kannalta. Sen puitteissa kukin maa päättää omien ilmastotavoitteidensa kunnianhimon tasosta, ja meille RKP:ssä on selvää, että Suomen tulee pitää kiinni tavoitteestaan olla hiilineutraali kymmenen vuoden kuluttua. Tarvitsemme kuitenkin vielä paljon erilaisia toimenpiteitä sen saavuttamiseksi. Pääsemme eteenpäin panostamalla määrätietoisesti tutkimukseen ja kehitykseen, mutta teknologia ei yksin ratkaise tulevaisuuden haasteita, vaan parhaat ratkaisut löydetään yhteistyöllä.

Ärade fru talman! Just nu ser vi en utveckling där länder vänder sig inåt i stället för att räcka ut handen för samarbete. Vi behöver alla inse att utmaningar löses tillsammans, genom våra respektive styrkor. Finland har möjlighet att vara en föregångare, inte bara genom ambitiösa mål, utan också genom att visa hur små länder kan bidra till globala lösningar.

Ärade fru talman! Med bara några år kvar till slutåret för Agenda 2030 måste vi både värna det som fungerar och våga förnya, så att nästa fas av hållbarhetsarbetet bygger vidare på dagens framsteg men samtidigt skapar långsiktiga, rättvisa och innovativa lösningar för framtiden. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Räsänen, Päivi.

16.21 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta on viisaasti valinnut selonteosta erityiseksi painopisteeksi veden tilan, mutta tarkastelun kohteina ovat myös ruokahuolto, sosiaalinen ja henkinen kriisinkestävyys sekä esimerkiksi liikunnan vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin.

Vesi on elämälle välttämätöntä, yksi arvokkaimmista luonnonvaroistamme, jonka kansallisen omistuksen hallitus turvaa. Vesihuolto on luonnollinen monopoli, eikä sen yksityistämisestä ole pitkän aikavälin hyötyjä. Myös vesistöjen saastumista ja rehevöitymistä on torjuttava.

Hallitus on pitkällä ruokahuoltoon liittyvien kestävyystavoitteiden saavuttamisessa. Suomi on ruokaturvaltaan maailman ykkönen. Suomessa tuotetaan maailman puhtainta, antibioottivapaata ruokaa. Omassa maassa kasvatettu lähiruoka ja eettisesti hoidetut maatilat ovat vahvuuksiamme.

Suomi on myös saavuttanut EU:n energiatehokkuustavoitteet. Hallitus edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja metsäteollisuuden arvonalistamista. Tutkimus- ja kehitysrahoitusta kanavoidaan puurakentamiseen ja panostetaan alan koulutukseen.

Yhden tavoitteen edistäminen saattaa vaikuttaa kielteisesti muiden tavoitteiden saavuttamiseen: kaikki ilmasto- ja luontotoimet eivät vie samaan suuntaan. Vähäpäästöisen energiantuotannon, kuten tuulivoimaloiden, rakentaminen aiheuttaa myös haittoja lähiseudun asukkaille, puustolle ja eläimistölle. Myös kaivoshankkeisiin, akkutehtaisiin, datakeskuksiin ja luonnon ennallistamistoimiin liittyy paikallisia

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

ympäristövaikutuksia sekä näkemyseroja perinteisten maisemien ja luonnonolosuhteiden muutoksista. Asukkaita on kuultava pääoman ja ilmastopolitiikan ristipaineessa. Samoin energiatuotannon monipuolisuus on tärkeää nyt ja tulevaisuudessa, rauhassa ja poikkeustiloissa.

Tulevaisuutta ei rakenneta vain varautumalla pahimpaan, vaan luomalla myös olosuhteet kasvuille, osaamiselle ja työnteolle. Koulutuksen ja tki-toiminnan panostuksilla varmistamme osaamisen ja innovaatiot, joilla Suomi menestyy tulevaisuudessa. Jäänmurtajakaupat, datakeskushankkeet ja muut teollisuuden positiiviset uutiset kertovat talouden orastavasta käänteestä parempaan.

Mietinnössä nostettiin esiin myös maailmankatsomukselliset jännitteet erityisesti kansakunnan henkistä resilienssiä tavoiteltaessa.

Maailmankatsomuksellinen murros jälkikristillisessä lännessä on tuottanut hedelmänään identiteettikriisin ja siihen kytkeytyvän nuorten mielenterveyden kriisin. Nuoret joutuvat shoppailemaan aineksia identiteettiinsä markkinoilla, joilla on tarjolla laaja kirjo erilaisia aatteita, globaaleihin uhkakuviin liittyviä ahdistuksen aiheita, ihmissuhteita, seksuaalisia suuntautumisia ja jopa kymmeniä eri sukupuolia. Tuoreen nuorisobarometrin mukaan 15—29-vuotiaiden naisten luottamus tulevaisuuteen on romahtanut, heille on noussut tärkeämmäksi matkustaa ja nähdä maailmaa kuin saada perhe ja lapsia.

Kestävää kehitystä ei tapahdu ilman kestäväää arvopohjaa. Kristillinen maailmankuva tarjoaa edelleen kestävä perustan niin yksilöiden kuin yhteisöiden hyvinvoinnille. Eduskuntaryhmämme muistuttaa, että alhainen syntyvyys uhkaa talouden, esimerkiksi eläkejärjestelmän ja työmarkkinoiden, kestävyyttä. Syntyvyyshän on Suomessa romahtanut matalimmalle tasolle 250 vuoteen. Se on selvästi sekä nettouusiutumislukua että naapurimaidemme ja EU:n keskiarvoa alhaisempi.

Poliittiset päätökset eivät yksin ratkaise tilannetta, mutta kyllä niillä vaikutetaan yhteiskunnan perhemyönteisyyteen. Perhetuet on säästetty leikkauksilta, lapsilisä jopa korotettu ja työtulovähennyksen lapsikorotus palautettu. Syntyvyydessä onkin ihan tuoreeltaan tapahtunut pieni käänne parempaan. Odotamme hallitusohjelmassa sovittua väestöpoliittista selontekoa, jolla voimme vauhdittaa syntyvyyttä edistäviä toimia. Perhe on yhteiskunnan sydän, ja perheisiin panostamalla kasvatamme koko yhteiskunnan resilienssiä.

Tarvitsemme lisäksi ennaltaehkäisevää ja kansanterveyslähtöistä päihdepolitiikkaa, terveyden edistämistä, mielenterveyttä tukevaa yhteisöllisyyttä ja liikunnallista elämäntapaa, jotta väestömme olisi tulevaisuudessa entistä terveempää ja toimintakykyisempää. Kun ihmiset voivat paremmin, he jaksavat rakentaa perheitä, yhteisöjä ja tulevaisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on ministerillä mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.26 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Kiitos paljon, arvoisa puhemies! Suomi on päättäväisesti sitoutunut YK:n Agenda 2030:een ja sen kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon sekä kansallisesti että osana kansainvälistä yhteistyötämme. Kaikkien maiden ja toimijoiden vahvaa sitoutumista ja sen mukaista

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

toimintaa tarvitsemme nyt enemmän kuin koskaan, sillä maailmanlaajuisesti tarkastellen olemme pahasti jäljessä SDG-tavoitteiden saavuttamisesta.

Suomella on tässä työssä paljon annettavaa ja myös vastuuta, sillä meidät on arvioitu jo viidettä vuotta peräkkäin Agenda 2030 -toimeenpanossa pisimmällä olevaksi maaksi YK:n jäsenmaat kattavassa kansainvälisessä vertailussa. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen keskeiset käytännön toimet kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi on koottu nyt palautekeskustelussa olevaan valtioneuvoston Agenda 2030 -selontekoon. Selonteko annettiin eduskunnalle vuoden 2024 marraskuussa, ja nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä hallitus on päättänyt jo lisätoimista kestävyuden vahvistamiseksi. Tämä on ollut tarpeen erityisesti talouden kestävyuden osalta.

Suomen sitoutumista kestävyystyöhön kuvataan myös pääministeri Orpon johdolla YK:lle heinäkuussa esitellyssä Suomen kolmannessa Agenda 2030 -maaraportissa. Selonteko ja maaraportti muodostavat kokonaisuuden, jossa molemmilla on omat tehtävänsä. Selonteko toimii ikään kuin hallituksen kautensa alussa laatimana Agenda 2030 -työn toimintasuunnitelmana, josta käymme vuoropuhelua täällä eduskunnassa. Maaraportti puolestaan katsoo aina neljästä viiteen vuotta taaksepäin ja arvioi Suomen onnistumisia, oppeja sekä haasteita. Sen valmisteluun on tapana kutsua mukaan paljon laajempi joukko sidosryhmiä, jotka tekevät omat itsenäiset arvionsa valtionhallinnon arviointien rinnalla. Näin saamme laajasti eväitä entistä vaikuttavamman kestävyystyön kehittämiseen ylivaalikautisesti. Kansalaisyhteiskunnan, kuntien, tiedeyhteisön ja yritysten lisäksi erityisesti nuoret ovat erittäin vahvasti mukana Suomen Agenda 2030 -toimeenpanossa ja maaraporttien laadinnassa. Olin itsekin mukana heinäkuussa tuossa YK:n kokouksessa, missä tätä maaraporttia esiteltiin, ja oli erittäin hieno nähdä, kun siellä oli Suomen esittelijöinä Petteri Orpon rinnalla yritysjohtaja ja tämän lisäksi vielä myös suomalainen nuorisodelegaatti.

Nostin täältä muutamia asioita, oikeastaan jokaisesta ryhmäpuheesta yhden lauseen. Yritin etsiä jotain semmoisia positiivisia asioita. Toisista puheista se oli helpompi löytää ja toisista vähän vaikeampi, mutta itse keskityn nytten näihin.

Kontula nosti tämän vesiteeman, ja se oli hyvä valinta. Tämä oli minun mielestäni tosi mielenkiintoinen tulevaisuusvaliokunnalta, missä itsekin itse asiassa istuin vielä ennen ministeripestiä. Tässä voisi olla minun mielestäni semmoinen hyvä malli ehkä muillekin valiokunnille katsoa jonkun tietyn teeman läpi isompaa kokonaisuutta, jolloin pystyy pureutumaan vähän eri tavalla asioihin.

Wallinheimo nosti esiin, että meidän on nähtävä teknologia, tuotekehitys ja innovaatio ajureina tässä työssä ja tätä kautta me ehkä voidaan olla myös kokoamme suurempi peluri maailmalla.

Huru nosti maatalouden omavaraisuuden, se on tärkeää, ja myös vientiin on hyvät mahdollisuudet. Tässä on minun mielestäni hyvä muistaa se, niin kuin tässä äskeisessä puheenvuorossa sanottiin, että suomalainen maatalous on puhtaampaa kuin muualla maailmassa. Eli tässä voidaan nimenomaan vaikuttaa siihen, minkälainen se meidän jälki on siellä muualla maailmassa.

Hamari sanoi, että Suomen tulee olla aktiivinen ilmastotoimissa. Tämä on semmoinen asia, missä itsekin tietenkin kehotan Suomea ja hallitusta siihen, että Suomi on edelleen aktiivinen. Meillä on erittäin hyvä imago tällä hetkellä maailmalla monessakin osassa, mutta tässä voitaisiin myös olla vahvoja.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Kalmarilta nousi tällöinen kuin että talouden, ihmisten ja luonnon tulee olla tasapainossa. Tämä on tietenkin oikeastaan kaiken peruslähtökohta, kun me mietitään tätä. Mutta helposti jotenkin keskitytään vain yhteen eikä osata ajatella sitä kokonaisuutta, ja minusta tässä oli paljon hyvää viisautta.

Elon puheenvuorosta jäi mieleen varsinkin tämä, että krääsäkauppa on laitettava kuriin, keinoina varsinkin mainonta ja verotus. Tämä on minun mielestäni erittäin ajankohtainen ja hyvä asia, ja toivon, että saadaan tätä eteenpäin myös täällä eduskunnassa.

Kivelältä nousi tällöinen lause kuin ”Suomen tulee olla aktiivinen vastavoima” — nyt en ole ihan varma, muistanko sanatarkasti — ”yhteisten päätösten murentamiselle”, mitä on tapahtumassa tällä hetkellä maailmassa, sitä, että niitä YK:nkin yhteisiä päätöksiä vastaan käydään. Tämä oli minun mielestäni tärkeä asia. Tässä on meillä myös iso mahdollisuus ja edelleen tämän takia, minkälainen meidän imago ehkä tällä hetkellä on.

Ollikainen nosti esiin paljon hyviä asioita, mutta sieltä nousi edelleen tämä, että vesi liittyy lähes kaikkiin globaaleihin kestävyys haasteisiin. Tämä on minusta semmoinen asia, että Suomessa on välillä vähän vaikea ymmärtää tätä, koska meillä se ei ole ehkä niin kriittinen asia. Mutta tämä oli hyvä nosto.

Räsänen puheesta: asukkaita on kuultava ilmastopolitiikassa. Tässä minä ajattelen niin, että oikeastaan kun kaikkia osapuolia me pystytään kuuntelemaan laajasti, niin me saadaan myös parempia päätöksiä eikä ketään ylitetä näissä kuulemisissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No niin, nyt sitten jatketaan. Vai halutaanko pieni debatti tähän? Olkaa hyvä ja painakaa V-painiketta, niin katsotaan, keitä sieltä nousee. — Otetaan ensimmäisenä edustaja Krista Mikkonen.

16.32 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kiitos tulevaisuusvaliokunnalle hyvästä mietinnöstä. Minä itse ajattelen, että itse asiassa tämä mietintö ja sitten maaraaportti, joka viime kesänä on annettu tämän selonteon rinnalla, oikeastaan muodostavat kokonaisuuden, jopa ehkä ansiokkaamman kuin tämä itse selonteko.

Minä olisin ministeriltä halunnut kysyä, kun nostit esiin nämä kestävyys eri näkökulmat, että ne ovat tärkeitä: Kuinka katsot tätä kestävyttä ekologisen kestävyys näkökulmasta? Näetkö, että se on kuitenkin se, joka asettaa ne reunaehdot siihen, miten me täällä toimimme? Ja sen ekologisen kestävyys varmistaminen oikeastaan on se, joka mahdollistaa nämä muut kestävyystavoitteet ja niiden saavuttamisen, eli tällainen vahva kestävyys, mikä tuossa mietinnössäkin nostettiin esiin. Kuinka näet sen, ja näetkö minkälaisena ongelmana sen, että nimenomaan näiden Suomen kestävä kehityksen tavoitteiden edistymisessä tämä ekologinen kestävyys on kaikkein heikoimmassa tilassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt otetaan sitten näitä, jotka käyttivät ryhmäpuheenvuoron, niin painotan tässä aluksi heitä. — Edustaja Hamari.

16.33 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käytetty erinomaisia puheenvuoroja. Se osoittaa, että kestävä kehitys ja tulevaisuus on todellakin yhteinen asiaamme. Suomihan pärjää todella hyvin, mutta kuten tuossa ryhmäpuheenvuorossakin totesin, nämä meidän ulkoisvaikutukset ovat valitettavan suuret.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Suomella ei ole varaa tinkiä kestävästä kehityksen tavoitteista, vaikka muu maailma ottaisi takapakkia.

Meillä lainsäätäjillä on iso rooli kestävyysmurroksessa, ja on tosi tärkeää, että käymme kohti kestävyttä tavalla, jossa huomioimme erilaiset ihmiset ja alueet. Mutta nyt, kun täällä on liikunta- ja urheiluministeri paikalla, niin meidän mietinnössämme nostimme myös tämän ilmastonmuutoksen ja näiden erilaisten talviliikuntamahdollisuuksien heikkenemisen. Miten ministeri ajattelee, että voimme fyysistä aktiivisuutta edistää, jos talviliikuntalajit täältä meiltä Etelä-Suomesta esimerkiksi katoavat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt tosiaan V-painike on jo sammutettu. Täällä on 11 puheenvuoroa jäljellä. — Edustaja Elo.

16.34 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että keskustelemme tässä salissa globaaleista kestävästä kehityksen tavoitteista ja siitä, miten olemme niitä saavuttamassa. Haluan tässä nyt kiittää ministeri Poutalaa tuesta krääsäkaupan kuriin saamisesta verotuksen keinoin ja kieltämällä mainonta. Tähänhän hallituksella osaltaan on mahdollisuus nyt, kun Krääsätalous kuriin -kansalaisaloite on saatu tähän taloon ja eduskunnan käsittelyyn. Hienoa, että sille on tukea.

Ilmastokriisi ja luonnon köyhtyminen etenevät niin globaalisti kuin täällä Suomessa, ja myös köyhyys ja eriarvoisuus lisääntyvät hallituksen päätösten seurauksena. Siksi on huolestuttavaa, että tässä Agenda 2030 -selonteossa ei esitetä määrätietoisia tavoitteita, joihin tulevana vuosina tulisi keskittyä. Suomen vahvuuksia ovat kansainvälisessä tarkastelussa pitkään olleet ja ovat edelleen laadukas koulutus, hyvinvointi ja yhteiskunnan toimijoiden välinen vahva luottamus ja yhteistyö, mutta on huolestuttavaa, että myös näiden vahvuuksien rapautumisesta on selviä merkkejä. Olisin vielä ministeriltä kysynyt: miten nyt näette suhteessa näihin kestävästä kehityksen tavoitteisiin nämä hallituksen tosi suuret sosiaaliturvaetuuksien leikkaukset?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

16.35 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me vasemmistossa todellakin haluamme Suomen, jossa kestävyiden lähtökohta on planetaariset rajat. Ja me haluamme, että jos Suomessa ollaan ylpeitä sijoittumisesta kestävyystilastoissa, niin sitten samaan aikaan ei toimita tavalla, joka heikentää kestävyystavoitteiden saavuttamista. Nyt jälleen tässä ongelma on se, että nämä konkreettiset toimet puuttuvat. Ja kun oikeiston linja selkeästi perustuu eriarvoisuutta kasvattavaan, köyhiltä rikkaille -politiikkaan ja toimimattomuuteen ympäristökysymyksissä, niin toki näiden Agenda 2030 -tavoitteiden konkreettinen edistäminen onkin hankalaa.

Mutta kuitenkin kyse ei ole siitä, että me emme tietäisi, mitkä asiat kasvattavat eriarvoisuutta tai lisäävät ympäristötuhoja. Kyse on siitä, ollaanko aidosti sitoutuneita näihin tavoitteisiin ja valmiita priorisoimaan niitä. Esimerkiksi tähän ylikulutukseen on mahdollista puuttua. Täällä nostettiin esille krääsätalous, ja mietinnössäkkin nostetaan esille näiden eri korjaus- ja kierrätyspalveluiden saatavuuden parantamista ja näin poispäin. Olisin kysynyt vielä ministeriltä: oletteko te tuen ilmaisun lisäksi valmis edistämään näitä asioita konkreettisin keinoin? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Yritetään pysytellä minuutissa. — Edustaja Ollikainen.

16.37 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Framtidsutskottets betänkande visar att Finland har gjort framsteg gällande målen i Agenda 2030, och precis som det framkom här klarar vi av det bättre än många andra. Men färdiga är vi ju förstås inte, och att vi nu har valt att lyfta fram vattnet är en väldigt bra sak, för det är en livsbärande resurs som binder samman klimat, hälsa, livsmedel och säkerhet.

Tosiaan, kuten tässä on moni sanonut, me ehkä ajatellaan, että puhdas vesi on itsestäänselvyys, mutta niinhän se ei kyllä maailmassa ole. Tämä on tärkeää myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Toki tähän liittyy kanssa se, että mannerjäätiköt sulavat, ja tämä osaltaan kasvattaa tulvariskiä ympäri maailmaa, ja se on huolestuttavaa.

Koskien integraatiota on todella tärkeää, että jatketaan tätä työtä, että otetaan yritykset mukaan, koska tässä on suuri potentiaali meillä viedä suomalaisia yrityksiä eteenpäin. Se on hyvä asia, ja kompataan tätä. Ja komppaamisesta puheen ollen komppaan tässä kollega Hamarin kysymystä koskien fyysistä liikkumista ja hyvinvointia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kiuru, Pauli.

16.38 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vedestä on puhuttu tässä useammassakin puheenvuorossa, ja syytä onkin. Otan yhden esimerkin, joka pari vaalikautta sitten oli eduskunnassa. Se koski maatalouspoliittista selontekoa, jossa todettiin, että Suomeen tuodaan enemmän pullottettua vettä kuin viemme pullottettua vettä — omituinen ristiriita, koska kraanavesi sinänsä riittää vallan mainiosti meille Suomessa. Se on ehkä enemmänkin elinkeinoministerin asia ja maa- ja metsätalousministerin asia, mutta toivon, että tämä asia etenisi niin, että vettä ei tarvitse fossiililla polttoaineilla kuljettaa Suomeen. [Timo Harakka: Evian-vero!]

Toinen asia koskee Suomen maataloutta. Kun ääri-ilmiöt kasvavat — tulvat, kuivuus — niin Suomen maatalous tulevaisuudessa nousee arvostuksessa, kokee renessanssin. Pidetään maataloudesta huolta. Se koskee myös huoltovarmuutta.

Ja enempää en voisi olla samaa mieltä tästä krääsätaloudesta, temuttamisesta ynnä muusta: kuluttaminen mielellään niin, että kulutetaan enemmän palveluja kuin rahaa krääsänsä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.39 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tälleen minuutissa on tietysti hirmuisen hankala koko tulevaisuutta käydä läpi, mutta ihan kuten moni edeltäväkin puhuja, nostan tämän saman asian, minkä valiokuntakin oli omassa paperissaan huomioinut, eli nämä meidän vesivarannot. Suomi on tuhansien järvien maa, ja tämän lisäksi meillä on valtavat pohjavesivarannot Suomessa. Tämä on meidän kansallisomaisuutta ja arvokas asia, ja pidetään se tosiaan omissa käsissämme.

Täällä oli muitakin hyviä asioita, mitä nousi: liikkuminen, huoltovarmuus, henkinen resilienssi, maatalous. Ja nyt edellinen puhuja, edustaja Kiuru, nosti esille sen asian, mitä

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

itsekin mietin, eli just maatalouden. Se tulee olemaan varmaan tärkeämmässä roolissa tulevaisuudessa kuin mitä tämä mietintö edes oli huomioinut. Edustaja Kalmari omassa ryhmäpuheessaankin nosti tämän. Sieltä erityisesti semmoinen seikka, mikä Suomessa on unohtunut tässä aikaisemmin ja mikä oli iso juttu joskus, on se, että osana huoltovarmuutta voitaisiin tällaista perinteikäistä pienviljelyä alkaa harjoittaa enemmän ja miettiä sen mahdollisuuksia, miten voitaisiin kotitarveviljelyä ja ruuantuotantoa näin huoltovarmuuden nimissä kasvattaa tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

16.41 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n Agenda 2030 muistuttaa meitä siitä, että kestävä kehityksen kriisi on myös oikeudenmukaisuuden kriisi. Ilmaston kuumeneminen, luontokato ja kasvava eriarvoisuus kulkevat käsi kädessä. Silti meillä täällä hallituksen politiikka on lisännyt köyhyyttä, leikannut sosiaaliturvaa ja jättänyt sosiaalisen kestävyuden huomiotta. Suomi ei kuitenkaan voi olla kestävä kehityksen suunnannäyttäjä, jos omassa maassa yhä useampi joutuu valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä ja yhä useampi lapsi elää köyhässä perheessä.

Hallituksen toimet eivät tue Agenda 2030:n tavoitteita riittävästi vaan uhkaavat niitä. Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat ovat olleet tästä hyvin yksimielisiä. Me tarvitsemme politiikkaa, joka rakentaa hyvinvointia kaikille, ei vain joillekin harvoille. Köyhyyden vähentäminen, koulutuksen vahvistaminen, tasa-arvo ja kehitysyhteistyö ovat sijoituksia vakauteen ja turvallisuuteen. Meidän tulee palauttaa luottamus siihen, että päätöksiä tehdään ihmisten ja planeetan parhaaksi, ei lyhytnäköisen säästöpolitiikan ehdoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

16.42 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät ystävät! Läpi teollisen ajan on vahvistunut oletus siitä, että talous olisi jotenkin irtaantunut luonnosta, ja oletus, että meidän sivilisaatiomme olisi jotenkin maailmanhistorian kehittynein ja edistynein ja sen päätepiste. Tämä kaikkihan on tietysti arrogantti illuusio, koska edelleenkin kaikki taloudellinen ja yhteiskunnallinen toiminta perustuu luonnonvaraan, ja me tiedetään, että sen fossiilitalouden, jossa me nyt eletään, elinikä tulee olemaan noin 200 vuotta, mikä sivilisaatiolle on hyvin heikko suoritus verrattuna siihen, mitä aikaisemmin on ihmiskunta saanut aikaan. Kaiken lisäksi tämän sivilisaation kestävimät saavutukset, kuten joukkosukupuutto, ilmastonmuutos ja mikromuovit, ovat kaikki olleet sellaisia, jotka ovat syntyneet vahingossa, ikään kuin oheistuotteena.

Tämän takia pidän kauhean tärkeänä sitä, että ymmärrettäisiin, että me emme ole ihmiskunnan täydellistyminen tai historian loppu, mutta me voisimme olla paremman alku. Se vaatisi vain aika totaalista näkökulman muutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies.

16.43 Terhi Koulumies kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin näistä maaraporteista voidaan havaita, Suomi on ihan kärkeä maailman mittakaavassa, mitä tulee ympäristönsuojeluun tai esimerkiksi sosiaalisen tasa-arvon ja kestävyuden

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

toteutumiseen. Meillä on kuitenkin aika laaja hyvinvointivaltio ja pienet tuloerot täällä Suomessa.

Mutta näkisin, että tästä eteenpäin se, mikä tulevaisuudessa tulee olemaan isompi haaste — ja toivoisin, että nykyinen hallitus ja myös tulevat hallitukset kiinnittäisivät siihen enemmän huomiota — on sukupolvien välinen tasa-arvo, se, että Suomen kehitys tulonjaossa, huoltosuhteessa ja taloudellisissa ja sosiaalisissa asioissa olisi kestävää myös ikäluokkien välisessä vertailussa. Se on meille isompi ongelma kuin monelle muulle maalle, koska täällä on keskimäärin vanhenevampi väestö kuin muualla. Meillä on tulevaisuudessa pienet nuoret ikäluokat ja paljon vanhoja. Tämä on meille suurempi haaste, ja toivoisin, että tähän enemmän kiinnitettäisiin huomiota ja myöskin budjetiteja ja toimintasuunnitelmia tarkasteltaisiin tästä sukupolvien välisen tasa-arvon näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.44 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On helppo yhtyä edustaja Koulumiehen viimeisiin sanoihin. On todella olennainen havainto, että budjetti on se työkalu, jolla politiikkaa tehdään, ja jollei se huolehdi tulevien sukupolvien oikeuksista, niin silloin kestävä kehitys ei ole mahdollinen.

Täytyy toki muistaa, että tämä Agenda 2030 -raportti katsoo peräpeiliin. Oli hienoa, että pääministeri Orpo pääsi YK:ssa kesällä kehumaan Suomen suorituksia, mutta olisi kuitenkin ollut reilua huomioda edes ohimennen Marinin hallituksen ansiot, koska nämä kaikki hyvät tulokset ja pisteet ovat peräisin vuodelta 22. Seuraava pääministeri joutuu YK:n edessä sitten selittämään, miksi Suomi meni nimenomaan tällä kaudella taaksepäin: päästöt lisääntyneet, eriarvoisuus ja köyhyys ovat kasvaneet, metsät huonommassa kunnossa, luontokato pahentunut. Mutta on kiva, että siellä aitiossa on ministeri Poutala, joka palveli ansiokkaasti tulevaisuusvaliokunnassa. Luotan siihen, että viette hallitukseen sellaiset terveiset, että tätä kurssia on mahdollista vielä muuttaa kestävämpään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

16.46 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälisissä kokouksissa on hienoa, kun keskustellaan Agenda 2030:stä. Suomi on monesti esimerkkinä, ja sitä itsekkin voi käyttää esimerkkinä. Joskus monien, esimerkiksi kehittyvien maiden, toimintatavat vähän tuskastuttavatkin, kun koetamme puhua demokratiasta ja ihmisoikeuksista, riiston lopettamisesta, tämältyyppisistä asioista, ja tuntuu, että ajatusmaailma on aivan toisaalla. Mutta sen takia ajattelinkin, että nostan tämän, että tähän on kuitenkin meille kaikillekin sellainen varoitus, että kyllä kai meidän tässä talossa pitäisi ajatella niin, ettei ole oikein antaa hyväosaisille ja ottaa huono-osaisilta. Kysynkin ministeri Poutalta: onko tätä ihan oikeasti mietitty tällaisissakin maissa, joissa asiat ovat lähtökohtaisesti aika hyvin, että kannattaa aina toimia siten, että ne kestävä kehityksen tavoitteet pysyisivät myös meillä Suomessa, mikä ei valitettavasti aina ihan nyt toimi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt otetaan vielä kaksi, jotka ovat vielä pyytäneet, edustajat Hänninen ja Mikkonen, ja sitten mennään puhujalistalle, ja ministeri lupaa käyttää sitten siellä loppuosassa puheenvuoron.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

16.47 **Juha Hänninen erk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvokas puhemies! Ja kiitos myös ministerille erinomaisesta puheenvuorosta tuossa alle. Minulla olisi oikeastaan kolme asiaa:

Se vesiasia on hieno ja mahtava asia, että se on noussut tässä ihan erityisesti esille. Minulle jo 70-luvulla kerrottiin varusmiespalveluksessa, että kolmas maailmansota johtuu tästä, kun taistellaan makeasta vedestä. Mutta en tähän enempää.

Mutta kohta kysyn mittareita sitten, eli tämä liikunta-asia: Arvoisa ministeri on myös olympiaurheilija. Hän tietää tästä hyvinkin paljon ja tietää myös, että Suomi on huonommassa kunnossa kuin koskaan aikaisemmin sotien jälkeen. Mitä tälle voitaisiin tehdä? En tiedä, kuuluuko se tähän agendaan, mutta minä luulen, että tähän agendaan kuuluu kaikki.

Kolmas ja ehkä tärkein asia: Me käytetään nimitystä ”lähisuhdeväkivalta”, eli me suomalaiset miehet hakataan naisia kotona ja me ollaan Euroopan kärkeä siinä asiassa ja lähes maailman huippua, ja tästä me suomalaiset miehet emme voi olla ylpeitä. Mitä tälle voisi tehdä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mikkonen, Krista.

16.48 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä meidän tapamme katsoa tätä kestävyyspolitiikkaa ja myös tämä selonteon valmistelu ja nämä maaraporttien valmistelut ovat siitä hyviä, että siinä osallistetaan koko yhteiskuntaa. Itse asiassa monet semmoiset hyvät merkit, mitkä ovat tässä ajassa näkyvissä, tulevat ehkä sieltä kuntien tai yritysten näkökulmasta. Jos mietitään esimerkiksi luonto- ja ilmastokysymyksiä, he ovat valmiita tekemään aika paljonkin.

Sen sijaan huolestuttavaa kehityksessä on, että nyt tämän hallituksen toimet ovat monilla näillä kestävyiden osa-alueilla, joilla me ennen ollaan oltu hyviä — vaikka koulutuksessa, asunnottomuuden vähentämisessä, köyhyyden vähentämisessä — sellaisia, että me ollaan menossa nyt takapakkia. Nämä ovat tietysti semmoisia asioita, mitkä ovat nimenomaan hallituksen vastuulla, ja toivon todella, että hallitus kiinnittää näihin huomiota, jotta sitten siinä seuraavassa maaraportissa olisimme pystyneet näyttämään, että menemme eteenpäin emmekä taaksepäin.

Mutta kyllä tämä iso kysymys on tietysti sitten tämä ekologinen kestävyys, koska se määrittää kaiken toimintamme tällä pallolla, [Puhemies koputtaa] ja sen takia erityishuomion kiinnittäminen siihen on äärimmäisen tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

16.49 **Juha Hänninen erk:** Arvoisa puhemies! Kestävässä kehityksessä ei ole kyse vain ympäristöasioista. Tänäkin käsittelyssä olevassa selonteossa YK:n Agenda 2030:n tavoitteiden edistämisestä on kysymys yhteiskunnan kestävydestä, oikeudenmukaisuudesta ja turvallisuudesta.

Tämä selonteko kertoo siitä, miten Suomi kantaa vastuunsa tulevista sukupolvista ja maailmasta, jossa vakaushuippu, rauha ja toimeentulo eivät ole itsestäänselvyksiä, maailmasta, jossa näiden turvaaminen kansalaisillemme on tärkein tehtävämme. Siksi kestävä kehitys

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

on myös turvallisuuspolitiikkaa. Se on kykyä turvata energiaa, ruokaa, työ ja yhteiskunnan eheys kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Käsitlemme selontekoa tänään valiokunnan muodostaman mietinnön pohjalta. Tulevaisuusvaliokunta on painottanut aivan oikein, että kestävä kehityksen on oltava konkreettista ja mitattavaa. Se ei saa jäädä kauniiksi tavoitteiksi paperilla tai vain joidenkin meidän asiaksi. Työ kestävämmän tulevaisuuden turvaamiseksi koskee meitä kaikkia, aivan kaikkia, niin hallitusta, yrittäjiä kuin kansalaisiakin.

Uusiutuvan energian investoinnit, tutkimus, koulutus ja osaaminen, aluekehitys sekä yritysten innovaatiot ovat kestävä kehityksen selkäranka. Tämä työ ei tapahdu vain Etelä-Suomessa vaan koko maassa. Tätä työtä tehdään myös pohjoisessa, jossa luonnonvarat, puhdas energia ja ihmiset rakentavat kestävä tulevaisuutta yhdessä.

Arvoisa puhemies! Muuttuneessa maailmassa kestävä kehityksen periaatteet ovat samalla kriisinsietokyvyn periaatteita. Ne turvaavat yhteiskuntamme kokonaisturvallisuutta. Huoltovarmuus, kotimainen tuotanto ja omavaraisuus eivät ole enää vain taloudellisia tavoitteita tai ympäristölle ystävällisempiä vaihtoehtoja. Ne ovat osa turvallista ja vakaata yhteiskuntaa, joka voi hyvin ja kukoistaa tulevaisuudessa. Suomi voi katsoa tulevaisuuteen luottavaisin mielin. Me teemme töitä sen eteen. Kestävä kehitys ei ole vain yksittäinen tehtävä tai agenda, se on koko Suomen yhteinen projekti, joka alkaa jokaisesta meistä ja ulottuu rajojemme yli.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko osoittaa, että Suomi haluaa olla maa, jossa ympäristö, talous ja ihminen elävät rinnakkain, eivät toistensa kustannuksella, maa, jossa vastuullisuus on myös turvallisuutta. Juuri siksi tämä hallitus tekee ratkaisuja, jotka turvaavat tulevaisuuden vakaasti, kestävästi ja turvallisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.54 Timo Harakka sd: Hyvä rouva puhemies! Täällä salissa on kuultu puheenvuoroja niin optimistisesta kuin vähän pessimistisemmästäkin näkökulmasta, hivenen omahyväisistä ja sitten toisaalta katastrofikeskeisistä tunnelmista. On kuitenkin tärkeää havaita, että tulevaisuusvaliokunnan mietintö on jälleen kerran yksimielinen. Aatteet ja ideologiat laidasta laitaan ovat löytäneet suomalaisen tapaan kompromissin 30 vuoden perinteen mukaisesti. Tulevaisuus on tuntematon seutu, mutta matkustamme sinne yhdessä — tästä lämmin kiitos myös varapuheenjohtajana koko tulevaisuusvaliokunnalle.

Agenda 2030 on Suomen loistava tilaisuus ja tulevaisuus, kahdella eri tavalla.

Ensinnäkin se on kompassi Suomen omaan kestäväan tulevaisuuteen. Kuten tulevaisuusvaliokunnan mietintö toteaa, haasteemme on nyt sovittaa se kuuluisa onnellisuutemme planeetan kestokyvyn rajoihin. Silloin voimme ajatella, että teemme oikeita ratkaisuja tulevien sukupolvien hyvän elämän eteen. Silloin voimme todistaa, että syntymättömät suomalaiset ovat todellisia toimeksiantajiamme ja että tulevaisuus on ainoa vaalipiirimme. Miksemme pystyisi siihen, jos tahtoa ja tarmoa on?

Silloin voimme tarttua siihen toiseen tilaisuuteemme, joka on se, että Suomea kuunnellaan maailmalla kestävyden teemoissa. Olemme monien mielestä esimerkillinen maa, edelleenkin, vaikka Orpon hallituksen aikana olemme ottaneet niin ekologisessa, sosiaalisessa kuin taloudellisessakin kehityksessä askelia taaksepäin. Voimme hyvin ottaa niitä taas eteenkinpäin.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Meidän kannattaa käyttää tätä puhevaltaamme kannustamalla kansainvälistä yhteistyötä, luomalla kestäviä ja kestävyyttä kehittäviä koalitioita. Suomi voi siis lisätä omaa kestävyyttään ja antaa siten mallia myös muulle maailmalle. Pelkät juhlapuheet eivät riitä niin Helsingissä kuin New Yorkissaakaan. Omakehuun ja henkseleiden paukutteluun ei ole aihetta, ja voi olla, että se pikemminkin vieroittaa muita kuin innostaa kumppaneiksi.

Tässähän on myös talousporkkana. Kestävissä, puhdistavissa ja puhtaissa teollisissa ratkaisuissa on suuri, kymmenien miljardien eurojen mahdollisuus. Suomen maine ilmastoteollisuuden suurvaltana auttaa myös suomalaisia yrityksiä maailmalla.

Jag blev själv ytterst förvånad och entusiastisk när vi i framtidsutskottet hörde om alla innovativa finska bolag som sysslar med renare vatten och undvikande av avfall i vattendrag i hela världen.

Vesiosaaminen on yksi suomalainen vahvuus. No, tietenkin on syytä sanoa, että sovelletaan sitä myös Itämeren ja rehevöityvien sisävesien korjaamiseen.

Arvoisa puhemies! Näyttää nyt siltä, että tässä keskustelussa on läsnä noin yhdeksän edustajaa. Tulevaisuusteemojen haaste on se, että ne tuntuvat usein irrallisilta. Tuntuu siltä, että ne ovat irronneet näistä tämän päivän haasteista ja debateista. Meidän pitää saada nämä kestävyys tavoitteet läpileikkaaviksi kaikkeen päätöksentekoon, ja kuten edustaja Koulumies tuossa aiemmin totesi, meidän pitää saada kestävyys olennaiseksi osaksi myös budjetoitua ja budjettiprosessia. Meidän pitää seurata monilla mittareilla sitä, kuinka Suomen ja suomalaisten, nykyhetken ja tulevien sukupolvien, hyvinvointia voidaan parantaa. Siinä meillä on vielä todella paljon parantamista.

Toistan siksi ajatukseni siitä, pitäisikö tulevien sukupolvien oikeudet ja tämä yhteinen, ehkä maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen ennakointityö kirjata lakiin. Sillä Suomi ottaisi jälleen paikkansa maailman tulevaisuuden kärjessä. Kuulen mielelläni ministeri Poutalan näkemyksen asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.58 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on Agenda 2030 -selonteko ja tulevaisuusvaliokunnan mietintö aiheesta. Selonteko on valtioneuvoston katsaus siihen, miten Suomi toimeenpanee YK:n kestävä kehityksen tavoitteita. Tulevaisuusvaliokunta käsittelee asiaa vesiteeman näkökulmasta, ja aihe onkin tärkeä. Meillä Suomessa on etuoikeus elää tuhansien järvien maassa, jossa puhdas vesi on itsestäänselvyys. Tällä hallituskaudella on myös varmistettu, että vesi pysyy meillä suomalaisten omistuksessa. Meillä ei ole varaa myydä luonnollista monopoliä ulos, emmekä saa päästää sitä markkinavoimien armoille, vaan vesi on meidän. Puhdas vesi on luonnonvara, kansalliskalleus eikä kauppatavara.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on pakko ottaa esiin myös maa- ja metsätalous. Pinta-alastamme yli 70 prosenttia on metsää, ja me käytämme sitä viisaasti ja vastuullisesti. Edelleen hakkuut ovat pienemmät kuin mitä puuston kasvu on. Suomelle elintärkeä metsätalous ja metsäteollisuus ei ole ilmastopaholainen, vaikka siitä sellaista kuvaa usein jaetaan.

Arvoisa puhemies! Maatalous on myös asia, joka nousee esiin pääasiassa ongelmana, vaikka kyseessä on olennainen osa huoltovarmuuttamme ja ruokaturvaamme.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Ilmastotavoitteet aiheuttavat ylimääräistä sääntelyä ja turhaa paperien pyörittelyä, joka vaikeuttaa yritystoimintaa ja nostaa elinkustannuksia. Onko kestävä kehitys se, että suomalaisten elämää rajoitettaisiin yhä tiukemmilla päästörajoituksilla ja verotuksella, kun samaan aikaan suuret saastuttajat, kuten Kiina ja Intia, tupruttavat entiseen tapaan? Maatalouden tila juuri nyt on kriisissä muutenkin, joten uudet ilmastotavoitteet olisivat tuottajalle dramaattisia ja Suomen huoltovarmuudelle kohtalokas isku.

Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys on kuitenkin suomalaisten innovaatioiden ja puhtaiden teknologioiden vienti maailmalle. Tätä kautta saamme varmasti paljon enemmän aikaan päästöjen vähentämiseksi kuin suomalaista autoilijaa tai maanviljelijää kurittamalla. On tärkeää, ettei Suomi kuvittele voivansa yksin ratkaista maailman ongelmia suomalaisten rahoilla. Meidän tulee aina huolehtia ensisijaisesti omasta kansallisesta edustamme ja suomalaisten hyvinvoinnista. Kestävä kehitys ei saa tarkoittaa sitä, että suomalaiset joutuvat kantamaan kohtuuttoman taakan kansainvälisten sitoumusten vuoksi. On aika siirtyä realistisempaan ja terveellä tavalla, järjellä ohjattuun politiikkaan, jossa Suomi pitää huolta omista eduistaan samalla, kun osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön järkevällä ja kustannustehokkaalla tavalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.01 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä kestävä kehityksen selonteossa ei ole tehty uusia Agenda 2030:n toimeenpanoa koskevia linjauksia, vaan se kokoaa yhteen hallituksen jo aiemmin päättämät toimet. Selonteko katsookin taakse- eikä eteenpäin, ja siitä puuttuu tarvittava visionäärisyys. Itse selonteon rinnalla onkin hyvä lukea niin tulevaisuusvaliokunnan ansiokasta mietintöä kuin viime kesänä julkaistua Suomen maaraporttia, jossa arvioitiin edistystämme kestävä kehityksen tavoitteiden osalta. Nämä antavat itse selontekoa kattavamman kuvan tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Suomi arvioitiin vuonna 2024 jo neljännen kerran peräkkäin kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa parhaiten onnistuneeksi maaksi. Voimme syystäkin olla tästä ylpeitä. Samanaikaisesti kuitenkin unohdamme kertoa, että kun arvioinnissa huomioidaan kielteiset ulkoisvaikutukset, niin sijoitumme sijalle 139/167. Suomalaisten kulutus ja ulkomailla toimivien suomalaisten yritysten tuotanto synnyttävät päästöjä ja vaikuttavat luonnon monimuotoisuuteen sekä työntekijöiden turvallisuuteen maissa, joissa meille tuotavia tuotteita valmistetaan.

Ekologisen kestävyys tavoitteet eivät ole edenneet myöskään täällä Suomessa. Metsien hiilinielu on heikentynyt ja monimuotoisuus taantuu. Itämeren ekosysteemi heikkenee ravinnekuormituksen myötä, lohi- ja silakkakannat ovat kestävämmällä tasolla. Meidän raaka-aineiden kulutus ja jätteet ylittävät EU:n keskiarvon. Sillä luonnonvaramäärällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi, ja ero on kasvanut 2000-luvulla.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -tavoitteet voidaan nähdä eräänlaisena donitsina. Ulkokehän muodostaa planeetan kantokyky eli ekologisen kestävyys asettamat reunaehdot, sisäkehän puolestaan muodostavat minimivaatimukset hyvälle elämälle eli sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurillinen kestävyys. Tämä ajattelumalli tekee hyvin näkyväksi sen, kuinka kestävyys eri ulottuvuudet eivät ole samanmittaisia. Ekologinen kestävyys on kaikkein määrittävin. Kestävä kehitys onkin nähtävä projektina, jossa

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

inhimillinen toiminta tulee sovittaa planeetan ekologisiin reunaehtoihin, sillä jos nämä rikotaan pitkäaikaisesti, ei elämämme tällä planeetalla ole mahdollista.

Arvoisa puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteet ovat keskinäisesti kytkeytyneet. Se, miten yhtä tavoitetta kohden edetään, vaikuttaa siihen, minkälaiseksi ongelmat ja mahdolliset ratkaisukeinot toisten tavoitteiden osalta muotoutuvat. Tulevaisuusvaliokunnan tapa tarkastella kestävän kehityksen tavoitteita yhdestä näkökulmasta veden kautta tuo tämän hyvin esille. Samalla se paljastaa sen, miten nykyinen tavoite- ja alatavoitekohtainen esitystapa hämärtää poikkihallinnolliset yhteydet ja voi johtaa osaoptimointiin. Esimerkiksi vesiensuojelussa vesien tilatavoitteet tulevat ympäristöhallinnon alalta, mutta vesiin tehokkaimmin vaikuttavat toimet ovat maa- ja metsätalouden hallinnon alaisia. Tarvitsemmekin nykyistä parempaa ilmiöpohjaista lähestymistapaa, jotta pystymme edistämään kestävän kehityksen tavoitteita yli hallintorajojen.

Tällä tuhansien järvien maassa pidämme vesivaroja itsestäänselvyytenä, mitä se ei juuri muualla maailmassa ole. Ilmastokriisin myötä vettä on jatkossa yhä useammin eri paikoissa liikaa tai liian vähän. Tämä haastaa niin ruuantuotantoa kuin kaupunkien hulevesijärjestelmää. Pohjavesi voi olla seuraava kriisin kohde, ja veden puute tulee ajamaan miljoonia ihmisiä pois kotiseuduiltaan.

Tällä unohdamme myös helposti sen, kuinka suuria muutoksia omissa vesistöissämme tapahtuu koko ajan. Maataloudesta aiheutuva fosfori- ja typpekuormitus ei ole vähentynyt, ja metsätalous aiheuttaa ravinne- ja sedimenttikuormitusta erityisesti soiden ojittamisen vuoksi. Lähes kaikki rantavyöhykkeen vedenalaiset luontotyypit kärsivät luontokadosta, erityisesti pienten virtavesien tila on valtakunnallisesti huono.

Kun Agenda 2030 -selontekoa luetaan, vesien näkökulmasta paljastuu sekä ristiriitaisia tavoitteita että tilanteita, joissa veden merkitystä ei tunnisteta lainkaan ja politiikkakoherenssi puuttuu. Veteen liittyvät sosiaaliset ja hallinnolliset haasteet liittyvät vesistöjen käytön ristiriitoihin. Esimerkiksi vaelluskalalajit ovat jo uhanalaisia vesivoiman edellyttämän jokien patoamisen takia. Vesivoima vaikuttaa myös ihmisten mahdollisuuksiin käyttää vesistöjä ja asua niiden äärellä. Ajankohtaisena ristiriitana erityisesti kaivoshankkeet ovat herättäneet keskustelua.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan todeta vielä sen, että kestävän kehityksen tavoitteiden kytkeytyneisyys mahdollistaa useiden tavoitteiden edistämisen samanaikaisesti. Panostaminen näihin monihyötyisiin toimiin on järkevää myös taloudellisessa mielessä. Meillä on myös tarjolla globaaleja ratkaisuja. Tällaisia monihyötyisiä toimia on mahdollista tunnistaa erityisesti oikeudenmukaisten ilmastotoimien, kestävien kaupunkien ja terveyden edistämisen piiristä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

17.07 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä vedestä hetken. Tässä aikaisemmin sanottiin, että veden yksityistäminen ei ole hyvä ajatus, ja olen kyllä siitä asiasta täsmälleen samaa mieltä. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että niissä kaupungeissa, joissa tällaisia veden yksityistämiprojekteja on tehty, investoinnit vesijohtoverkoston ja järjestelmän ylläpitoon ynnä muut ovat kokeneet kovia, ja joissakin kaupungeissa on sitten siirrytty takaisin yhteiskunnan ylläpitämään järjestelmään.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Omassa maakunnassani Pirkanmaalla oli tällainen tekopohjavesihanke, joka oli yhtiötetty, Tavase Oy. Takana oli tosin kuntia, mutta siinä oli tiettyjä riskin paikkoja. Onneksi tämä hanke on nyt lopetettu. Tampereen kaupunki isoimpana osakkaana viimeisenä sitten teki päätöksen, että tämä saa nyt loppua, ja se loppui, hyvä niin.

Demokratiasta puhutaan Agenda-ohjelmassa, kansalaisten vaikuttamisesta. Demokratia ei ole tällä hetkellä voittava arpa. Jos kansainvälisesti katsotaan, niin demokratia on erittäin monessa maassa kaltevalla pinnalla ja suunta on huonoon suuntaan. Pitkään ajattelimme ja ajattelin itsekin 90-luvulla, että esimerkiksi Venäjällä demokratia kehittyy myönteisesti. Näin ei valitettavasti käynyt, ja nyt on monia maita, joiden demokratiakehitys on osoittautunut hieman häilyväksi. Ei oikein tiedä, miten siellä sitten käy, toivottavasti hyvin.

On tärkeä viesti meille Suomessa huomata, että demokratia ei ole mikään itsestäänselvyys. Olemme ehkä ajatelleet, että näin olisi, mutta se ei todellakaan ole. No, tietysti antiikista voidaan lähteä liikkeelle, mutta jos katsotaan viimeistä sataa vuotta, niin ehkä siinä se sata vuotta on sitten tämmöistä demokratian kulta-aikaa.

Demokratiaan liittyy tiedon saaminen, media, kansalaisten tapa hankkia tietoa. Tiedusteluvalvontavaliokunta oli toissa viikolla USA:ssa, kuulumme siellä asiantuntijoilta muun muassa, että 100 miljoonaa amerikkalaista, USA:laista, hakee uutisensa TikTokista. Ja kuka omistaa TikTokin? Sen omistavat kiinalaiset, jotka itse eivät edes anna käyttää kyseistä järjestelmää siinä muodossa omille kansalaisilleen. No, miksi eivät anna? Sen takia, koska se on täynnä aivomätää, työntää kansalaisille roskatietoa. Algoritmi on rakennettu niin, että se koukuttaa, aiheuttaa riippuvuutta, suorastaan tyhmentää. Kysymys on kognitiivisesta sodankäynnistä, ja järjestelminä tällaiset systeemit pitäisi pystyä jopa kieltämään tai estämään. Sananvapaus on oma tärkeä asiansa, mutta se täytyy tästä kyllä pitää hieman erillään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.10 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma muistuttaa siitä, että kestävä kehitys ei ole pelkästään ympäristökysymys. Se on kokonaisuus, jossa ihmisten hyvinvointi, taloudellinen oikeudenmukaisuus ja ekologinen kestävyys kulkevat käsi kädessä. Tässä kolmijakoisessa kokonaisuudessa Suomen tulisi olla nyt ja tulevaisuudessakin malliesimerkki.

Tämä valtioneuvoston selonteko kuvaa kyllä vaikuttavasti Suomen kestävä kehityksen tavoitteita paperilla, mutta ei sitä todellisuutta, johon hallituksen päätökset ovat meidät vieneet, koska hallituksen politiikka on monin paikoin ristiriitainen tämän selonteon kanssa, sillä se leikkaa muun muassa sosiaaliturvaa, heikentää koulutuksen ja osaamisen edellytyksiä sekä kaventaa panostuksia luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Tämänäyttävillä päätöksillä Suomi ei edistä kestävä kehitystä, vaan olemme itse asiassa ottaneet paikoitellen jopa askelen taaksepäin. Tämän vuoksi Suomen tulee palauttaa kestävä kehityksen politiikkansa aidolle tielle.

Meidän on arvioitava hallituksen toimet avoimesti ja ajantasaisesti, ei vain paperilla ja tilastoilla, vaan ihmisten todellisella elämäntilanteella, mitä täällä arjessa tapahtuu. Tarvitsemme sellaista politiikkaa, joka korjaa eriarvoisuutta ja rakentaa yhteiskunnallista eheyttä. Tarvitsemme politiikkaa, joka hillitsee luonnonvarojen ylikulutusta, nopeuttaa kiertotaloutta ja tukea entistä vahvemmin hiilineutraalia kasvua. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.12 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Nämä Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteet ovat tärkeä väline tarkastella kestävyyttä nimenomaan kokonaisuutena, mutta samaan aikaan on tärkeää tunnistaa, että jos me rikotaan luonnon asettamat rajat, niin ollaan pulassa kaikkien muiden kestävyiden ulottuvuuksien kanssa. Tätä haluan korostaa erityisesti siksi, että Orpon hallituksen lähtökohta näyttää olevan, että talous ajaa kaiken muun yli. Kestävää taloutta ei kuitenkaan ole, jos me rapautetaan se ekologinen pohja, jolle koko elämä perustuu. Onneksi vastuulliset yritykset ja elinkeinoelämä ovat tämän ymmärtäneet, ja paljon hyvää kehitystä tapahtuu myös meillä Suomessa. Mutta meiltä päättäjiltä odotetaan nyt selkeää ja ennustettavaa toimintaympäristöä, jotta yritykset myös uskaltavat investoida tulevaisuuden kestäviin ratkaisuihin.

Toinen näkökulma on, että tämä kestävyysmurroksen läpivieminen ei onnistu, jos me pudotetaan osa ihmisistä pois keltasta. Siksi haluan sanoa vielä muutaman sanan sosiaalisesta kestävydestä. On suuri puute, että tässä selonteossa ei tunnusteta riittävästi sitä, että hallituksen omat päätökset ovat lisänneet köyhyyttä ja eriarvoisuutta Suomessa. Tämä näyttää olevan hallituksen sokea piste. Sosiaaliturvavaleikkaukset, indeksijäädytykset ja asiakasmaksujen korotukset heikentävät erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien, kuten pienituloisten lapsiperheiden, yksinhuoltajien, työttömien ja pitkäaikaissairaiden, toimeentuloa. Niin Tilastokeskuksen kuin sosiaali- ja terveysministeriön selvitysten mukaan pienituloisten määrä on kasvussa ja lapsiköyhyys lisääntynyt merkittävästi. Tämä on osaltaan räikeästi vastoin Agenda 2030:n ja Suomen omia sosiaalisen kestävyiden tavoitteita. Todella toivon, että hallitus herää tähän ristiriitaan ja tähän todella huolestuttavaan kehityskulkuun, mikä meillä on Suomessa käynnissä.

Arvoisa puhemies! Sitten loppuun vielä tästä monenkeskisestä yhteistyöstä. Se ja toimiva sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä ovat tosiaan pienen valtion, kuten Suomen, turvallisuuden parhaita takeita. Näitä rajat ylittäviä globaaleja ongelmia ei voida ratkaista yksittäisten valtioiden tasolla, eikä me voida täällä Suomessakaan sulkea rajoja niiden vaikutuksilta. Siksi me tarvitaan laajaa kansainvälistä yhteistyötä globaalien kestävyyskriisien ratkaisemiseksi myös tulevaisuudessa. Tässä Suomella voi olla paljon annettavaa. Me tarvitaan nyt sitä vahvaa visiota kestävään, planeetan rajoihin mahtuvaan tulevaisuuteen, jota suomalaiset voivat olla rakentamassa kokoaan suuremmassa roolissa myös maailmalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

17.15 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen... [Eduskunnasta: Mikrofoni!] — Nyt kuuluu.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 on meille kaikille tärkeä kompassi. Se ohjaa kohti maailmaa, jossa ympäristö, talous ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus kulkevat käsi kädessä. Me keskustassa näemme, että tämä ohjelma ei ole vain kansainvälinen velvoite, se on mahdollisuus rakentaa vahvempaa ja kestävämpää Suomea.

Olemme nyt viime vuosina opiskelleet tämän kestävän kehityksen raportointia yrityksissä. Kuitenkin on todettava, että raportointiin liittyvä epäselvyys on ollut todellinen haaste. Moni toimija, niin kansallinen kuin paikallinen, on kokenut, ettei

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

raportointivaatimuksista ole ollut riittävän selkeää ohjeistusta. Yrityksiltä voidaan vaatia satoja mitattavia asioita, ja niiden seuranta on ollut tosi vaikeaa. Me keskustassa ymmärrämme, että kestävä kehitys ei synny käskyttämällä vaan yhteistyöllä. On tärkeää, että raportointikehikot ovat ymmärrettäviä ja että ne tukevat käytännön työtä eivätkä vaikeuta sitä. Tämä kahden vuoden siirto, joka nyt yrityksille tehtiin, antaa meille aikaa varmistaa, että toimija voi osallistua täysipainoisesti ja oikeudenmukaisesti kestävä kehityksen seurantaan tässä uudessa ohjelmassa.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole perääntymistä vaan vastuullista etenemistä. Meidän on nyt käytettävä tämä aika viisaasti, selkeytettävä ohjeistusta ja vahvistettava paikallista osaamista ja varmistettava, että Suomi on valmis raportoimaan rehellisesti ja kattavasti. Keskustalle kestävä kehitys tarkoittaa myös sitä, että kukaan ei jää kehityksen ulkopuolelle. Agenda 2030 on kaikkia meitä varten.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

17.17 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on moniosainen globaali utopia, jonka taustalla on ilmastonmuutosideologia, joka on haitallinen koko Suomelle, niin valtiolle, kunnille, yrityksille kuin yksilöillekin.

Virallisesti tämä Agenda 2030 on YK:n ohjelma, jonka myötä kaikki valtiot ovat sitoutuneet poistamaan köyhyyden koko maailmasta. Tämän virallisen, täysin epärealistisen tavoitteen takana on ilmastohuijaus, jonka mukaan ihmisen aiheuttamat hiilidioksidipäästöt vaikuttaisivat ilmaston kuumenemisen. Näinhän se tietenkään ei ole, mutta siksi Agendassa mainitaan tavoite ”integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun”. Tämä onkin valitettavasti onnistunut Suomessa erittäin hyvin. Lähes jokainen strategia on jo myrkytetty Suomessa tällä ilmastoagendalla. Se tulee vastaan jopa Jyväskylän kaupungin kouluruokailujen tuottajan, Kylän Kattauksen, pääpainotuksena, mikä on aivan käsittämätöntä. Lasketaan hiilipäästöjä ja vähennetään lihaa, ja lapsetkin joutuvat lautasellaan kärsimään tämän seurauksista. Onneksi nykyhallitus on yrittänyt joiltain osin järjeistää tätä hulluutta esimerkiksi poistamalla kunnilta velvoitteen ja rahoituksen laatia ilmastosuunnitelmia.

Ilmastonmuutosajattelu on pyritty normalisoimaan kaikin tavoin. Nyt se jo vaikuttaa valtioiden ja yksilöiden valintoihin, mikä tässä ohjelmassa onkin tavoitteena. Tällainen raottaa ovea myös ihmisten kontrollonnille, aivan kuten kävi korona-aikana, jolloin ihmiset peloteltiin eristäytymään ja suhtautumaan rokottamattomiin ihmisiin kollektiivisena turvallisuushkana. Mediahan rummuttaa jo nyt sitä, miten valtava uhka me suomalaisetkin olemme ympäristölle ja ilmastolle. Jos ilmastonmuutosta alettaisiin pitää samanlaisena turvallisuushkana kuin koronaa, niin sen perusteella voitaisiin rajoittaa merkittävästi ihmisen valinnanvapautta. Ilmastohätätilan varjolla voitaisiin hallita yhä enemmän sitä, minkälaisia tuotteita ja kuinka paljon ihminen saa kuluttaa ja missä ja miten saa liikkua. Esimerkiksi yksityisautoilua pyritään vähentämään ja vaikeuttamaan ja joukkoliikennettä lisäämään päästöjen pelossa. Mutta tässä on ongelma: julkisen liikenteen reitit eivät ulotu ihan joka puolelle, mikä taas johtaa syrjäseutujen autioitumiseen, koska liikkuminen sinne tehdään niin vaikeaksi. Ilmaston nimissä käytännössä tämä tarkoittaa pakkomuuttoja kaupunkeihin.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Useat kaupungit maailmalla, kuten Pariisi, Ottawa ja Melbourne, sekä Suomessa esimerkiksi Helsinki ja Turku ovat ilmastoideologian vuoksi ottanut omakseen konseptin nimeltä "15 minuutin kaupunki". Se tarkoittaa niin tiivistä rakentamista, että kaikki tarpeelliset palvelut sijaitsevat maksimissaan 15 minuutin kävelymatkan päässä kotoa. Maaseudun ja maatalouselinkeinon elinvoiman säilyttämisen tärkeyttä ja sen luomaa huoltovarmuutta ei tässä konseptissa huomioida millään tavalla eikä myöskään maaseudulla asumisen hyvinvointitekijöitä: rauhaa, luonnonläheisyyttä, edullisempia asumiskustannuksia tai kyläkoulujen ja tiiviiden yhteisöjen merkitystä vaikkapa lapsiperheille. Oikea luonto on siis unohdettu.

Arvoisa puhemies! 15 minuutin kaupunkien ja muun ilmastosekoilun sijaan meidän tulisi keskittyä pitämään eri puolilla Suomea sijaitsevat kylät elinvoimaisina sekä kansalaisten liikkumisvapaus, hyvinvointi ja ostovoima korkealla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.22 Juha Hänninen erk: Kiitos, arvoisa puhemies! Jäi sanomatta tuossa vielä yksi asia, jonka haluan nostaa vielä esille. Eli tietysti tuo kestävä kehitys on meidän kaikkien yhteinen asia, ja jos tässä yhteiskunnassa... [Piritta Rantanen: Ei siltä tunnu, kun edellistä puheenvuoroa kuunteli!] — Anteeksi, onko minulla puheenvuoroa vai ei?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatkakaa vain.

Eli jos talous ei ole kunnossa, niin ei ole myöskään turvallisuus eikä lastemme tulevaisuus. Eli me ollaan tuon talouden suhteen... Yksi asia, minkä minä haluaisin nostaa vielä esille tässä hetkessä, kun tämä tuntuu niin hyvältä, on tämä kiusaaminen. Eli ketään ei kiusata. Me kaikki ollaan ehdottomasti sitä mieltä, ja siitä huolimatta tässä maassa kiusataan ihmisiä varhaiskasvatuksesta saattohoitoon. Kysyisinkin ministeriltä: minkälaisiin toimenpiteisiin me oikeasti ja aidosti tämän asian suhteen voitaisiin ryhtyä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.23 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Suomen näkökulmasta Agenda 2030 on vähän niin kuin koko maailman yhteinen kotiläksy, jonka Suomi on ottanut erittäin vakavasti, ehkä vakavammin kuin osa luokasta. Meidän tavoitteemme eivät ole enää selviytymistä vaan hienosäätöä, miten tehdään kestävydestä osa arkea ilman, että talous ja hyvinvointi tyrehtyvät.

Agenda 2030 on Suomen tulevaisuuden peruskirja ja kutsuu meitä toimimaan pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti. Se tarkoittaa muun muassa ilmastoteoissa järkevyyttä ja sellaista talouspolitiikkaa, että tulevat sukupolvet eivät elä velaksi. Koulutus, tasa-arvo ja puhdas energia sekä puhdas ruoka ovat meille arkipäivää. Suomella on Agendaan siis vahva lähtökohta. Pidetään kiinni markkinaehtoisista ratkaisuista, vastuullisesta taloudenpidosta ja uskosta omaan osaamiseemme. Kestävää kehitystä ei synny, jos velka kasvaa. Yrittäminen vaikeutuu, ja byrokratia tukahduttaa aloitteellisuuden.

Kokoomuksen näkökulmasta kestävä kehitys tarkoittaa ennen kaikkea vastuuta, työtä ja tulevaisuuden turvaamista. Me pystymme näyttämään, että hyvinvointi ja vastuullisuus

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

voivat kulkea rinnakkain. Toivottavasti myös muut pääsevät edes kohtuulliseen tasoon tästä tavoitteesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Mielestäni täällä on käyty aika hyvää keskustelua tähän Agenda 2030 -selontekoon liittyen. Toki selonteko on sen tyyppinen, koska se käsittelee hyvin monia eri kestävyystavoitteita, että jokainen varmaan löytää sieltä vähän niin kuin omaa tulokulmaa ja löytää myös tuosta mietinnöstä omia painotuksia, mitä tuo esille tähän keskusteluun.

Tietysti on hyvä todella huomioida, että tämä tulevaisuusvaliokunnan mietintö oli yksimielinen. Meillä ovat valiokunnassa edustettuina itse asiassa kaikki eduskuntapuolueet, koska siellä on myös Liike Nytin edustaja ja on KD:n edustaja ja kaikkien muidenkin puolueiden edustaja, jollainen tilanne ei ihan joka valiokunnassa — ja itse asiassa myös edustaja Garedeu istuu siellä valiokunnassa ja on tämän yksimielisen mietinnön takana. Se on minusta tärkeä asia, koska tässä talossa useimmiten olemme tottuneet siihen, että olemme kovasti eri mieltä, mutta tässä selonteossa todellakin yksimielisyys on saavutettu. Se on tietysti äärimmäisen tärkeää, koska kyllähän nämä kestävä kehityksen tavoitteet, joilla tavoitellaan sitä, että meillä kaikilla olisi mahdollisuudet hyvään elämään globaalisti ja toisaalta pystymme sen elämän tähän planeetan kantokyvyn rajoihin sovittamaan, ovat se ainoa tapa, millä me pystymme varmistamaan hyvän tulevaisuuden kaikille. Ja todellakin myös se, että se on sosiaalisesti oikeudenmukainen ja se huomioi tasa-arvon ja huomioi erilaiset asiat, on tietysti edellytys sille hyvälle elämälle.

Me ollaan aika vähän ehkä tänään puhuttu siitä globaalista näkökulmasta, missä Suomella on myös iso rooli, että miten me itse toimimme esimerkiksi kehityspolitiikassa niin, että me edistämme näitä Agenda 2030 -tavoitteita. Tämähän on ollut tietysti se meidän pitkäaikainen kehityspoliittinen linjamme. Toki tämä vesikysymys, mikä tulevaisuusvaliokunnassa nostettiin esille, on osa sitä, koska meillä on erilaista vesidiplomatiaa. Meillä on itse asiassa ollut aika paljon sellaisia kehityshankkeita, joissa nimenomaan tehdään veden puhdistamista tai vedelle edellytyksiä alkaen kaivojen rakentamisesta ympäri maailmaa. Mutta ihan samalla tavalla tietysti luonto-, ilmastokysymykset, koulutuskysymykset ovat niitä meidän vahvoja kehityspoliittisia kysymyksiä, jotka edistävät näitä globaaleja tavoitteita. Nyt tietysti on valitettavaa, että hallitus on leikannut kovalla kädellä meidän kehitysyhteistyövaroja, mutta olen ymmärtänyt, että silti näitä painopisteitä on koetettu siellä ylläpitää, ja on ihan selvää, että tulevaisuutta ajatellen meidän pitäisi pystyä vielä enempi siihen panostamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.27 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Muiden menojen takia en ole kovin paljon ennättänyt täällä keskustelua seuraamaan, mutta olen ymmärtänyt samalla lailla kuin edustaja Mikkonen toi esille, että yksimielinen valiokunnan mietintö tästä on. Oikeastaan niinkin yksinkertainen kysymys ministerille, että miltä teistä kuulostaa, mikä se hallituksen linja on, kun toiseksi suurimman hallituspuolueen edustaja tuo esille varsin

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

värikkään ja hieman ehkä jopa kummallisen näkökulman tähän maailman tulevaisuuteen.
— Kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa itse asiassa tähän aika loppua, koska tähän oli varattu kaksi tuntia ja ministerille kuuluu viimeinen puheenvuoro tässä keskustelussa. — Olkaa hyvä, ministeri Poutala.

17.28 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Erittäin värikästä keskustelua. Sen verran täytyy sanoa, että kun itse olen tässä vähän niin kuin varamiehenä paikalla, en ehkä ihan kaikkeen osaa täydellisesti vastata, joten antakaa hieman armoa, kun yritin täältä poimia myös niitä kaikkein vaikeimpia kysymyksiä.

Lähdetään tuosta Mikkosen kysymyksestä liikkeelle, ekologisen kestävyys näkökulmasta, tarjoaako se ne reunaehdot meille. Ehkä sanoisin sen verran, että kun mietitään kestävää kehitystä ja tarkastellaan sitä, niin meidän katsotaan sitä kolmesta eri näkökulmasta: ekologisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta, ja kaikissa näissä on luontaisesti omat reunaehdot. Totta kai planetaarisia rajoja on erittäin tärkeää kunnioittaa. Ehkä haaste, mikä tässä tulee, on se, että me ei onnistuta tehokkaassa ympäristöpolitiikassa ilman, että se on yhteiskunnallisesti hyväksyttyä. Ja tämä on tavallaan ehkä se tasapainoilu, mitä meidän on tässä pakko tehdä. Mutta pidän tätä erittäin tärkeänä, ja kyllä se tietenkin näin on.

No, sitten pitää urheiluihmisestä vetäistä täältä tämä Hamarin ja Ollikaisen ja sitten osaltaan Hännisen kysymys tästä talviliikunnasta ja sen haasteista. Tämähän on siinä mielessä minun mielestäni erittäin hyvä, koska jotta ihmiset saadaan tekemään joitain tiettyjä asioita, he tarvitsevat siihen motivaation. Ja semmoisille ihmisille, jotka tykkäävät talviliikunnasta, luulisi olevan aika tärkeitä myös tehdä semmoisia tekoja, mitkä edesauttavat sitä, että talviliikuntaa ja talviurheilua myös jatkossa pystytään tekemään. Tästä ehkä myös haluan nostaa hyvän esimerkin: Protect Our Winters -järjestö tekee erittäin hyvää työtä ja valistustyötä tässä teemassa, ja tämä on erittäin tärkeä asia. Kyllä minä itse haluan nähdä, että koko Suomessa pystytään edelleenkin jatkossa harrastamaan hiihtoa, luistelua, talvilajeja. Tämä on ehkä semmoinen pieni keino tietyille ihmisryhmälle, joka voi motivoitua tästä kestävästä kehityksen tekemisestä tätäkin kautta.

No, sitten ainakin Kivelä, Kiuru nostivat tänne krääsätalouden ja sen, onko tähän konkreettisia toimia tulossa. Hallituksen päättäjäisenä on tietenkin vahvistaa kiertotaloutta, mikä tietenkään ei liity mitenkään Temuun. Myös tuotteiden pitkäikäisyys ja korjattavuus ovat niitä painoalueita. Ihan puhtaasti nyt tähän krääsätalouden kiertämiseen, konkreettisiin toimiin, en osaa sanoa, mutta lupaan selvittää ja kysyä, onko tässä menossa jo jotain tai onko suunnitteilla tämän suhteen joitain selkeitä toimenpiteitä.

No, sitten Elo nosti tämän hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ongelmallisina myös tässä kestävästä kehityksen ajatuksessa. Sanoisin, että minä en usko, että mitkään leikkaukset, mitä hallitus tällä hetkellä tekee, suoranaisesti tässä lyhyellä aikajänteellä edesauttavat tätä. No, ehkä ympäristölle haitallisten yritystukien leikkaukset voivat olla niitä. Minä ajattelen, että kestävä kehitys on pitkäjänteistä työtä, ja se pitkäjänteisyys, mihin tämänkin hallituksen leikkaukset perustuvat, on sitä, että me saadaan pitkäjänteisesti pidettyä meidän talous vakaana ja sitä kautta tulevien sukupolvien elämä hyvänä, vähintään yhtä hyvänä kuin meidän. On meidän vastuumme, ettei me ajatella vain ja ainoastaan tätä hetkeä, vaan pidemmällä aikajänteellä.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Nyt minulla jo punaisena vilkkuu tuo aika, ja oletan, että se tarkoittaa lopettamista. Ihan lopuksi sanon vielä Harakalle, että ansiot maaraportista edellisen hallituksen ansiota, tämän myönnän, ehdottomasti. Edellinen hallitus teki hyvää työtä. Sanon vielä sen verran, että kun viisi vuotta ollaan oltu ykkössijalla, niin ainakin sitä edellisenkin on tehnyt myös hyvää työtä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.20.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Garedeu.

20.20 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnassa käsitelimme Agenda 2030 -selontekoa myös siitä näkökulmasta, mitä tapahtuu vuoden 2030 jälkeen. Kuten mietinnössä kerrotaan, kuulemamme asiantuntijat maalailivat kuvaa maailmasta, jossa kiihtyvä ilmastonmuutos, ekologisen kestävyuden ylittäminen samanaikaisesti teknologisten murrosten kanssa "vääntävät maailmaa monimutkaiseen solmuun". Todellakin. Teknologian kehitys yhdessä ilmastotavoitteiden kanssa luo mahdollisuuden ja painetta alkaa kontrolloida valtioita, kaupunkeja ja jopa tavallisia kansalaisia.

Ihmisten kulutuskäyttäytymisestä kerätään jo dataa, jonka perusteella lasketaan päästövaikutuksia. Omia päästöjään voi siis tutkia esimerkiksi K-Ruoka- tai S-mobiili-sovelluksissa. Nyt näitä yksilöllisiä kulutustietoja voidaan käyttää yritysten sisäiseen tiedonkeruuseen sekä ulkopuoliseen tutkimukseen. Me kaikki olemme huomanneet, miten yhä useammin yrityksen ja yksittäisten tuotteiden hiilijalanjälkeä arvioidaan ja esitellään pakkauksissa ja mainoksissa. Väitteet tosin ovat hyvinkin harhaanjohtavia, koska käytetyt mittarit vaihtelevat. Nyt ollaan jopa menty sellaiseen hulluuteen, että näitä ruokien päästövaikutuksia pyritään vähentämään järkyttävin ja aivan epäeettisin keinoin. Esimerkiksi lehmille on alettu syöttää Bovaer-myrkkyä, jotta niiden ruuansulatus tuottaisi vähemmän metaania. Siis aivan naurettavaa. Missä ovat nyt nämä eläinaktivistit, kun lehmät kärsivät? Eipä heitä ole näkynyt.

Arvoisa puhemies! Kun katsomme tulevaisuuteen, on myös huomion arvoista se, että käteisen käyttö on yhä harvinaisempaa. Esimerkiksi täällä eduskunnassa kahviossa, kun me itse maksamme kahvimme, ei käykään enää käteinen. Tulemme siirtymään yhä enemmän digitaaliseen maksamiseen. Kaikki digitaalinen maksaminen on helposti jäljitettävissä, koska tiedot ostoksista ja koko maksuliikenteestä jäävät näkyviin. Tämänkin kautta voidaan tulevaisuudessa seurata ja jopa kontrolloida kansalaisten maksuliikennettä yhä tarkemmin.

Lisäksi näemme nyt kehityksen, miten yksityisautoilua rajoitetaan voimakkaasti. Tavoitteena on ajaa ihmiset käyttämään julkista liikennettä — päästöjen pelossa tietenkin.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Mutta vain julkisten kulkuneuvojen reittien tai pyöräilyn varassa eläminen rajoittaa ihmistä ja kaventaa liikkumisen vapautta. Jyväskylässä mentiin jo niin pitkälle tässä ideologiassa, että siellä pyritään siihen, että 55 prosenttia kaikesta liikkumisesta tapahtuisi kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. Ja Jyväskylässä ainoa joukkoliikenne on bussi. Aivan uskomatonta.

Nykyteknologia mahdollistaa hyvin pitkälle menevän yksilöiden paikannuksen ja liikkeiden seurannan muun muassa GPS-paikannuksen avulla. Tulevaisuudessa mahdollistuu myös yksityisautoilun yhä tarkempi valvonta. Moottori-lehden elokuisen artikkelin mukaan autojen avaimet ovat vauhdilla siirtymässä digiaikaan, joka tulee mahdollistamaan auton käynnistämisen avaimen sijasta esimerkiksi kasvotunnistautumisella. Tällöin autolla liikkuminen ei enää ole anonyymia auton fyysisillä avaimilla, kuten nyt, vaan teknologisesti on mahdollista tietää täsmälleen, kuka ajaa, milloin ajaa ja mihin. Lainsäädännössähän meillä on jo paljon EU:sta tulevia ilmastovelvoitteita sekä valtiolle että yrityksille, ja määräysten rikkomisesta maksamme sakkoja. Nämä ovat jo nykyhetkessä vaikuttavaa kontrollia. Joten liikkumisen, valinnan- ja mielipiteenvapautta sekä yksilönsuojaa on juuri nyt erittäin tärkeää varjella.

Arvoisa puhemies! Ulkopuolelta YK:sta ja EU:sta sanellut agendat tai Suomen omat ilmastotavoitteet eivät saa alkaa rajoittaa suomalaisten elämää. Myös kansainvälisessä yhteisössä Suomen on tärkeä pitää kiinni suvereniteetistaan ja Suomen oman edun ensisijaisuudesta. Oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että Agenda 2030 on Suomen omaa etua vastaan ja jopa vaarallinen ohjelma, josta pitäisi pikimmiten irtaantua aivan kokonaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 7/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Lakialoite laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 21/2025 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin perjantaina 24.10.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Kyseisessä täysistunnossa on edustaja Inka Hopsu edustaja Kimmo Kiljusen kannattamana tehnyt ehdotuksen valiokuntaan lähettämisestä. Edustaja Hopsu on maanantaina 3.11.2025 peruuttanut tekemänsä ehdotuksen, joten kyseinen ehdotus raukeaa.

Keskustelua jatketaan. Edustaja Vestman poissa, edustaja Lehtinen poissa, edustaja Kiljunen poissa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kemikaalilain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.33 **Juha Hänninen erk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on selkeä turvallisuuden vahvistaminen. Nyt käsiteltävänä oleva kemikaalilain muutos palauttaa Tullille toimivallan valvoa EU:n sisämarkkinoilla Suomeen tulevia määrättyjä kemikaaleja ja niillä käsiteltyjä esineitä. Tämä on turvallisuutemme kannalta tärkeä korjausliike. Aiemmin lainsäädäntö rajasi valvontaa vain kaupallisiin toimijoihin, mutta nyt Tulli voi jälleen puuttua myös yksityishenkilöiden maahantuontiin. Tämä on välttämätöntä, sillä turvallisuus ei pääty rajalle eikä ole riippuvainen siitä, kuka tuotteen tuo maahan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.34 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan valiokunta oli yksimielinen tästä tarpeellisesta muutoksesta. Tämä on malliesimerkki siitä, että kun täällä monimutkaista lainsäädäntöä tehdään, niin huomataan aina jossain vaiheessa, että on tarve tehdä muutoksia. Ympäristövaliokunnassa olimme yksimielisiä tämän asian suhteen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 151/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2026 ja 2027

Hallituksen esitys HE 106/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 16/2025 vp

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.35 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustan valiokuntaryhmän mielestä esityksen tavoitteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja liikenteen päästöjen vähentämiseksi ovat kannatettavia. Valtiovarainministeriön antamaan asiantuntijalausuntoon nojautuen katsomme kuitenkin, että esitys on vaikutuksiltaan valtion rahojen tehokasta tuhlaamista aikana, jolloin valtio ottaa ennätysmäärän velkaa.

Esityksellä annettaisiin uuden nollapäästöisen sähkö- tai vetyauton ostajalle kahden ja puolen tuhannen euron romutuspalkkio, jos hän antaa romutettavaksi vähintään kymmenen vuotta vanhan autonsa, joka on vähintään 12 kuukautta ollut hänen omistuksessaan tai jonka haltija hän on ollut. Uuden polttomoottoriauton ostajalle, jos päästöt ovat enintään 140 grammaa kilometrille, romutuspalkkio olisi 2 000 euroa vastaavin ehdoin.

Tehtyjen tutkimusten perusteella romutuspalkkiot aikaistaisivat upouuden auton hankintaa vain lyhyellä aikavälillä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa romutuspalkkiokampanja aikaisti uuden auton hankintaa vain kahdella kuukaudella. Autokanta Suomessa nyt esitetyllä romutuspalkkiokampanjalla tuskin uusiutuisi yhtään nopeammin. Pitkällä aikavälillä romutuspalkkion vaikutus uusien autojen myyntiin ja päästöihin olisi mitätön.

Romutuspalkkion porrastus 500 eurolla nollapäästöisten ja alle 140 grammaa kilometrille -päästöisten autojen välillä on liian pieni. Suurin osa uusista autoista alittaa edellä mainitun päästörajan jo ilman romutuspalkkiokannustinta. Siksi hallituksen esityksessä kerrottu tavoite kannustimesta vähäpäästöisemmän uuden auton hankintaan toteutuisi parhaimmillaankin vain osittain, jos sitäkään.

Esitetty tuki kohdistuisi vain uuden auton ostajille, joilla käytännössä on jo romutuskunnossa oleva auto. Koska sellaisilla autoilla ajokilometrit ovat jo nyt keskimääräistä pienemmät, tuen kytkeminen auton romutukseen ohjaisi tukea sellaisille henkilöille, joilla ajokilometrit ovat keskimääräistä pienempiä.

Lisäksi tulossa oleva romutuskampanja voisi myös viivästyttää vanhojen autojen romutuksia ja hankintoja, kun uuden auton ostajat alkavat odottelevan tukia. Se nostaisi vanhojen autojen kysyntää ja niiden arvoa sekä hidastaisi autokannan uusiutumista pitkällä aikavälillä.

Esityksessä ei ole perusteltu lainkaan, mihin uuden auton ostajat ylipäättään tarvitsevat romutuspalkkion ostaakseen upouuden auton. Esimerkiksi nollapäästöisen täyssähköauton keskihinta vuonna 2025 on noin 50 000 euroa. Halvimmat uudet ja kooltaan pienet sähköautot ovat noin 25 000 euron hintaluokassa. Kahden ja puolen tuhannen euron romutuspalkkio olisi hankintahintaan nähden hyvin pieni, lähes mitätön. Se ohjautuisi mitä todennäköisimmin keskimääräistä parempituloisille uuden auton ostajille, jotka ilman romutuspalkkiotakin ostaisivat uuden sähköauton.

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Huomautamme myös, että hallituksen ajamasta ansiotuloverotuksen keventämisestä euromääräisesti eniten hyötyvät suurituloisimmat, joille hallitus on nyt kohdistamassa myös romutuspalkkion.

Arvoisa puhemies! Edellä kerrotun perusteella pidämme esitetyn romutuspalkkion kustannuksia valtion rahojen tehokkaana tuhlaamisena, varsinkin kun sitä varten valtio joutuisi ottamaan yhä enemmän lisää velkaa. Se nakertaa entisestään hallituksen uskottavuutta tiukkana taloudenpitäjänä ja valtiontalouden velkaantumisen taittajana. Puheena olevaa esitystä voidaanakin verrata hallituksen aikaisemmin toteuttamaan yksityisten lääkärikäyntien Kela-korvausten nostamiseen. Se ei lisännyt lääkärikäyntejä yksityisellä vastaanotolla vaan oli lopulta vain velkaisen valtiontalouden maksama kallis alennuskuponki yksityisiä lääkäripalveluja jo entuudestaan käyttäville. Mitä ilmeisimmin sama toistuisi myös romutuspalkkion kohdalla.

Luonnollisesti kannatamme autokannan uusiutumista nolla- tai vähäpäästöisempiin autoihin sekä piristystä uusien autojen myyntiin. Parhain kannuste olisi, jos hallitus pitäisi kiinni lupauksestaan 100 000 uudesta työpaikasta. Työttömäksi nyt joutuneet voitaisiin työllistää, sekä hallitus viimeinkin alkaisi vauhdittaa vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfran rakentamista Suomessa, johon olemme jo sitoutuneet mutta jonka rakentamisessa Suomi on jo pahasti jäljessä.

Hallitus on myös toimillaan ajanut alas ihmisten uskon omaan talouteensa ja säästämään, mikä näkyy myös autokaupassa. Kansalaisten romuttunutta uskoa talouteen ja tulevaisuuteen ei tällä hallituksen esityksellä palauteta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella katsomme, että esitys tulisi hylätä. Hallituksen romutuspalkkiota kiireellisempi toimi olisi estää autojen romuttuminen hallituksen hylkäämällä alemmalla tieverkolla. Suomen kansantalouden, talouskasvun, Suomen huoltovarmuuden ja alueellisen tasa-arvon kannalta kohdistaisimme esityksestä säästyvät varat, noin 20 miljoonaa euroa, hallituksen miltei nollaamien yksityisteiden avustusten korotukseen.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotus hylätään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

17.40 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse tämmöisestä perikokoomuslaisesta tulonsiirtolaista, jossa rahoja siirretään taas kaikista rikkaimmille valtiolta. Käytännössä homma menee niin, että 1) hommaa ihan upouusi auto, pakasta vedetty auto, 2) romuta vanha toimiva autosi ja 3) valtio antaa sinulle 2 000 tai 2 500 euroa rahaa. Ei ole kauhean järkevän kuuloista minun mielestäni. Tähän menee valtion varoja 20 miljoonaa euroa, siis 20 miljoonaa euroa näitten uusien autojen hankintaan, samaan aikaan kun tämä hallitus leikkaa muun muassa koulutuksesta ja monista muista asioista, jotka ovat meille oikeasti tärkeitä.

En usko, että tällä kannustimella saadaan meidän autokauppaan erityistä vauhtia tai että se erityisesti piristyy, ja olen sitä mieltä, että jos ihmisellä on rahaa laittaa autoon 45 000 euroa, niin sillä ei ole enää mitään väliä, maksaako se auto 45 000 euroa vai 47 000 euroa. Näillä perusteilla kyllä kannatan edustaja Kallion hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.41 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Äskeinen oli se virallinen puhe, ja toki tämäkin on virallinen, mutta tämä on ihan omasta päästä — toki keskustan linjan mukainen, toivon mukaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ilman muuta! — Olga Oinas-Panuman välihuuto] No, kohta alkaa jo jännittää.

Jätän tuon alun pois, ettei tule turhaa toistoa. — Miksi ihmiset ostavat tai eivät osta autoa? Kyse on halujen ja kykyjen kohtaamisesta, kuten usein muutoinkin elämässä. Auton ostossa kyvyt liittyvät taloudellisiin resursseihin: onko minulla rahaa ostaa uusi auto vai ei. Halut liittyvät pragmaattiseen ajatteluun — no, toki eivät aina pragmaattiseen: tulenko toimeen nykyisellä autolla vai tulenko toimeen kokonaan ilman autoa. Toki halut voivat olla myös epärealistisia, haaveita hienosta, saavuttamattomissa olevasta autosta, autosta, jota et välttämättä tarvitse. Olen antanut itselleni kertoa, että autokaupassa 95 prosenttia on tunnetta ja 5 prosenttia järkeä, jolla se tunneperäinen päätös perustellaan. Vaikka haluja olisikin, kykyjen asettamat rajoitteet estävät niiden toteuttamisen. Rahat käytetään johonkin tärkeämpään: ruokaan, vaatteisiin, lääkkeisiin, vuokraan eli jokapäiväiseen elämään ja arjessa pärjäämiseen. Kyvykkäät eli ne, joilla on rahaa mutta ei haluja, laittavat rahansa mieluummin säästöön, sijoituksiin, koulutukseen, lomareissuun, kesämökkiin tai keittiöremonttiin, johonkin, mikä on heille paljon autoa tärkeämpi kohde.

Jos kansalaisilla ei ole kykyjä eikä haluja vaihtaa tai ostaa autoa, ei kauppvoja synny. Romutuspalkkio ei muuta heidän tilannettaan suuntaan eikä toiseen. Uusien ja vähäpäästöisempien autojen myynti lähtee nousuun heti, kun halukkaiden kansalaisten kyvykkyyttä lisätään. Heille luodaan uskoa tulevaisuuteen, toivoa paremmasta, minkä myötä luottamus omaan talouteen kasvaa. Uusien ja vähäpäästöisempien autojen myynti kasvaa, kun ihmisillä on töitä ja luottamusta työpaikan säilymiseen. Jos luottamus tulevaan on romuttunut, ei mikään romutuspalkkio riitä tekemään päätöstä uuden auton hankinnasta.

Arvoisa puhemies! Valtaosalle suomalaisista saavuttamattomiin jäävä mahdollisuus hankkia uusi auto pakottaa miettimään muita vaihtoehtoja liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Suomessa autojen keskimääräinen romutusikä on lähes 23 vuotta. Tänäkin ostettu uusi bensiiniauto on liikenteessä vielä vuonna 2047. Myös tämä korostaa ratkaisujen hakemisen välttämättömyyttä olemassa olevan autokannan päästövähennyksiin.

Yksi varteenotettava keino päästöjen vähentämiseen on olemassa olevien polttomoottoriautojen muuntaminen etanolia käyttäväksi. Muunnos on mahdollista tehdä yhtä lailla vanhoihin kuin myös uudempiin bensiinikäyttöisiin autoihin. Muunnos on edullinen ja varsin yksinkertainen ja voi laskea bensiiniauton päästöjä jopa 80 prosenttia. Etanolipäivitysten lisääntyminen olisi myös yhteiskunnallisesti edullinen tapa vähentää liikenteen päästöjä.

Etanoliautoilua voidaan lisätä oikeanlaisilla kannustimilla. Merkittävin näistä on valmistevero, joka nostaa Suomessa etanolin hintaa niin, että sen käytöstä saatava taloudellinen hyöty jää vähäiseksi. Pelkästään ympäristösyillä ei synny riittävää kannustinta muunnosten tekoon. Tästä asiasta muun muassa Etanoliautoilijat — heidän yhdistyksensä — toteaa seuraavaa: ”Valmisteveron alentaminen olisi täysin mahdollista toteuttaa myös Suomessa. Liikenteen verotuksen uudistamisen yhteydessä pitäisi vahvistaa kannusteita siirtyä fossiilisista uusiutuviin polttoaineisiin. Nykyinen malli ei sitä tee. Etanoliautoa verotetaan kuin bensiiniautoa, vaikka päästöt ovat jopa 80 prosenttia

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

pienemmät. Kyse on teknologianeutraliteetista. Päästövähennyksiin pitäisi kannustaa samalla tavalla riippumatta siitä, millä teknologialla ne saavutetaan.”

Etanolin kannalta verotukseen olisi mahdollista tehdä kaksi muutosta: E85:n valmisteveron laskeminen ja vuotuisen ajoneuvoveron pienentäminen, kun bensiiniauto muutoksastetaan etanolikäyttöiseksi. Esimerkiksi Ruotsissa on ajoneuvoveromalli, jossa uusiutuvan polttoaineen hiilidioksidigramman verotusarvo on puolet fossiilisesta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Mikrofoni on ilmeisesti pois päältä. [Juha Hänninen: Selkeästi syyllinen löytyy täältä päältä!] — No niin, nyt kuuluu paremmin. [Juha Hänninen: Oli hyvä, että arvoisa puhemies huomasi myös tämän saman asian!]

Keskustelu

17.46 **Juha Hänninen erk:** Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, joka vahvistaa kielitutkintojärjestelmämme tulevaisuuden kestävyyttä. Suomessa tarvitaan osaavaa työvoimaa, joka hallitsee tämän maan kielet, ei vain suomea ja ruotsia vaan myös lisäksi viittomakielen. Kieli on väline yhteiskuntaan kiinnittymiselle ja työn tekemiselle — kuten meille Suomen kansanedustajillekin puhe on työvälineistämme tärkein kuuntelemisen lisäksi. Myös muu työelämä on vuorovaikutteista ja vaatii yhteisen ymmärryksen luomista kielen avulla. Siksi tämä uudistus on tärkeä. Se varmistaa, että kielitutkintojen suorittaminen on jatkossa joustavampaa ja ajanmukaisempaa ja vastaa paremmin sekä työnantajien että viranomaisten tarpeita. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 102/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2025 vp

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.48 **Juha Hänninen erk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos, luontokato ja sosiaalinen vastuu ovat suuria kysymyksiä, joihin meidän on vastattava määrätietoisesti. Kestävyysraportointi on tärkeä väline tämän työn tukena. Se tuo läpinäkyvyyttä siihen, miten yritykset toimivat ympäristön, yhteiskunnan ja hallinnon näkökulmasta. Meidän tehtävämme tässä salissa on kuitenkin huolehtia siitä, ettei hyvä tavoite tukahduta yritystoimintaa liian nopeilla tai raskailla sääntelytoimilla.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä lykätään kestävyysraportointivelvoitetta kahdella vuodella sellaisilta yrityksiltä, joita kestävyysraportointi ei ole koskenut kirjanpitolain perusteella aiemmin. Ensimmäinen raportointikausi olisi siis vasta vuodesta 2027 alkaen. Tämä on osa EU:n direktiiviä, joka on suunniteltu keventämään yritysten hallinnollista taakkaa.

Yritykset, erityisesti keskisuuret teollisuus- ja palveluyritykset, ovat olleet suurten raportointivelvoitteiden edessä. Moni yrittäjä on joutunut nopeasti perehtymään uusiin vastuullisuusmääritelmiin, digitaalisiin raportointialustoihin ja kasvaviin tiedonkeruupaineisiin. On ymmärrettävää, että tällaiseen muutokseen tarvitaan lisää aikaa. Nyt annettu esitys on juuri sitä. On tärkeää, että yritykset ehtivät valmistautua muutokseen kunnolla ilman, että kilpailukyky tai kasvu vaarantuu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 79/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 107/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisen laajennetun puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 78/2025 vp

Pöytäkirja PTK 103/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 7/2025 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 7/2025 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 78/2025 vp tarkoitetun sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 78/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 14/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen palvelusetelistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 54/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 5.11.2025 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille. Hyvää yötä, näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 20.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi: